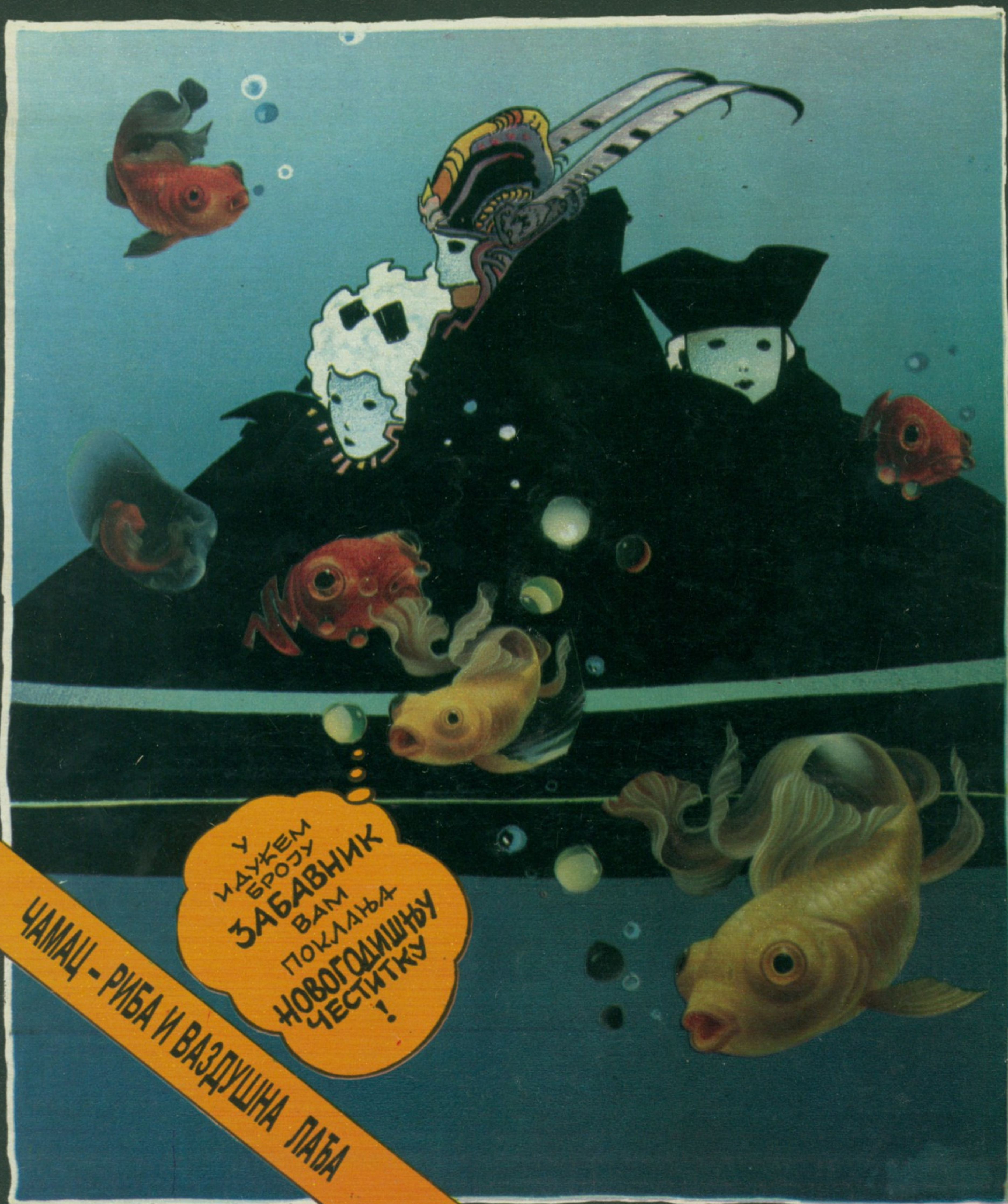

ПОЛИТИКНИ

ЗАБАВНИК

2. XII 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 1500 ДИН • БРОЈ 1927

ЧАМАЦ - РИБА И ВАЗДУШНА ЛАБА

У
НАУЖЕМ
БРОЈУ
ЗАБАВНИК
ВАМ
ПОКЛАЊА
НОВОГОДИШЊУ
ЧЕСТИТКУ
!

ВЕРОВАТИ

Веровати или не!

НАЈНЕОБИЧНИЈИ СКУПЉАЧ ДОБРОТВОРНИХ ПРИЛОГА

У КАМПЕЛЕУ,
У ФИНСКОЈ,
ДОБРОТВОР-
НИ ПРИЛОЗИ
ЗА
СИРОМАШНЕ
УБАЦУЈУ
СЕ У
ДРВЕНУ
КАСУ У
ОБЛИКУ
ЉУДСКЕ
ФИГУРЕ.

Гробница

ПРИНЦЕЗЕ РАВИЕ
ДАУРАНИ, КЕРКЕ
ВЛАДАРА АУРАНГ-
ЗЕБА, У АУРАНГА-
БАДУ (ИНДИЈА)
МАЈА ЈЕ КОПИЈА
ТАЈ МАХАЛА.

САОБРАЋАЈНИ ЗНАК

КОЈИ УПОЗОРАВА
НА ПРЕЛАЗ
ЈОСОВА МОЖЕ
СЕ ВИДЕТИ
НА ПУТЕВИМА
СЕВЕРНЕ
ШВЕДСКЕ.

КАМЕНИ СТРАЖАР

У КАПРЕРИ У САРДИ-
НИЈИ (ИТАЛИЈА),
ВАДАРСКО ЈЕ ДЕЛО
ПРИРОДЕ.

КАТЕДРАЛА

У АВИЛИ (ШПАНИЈА)
НАЈАЗИ СЕ У
УЛИЦИ
КОЈА СЕ ЗОВЕ
„ЖИВОТ И СМРТ“

ДАМЕ

КОЈЕ СУ У
XV ВЕКУ
ДРЖАЛЕ
ДО МОДЕ
ЧУПАТЕ СУ
ОБРВЕ И
БРИЈАЛЕ
КОСУ ИЗНАД
ЧЕТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

западннемачки
стручњаци из Радиолошког
центра Маргбуршког универ-
зитета користе покретни
компјутеризовани рендген
апарат за брзо и непогрешно
утврђивање болести дрве-
ћа. Нов метод омогућиће да

се спасу огромне шумске по-
вршине у случају гљивичних
и неких других обољења.

захваљујући посеб-
ном сигналу Американци ће
ускоро знати да ли је теле-
фонски позив важан за њих
или не. Претплатник ће
дижући слушалицу прво чути

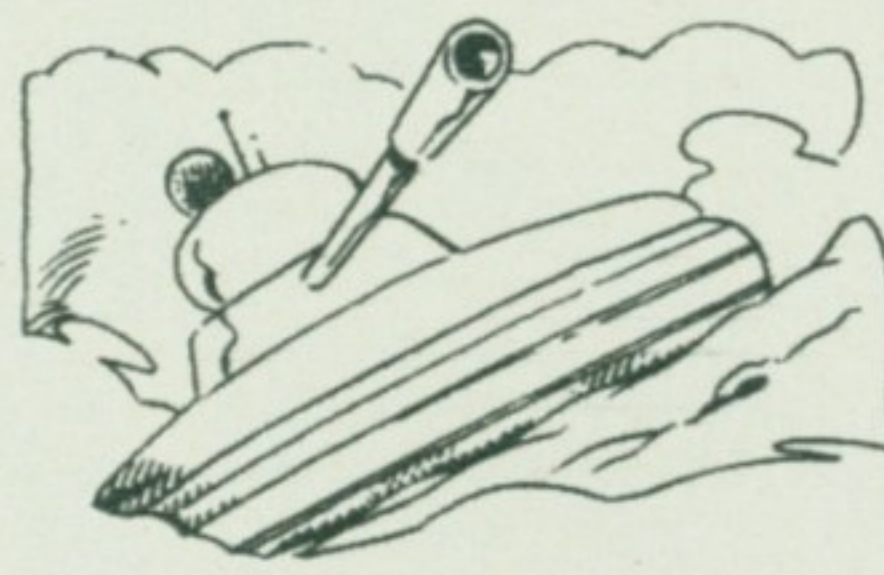
број телефона онога ко га
зове и имати времена да од-
лучи хоће ли да одговори
или не.

у Бечу је недавно ос-
нован први у свету полициј-
ски еколошки одред. За прва
три месеца постојања њима
се обратило 120 становника
главног града Аустрије с

молбом да предузму нешто
против непријатних мириса
или дима који им смета.

недавно је пред-
ложено да се за израду тен-
ковских оклопа убудуће ко-
ристи уран-238. То је готово
потпуно нерадиоактиван

изотоп који остаје после из-
двајања урана-235, а отпор-
нији је 2,5 пута од челика.

у Вијетнаму је сагра-
ђен први инкубатор који ра-
ди на соларну енергију. Уре-
ђај је у стању да чува залиху
Сунчеве топлоте за ноћ или
за кишне дане.

најстарије сведочан-
ство о суперновој звезди на-
ђено је у Кини и записано је
на оклопу корњаче. Стари
запис омогућио је да се на
небу открије место где је та-
да виђена експлозија. Данас
је на том месту извор гама
зрака.

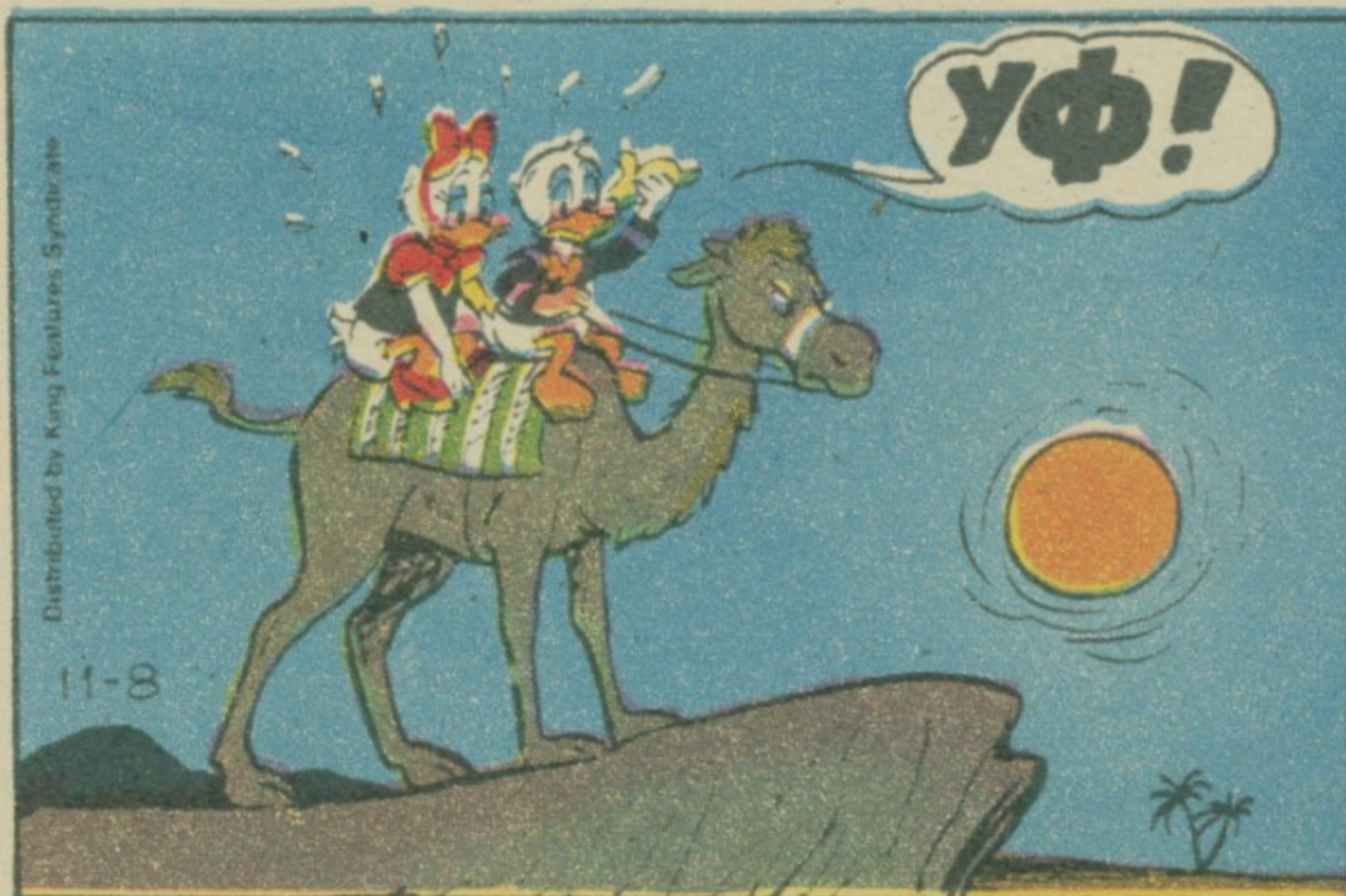
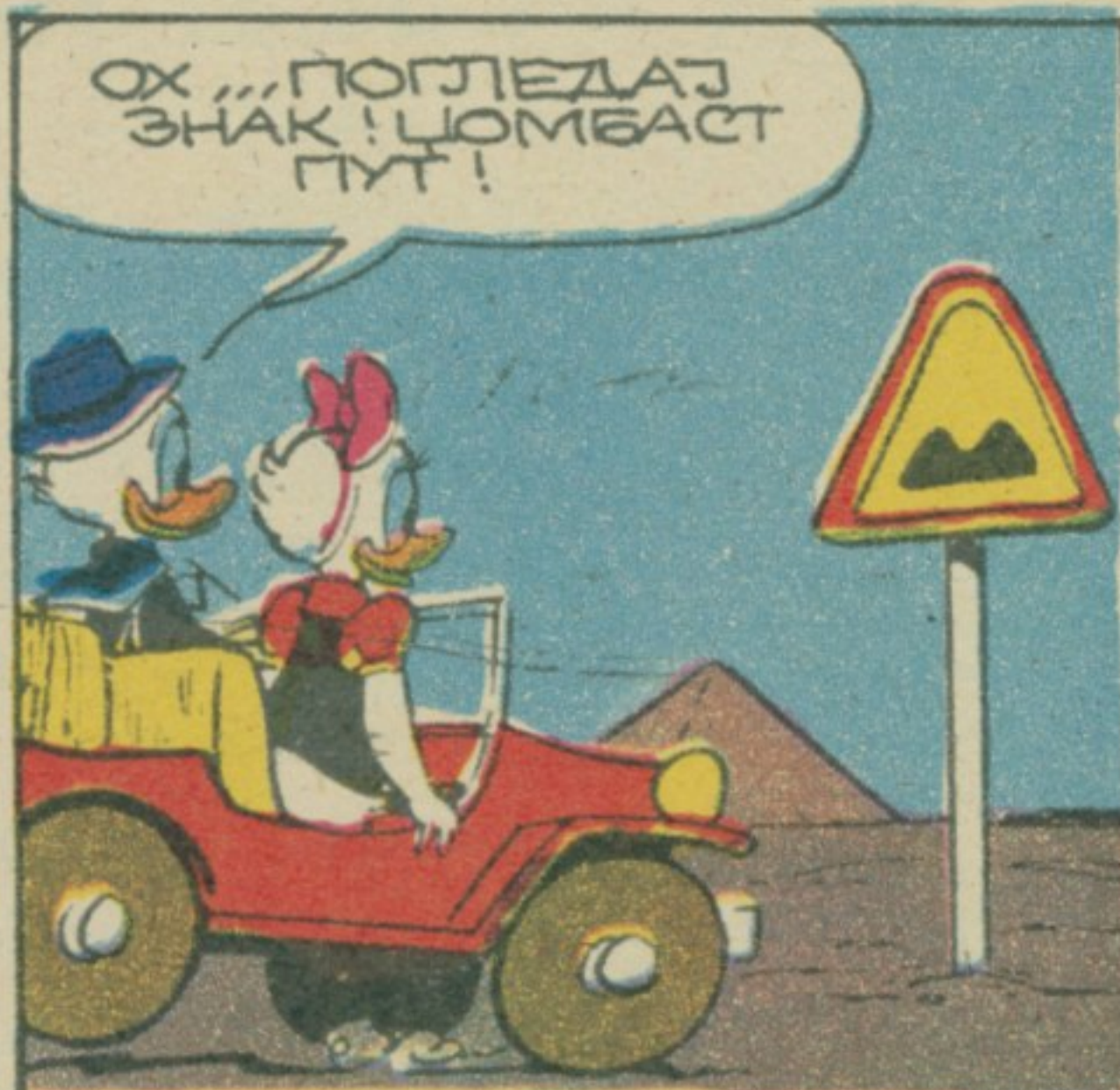
јапански стручњаци
произвели су најмањи ласер-
ски грамофон на свету (2x2
cm).

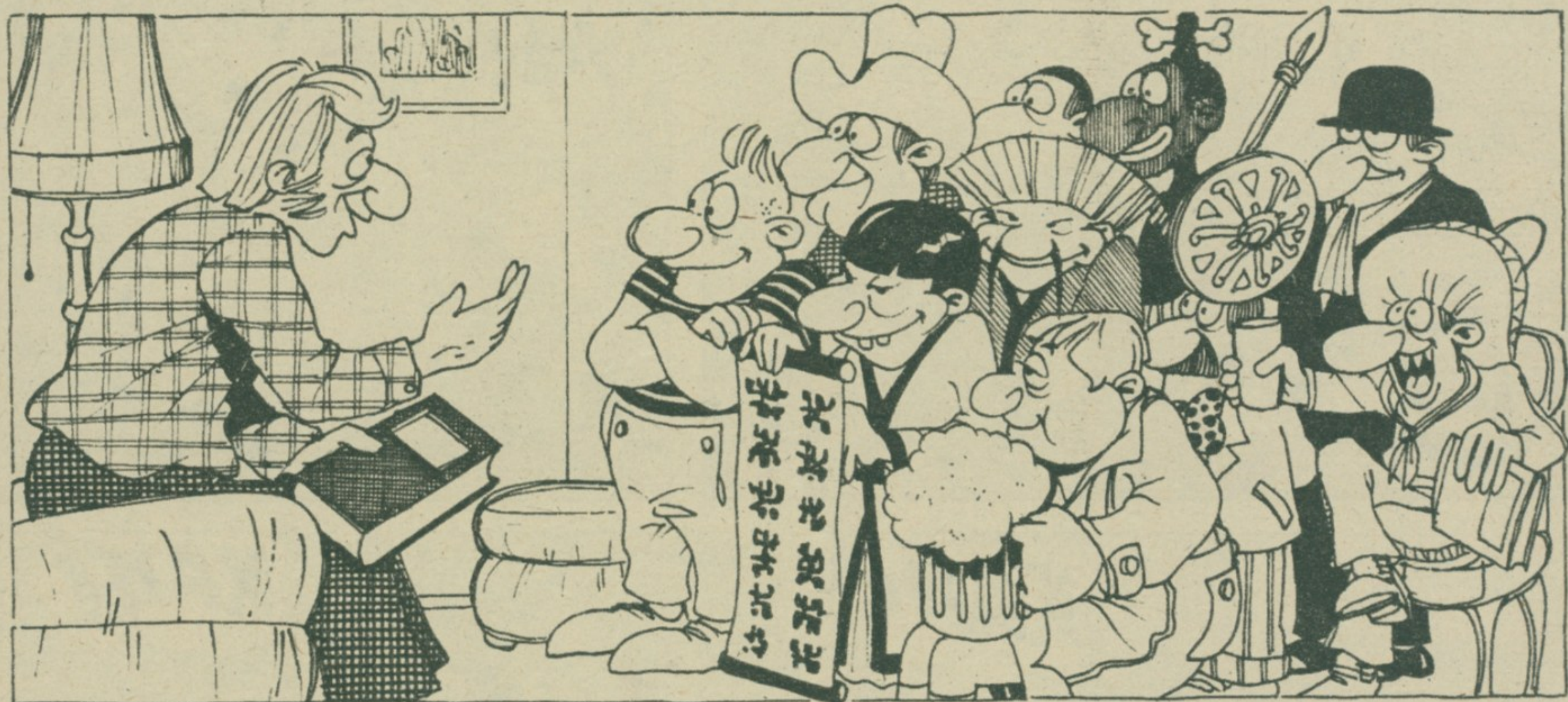
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ИРСКИ ТЕЖИ ОД ЈАПАНСКОГ

Младог доцента на катедри за скандинавску филологију Лењинградског универзитета Сергеја Халипова новинари су питали како је успео да сакупи ову „колекцију“, на који начин је научио јапански за месец дана, може ли свако да постане полиглота...

Илустровао Зоран Петковић Петко

Почело је тако рећи случајно, без икакве моје заслуге. Родитељи, који немају неке посебне склоности за стране језике, хтели су пошто-пошто да одлично научим енглески, па су ми плаћали професора док сам још ишао у обданиште. Онда је негде у четвртом основне почео да ме занима немачки, због фудбала, док сам француски научио да читам, уз помоћ баке, да бих разумео један каталог за марке. И данас мислим да је досадно учити неки језик онако без везе, без мотива, тек да се повећа „збирка“. Много је лакше и лепше кад за то постоји опипљив разлог. За мене је увек сваки језик био прозор у посебан свет, нова гомила информација.

Ненадмашни кардинал Мецофанти

Са седамнаест година знао сам енглески, немачки, француски, шведски и фински. Уписао сам се на факултет, на Институт за стране језике, где

ми је главни језик био шведски. Али, у исто време наставио сам да освајам и друге и то по систему концентричних кругова, за сваки нови језик у три правца: основи граматике, фонетика, речи. Срећом, настава ми је омогућавала да на неко време оставим један језик и узмем други, затим се опет вратим оном првом. На трећој години Института знао сам и норвешки, дански, исландски, холандски. Сви ови језици налазе се на мојој дипломи. Али, не треба мислити да се ја трудим да поставим неки рекорд. Уосталом, онај ваљда ненадмашни већ је постављен: италијански кардинал Ђузепе Мецофанти, који је живео у прошлом веку, знао је око 200 језика! Међутим, није ствар у броју, већ у томе колико се дубоко познају језички закони, везе с другим језицима, однос између облика речи и значења.

Касније сам се заинтересовао за турски, а затим арапски и — научио их. Онда сам кренуо на естонски, који је

сродан лапонском и има 16 падежа, литавски и њему сродан латвијски, којим говори 2,5 милиона људи у Литавској ССР и до пола милиона исељеника, нарочито у САД, у Чикагу. Једном се десило да сам имао слободних месец дана, што је право чудо за

зика одушевио сам се преко велшког. Осим самих Велша на овај језик зна само шачица људи у свету. На велшки се надовезао ирски, шкотски, бретонски. Данас знам да говорим све ове језике, а са пријатељима Велшанима редовно се дописујем.

И ТИ ЋЕШ КУПИТИ НОЖ...

На ескимском, који је Сергеј Халипов такође научио, тачније на гринландском дијалекту овог језика, поједине речи су врло дуге и грађене од необично поређаних делова корена елемената и наставака па замењују читаве реченице других језика. Тако, на пример, реч *savigiksinariartokasuaromaryottitogog* значи: „Он каже да ћеш ускоро и ти исто тако отићи и купити леп нож.“ Поредак речи: *savig* = нож, *ik* = леп, *sini* = купити, *ariartok* = отићи, *asuar* = журити се, *omar* = хоћеш, *y* = исто, *otit* = ти, *tog* = такође, *og* = каже.

мене, и тада ме је заголицао јапански. Изазивало ме је баш то што је врло тежак језик са две хиљаде знакова, идеограма. Сам сам себе храбрио размишљајући: кад могу Јапанци, што не бих и ја?

За групу старих келтских је-

Често ме питају који ми је језик био најтежи да учим. Ирски, без сумње. Он припада гоиделичкој групи тзв. острвског огранка келтског језика и запретила му је опасност да изумре, али је онда уведен у школе и данас је је-

дан од два службена језика у Републици Ирској (други је енглески). Има веома компликовану граматiku с гомилом суфикса. Јапански, опет, има једну од најједноставнијих фонетика на свету, али зато нема падџе (њих замењују самостални суфикси (hana wa = цвет, hana no = цвета, hana ni = цвету), именице немају род ни множину, а глаголи ни лица ни број, већ се субјекат глаголске радње, уколико није споменут, мора разумети из контекста, споредне реченице иду испред главне...

Научићу хотентотски

Наравно, ова 44 језика не знам подједнако. Десетак говорим течно, читам и пишем, преводим са њих. Тако тренутно у Московском филмском студију преводим наше филмове на исландски. Велико задовољство имао сам преводити роман њиховог познатог драматичара Јохана Сигуронсона, почасни сам члан Друштва СССР-Исланд. Узгред, исландски припада северној, скандинавској групи германских језика и њиме говори око 190.000 људи на Исланду и групе исландских иселјеника. У њему готово да нема позајмица ни интернационалних речи и готово за сваки нов или уведен појам ствара се „чиста“ исландска реч.

Мислим да свако може ово што и ја, свакако под условом да га тако нешто занима и да хоће да загреје столицу. Јер, није једноставно научити један језик, мада сам ја неке успевао да савладам за само месец дана. Али, при том сам радио буквално дан и ноћ. Док сам учио јапански, по свим зидовима у стану висили су „плакати“ с идеограмима...

Последњи језик који сам савладао био је бурјатски, један од сибирских језика из групе монголских. Сад се спремам да научим малајски и африканерски, језик којим говори око два милиона Бура у Јужноафричкој Републици (други државни језик у овој земљи), у ствари варијанта холандског. У речнику африканера има много позајмица из португалског, а и из разних домородачких језика: хотентотског, бушманског, зулу... Ко зна, кад сам већ ту, можда научим и неки од њих.

За крај, да признам нешто: ни један језик нисам научио у школи. Зашто? Зато што нас уче да пасивно савладамо језик, а не да разговарамо. Ако се жели напредак, програм се мора променити и, наравно, повећати број часова.

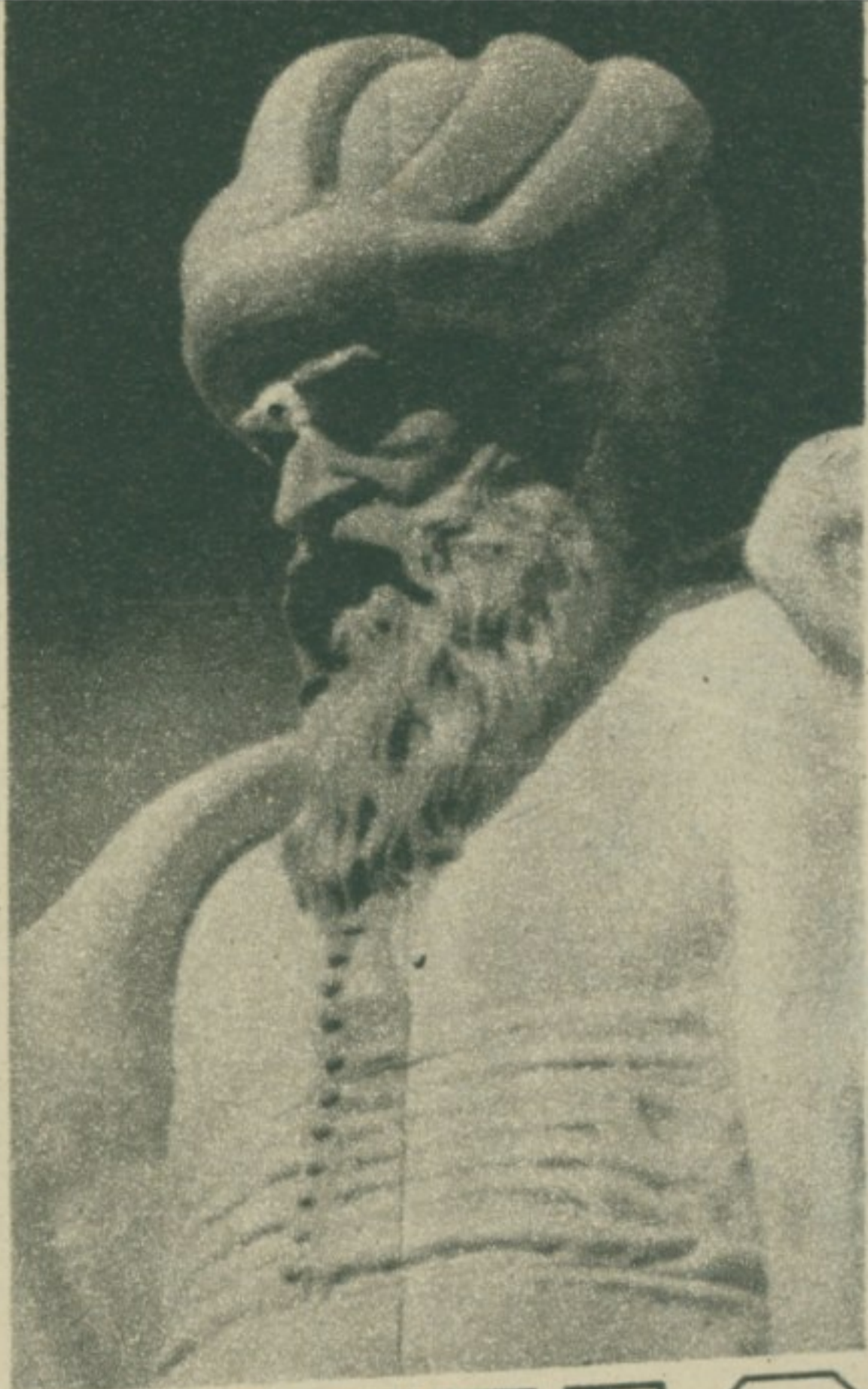
В. М.

МИМАР КОЏА СИНАН,
Микеланђело Истока

ОЧИ

ПУНЕ

ГРАЂЕВИНА

Опис је уверљив, као да је сам аутор растао у том времену: „Кад је стигао у Босну, неимар Синан је имао осамдесет година. Већ сам помен његовог имена изазвао је опште задовољство и умаласано узбуђење, јер се знало да он у своје руке једино може узети величанствену градњу, која мора бити понос сваког града или читаве земље. Све очи су биле пуне његових грађевина, раскошних, белих и сјајних, нестварних као окамењен стих, које је он руком чудотворца расејао широм царства. А онда се појавио старац, погрбљен, сув, лелујав у црном минтану, дуге, беле, на све стране слободно израсле браде. Неједнако заустављене и превучене опном, очи су му се губиле под подливеним и обешеним капцима, али су обрве над њима биле снажне, чупаве и црне. Носио је чалму овлашно и неуредно савијену, па се увек чинило да ће се сваког часа сама од себе размотати. Било је јасно: то није човек као други, и ако велики неимар мора располагати само њему докучивим тајнама зидања, које су ванљудског порекла, он их је несумњиво, ко зна како, купио.“

Тако је у сјајној књизи „Мехмед Соколовић“ највећег турског мимара (градитеља) видео Радован Самарџић. Једини белег физичког изгледа Мимара Коџе Синана (овде коџа значи уважени, поштовани) сачуван је на једној минијатури на основу које је

Од Меке до Будима оставио је бројне окамењене трагове времена процвата исламске архитектуре. Нама је, поред других грађевина, запала ђуприја преко Дрине. Под покровитељством УНЕСКА прослављена је четиристогодишњица његове смрти

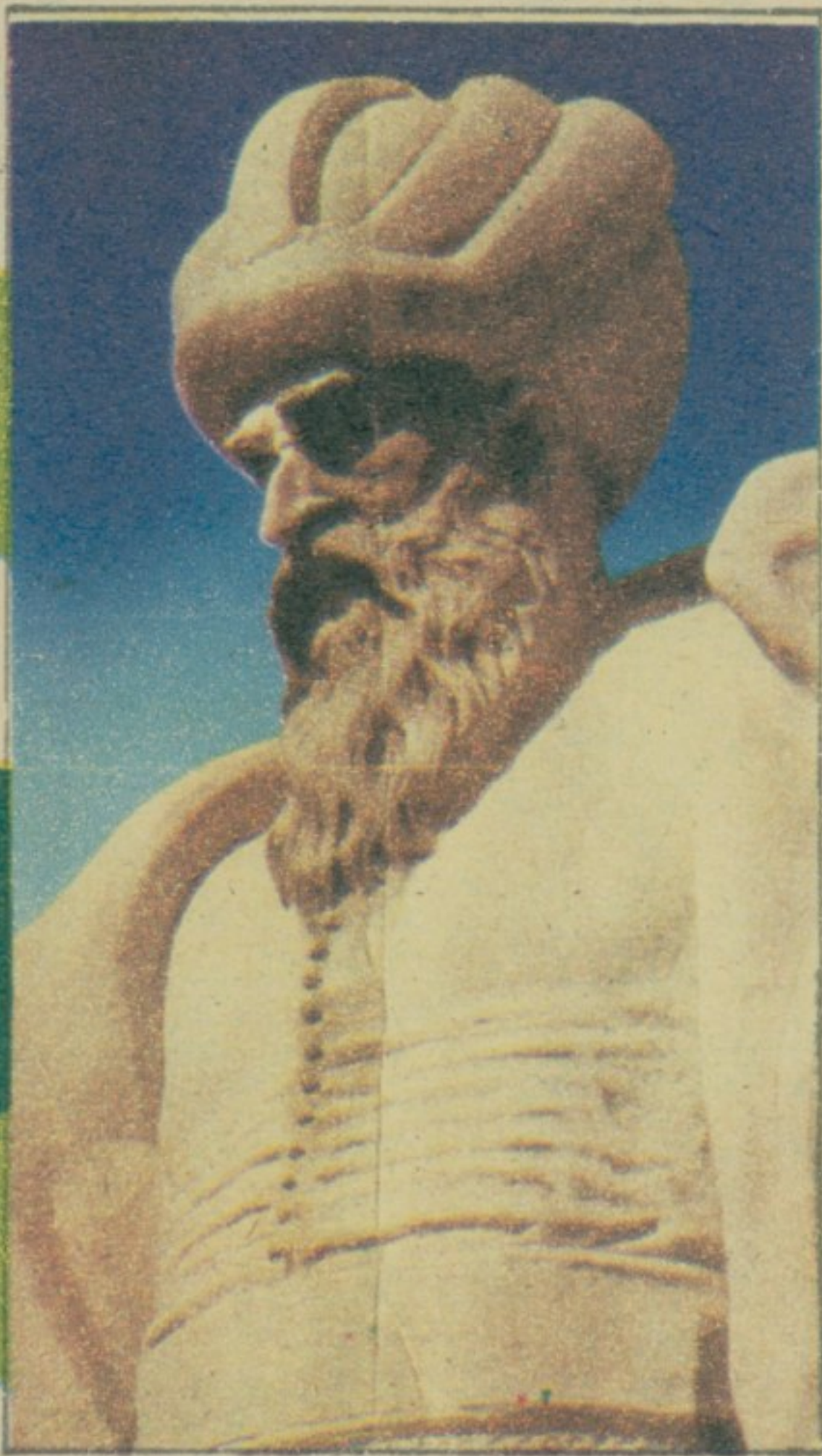
исклесан споменик на платоу испред Филозофског факултета у Анкари.

Динамит на потпис

Ко је заправо Мимар Коџа Синан кога су познаваоци његовог дела назвали, врло звучно, Микеланђело Истока? Укратко, човек који је за дуга живота – годину мање од читавог столећа – подигао: 81 џамију, 50 месџида (мања богомоља), 55 медреса (средња и висока школа у исламским земљама), 7 мектеба (основна школа), 19 турбета (наткривена гробница), 14 имарета (јавна бесплатна кухиња), 3 болнице, 6 великих водовода, 8 мостова, 16 каравансараја (свратиште, хан), 33 сараја (двор), 6 подземних магацина и 33 хамама (јавно купатило). Испод подвучене црте стоји бројка од 332 објекта. Тешко да би се и то по-

узвано знало да није било Мустафе Саија, Синановог биографа и пријатеља, који је оставио два пописа његових грађевина.

На недавном саветовању у Сарајеву, посвећеном четиристогодишњици смрти Мимара Коџе Синана, уводно слово поднео је професор Филозофског факултета у Београду др Андреј Андрејевић, изузетан зналац исламске уметности. Обиљем података прикупљених по турским и другим архивама, професор је, бар делимично, приближио Синаново дело нашим савременицима и утврдио да је Мимар Коџа Синан један од највећих архитеката у историји исламске уметности и један од оних великана који се могу поредити са ренесансним мајсторима као што су Микеланђело, Леонардо, Рафаел.

Споменик Мимару Коџи Синану испред Филозофског факултета у Анкари.

Селимија-џамија у Једрену са четири витка минарета, врхунско дело највећег турског градитеља.

Цивилизацијска је неправда, једна од многих, да су томови и томови студија посвећени италијанским мајсторима ренесансе, а о Синану је исписано тек неколико књига. Илустрације ради, податак да је у великој Опћој енциклопедији Југославенског лексикографског завода Синан смештен у 10 редака, Френк Синатра (на истој страни) у 11, а руски писац Симонов чак у 20. У Малој енциклопедији Просвете за њега није било места.

Можда се разлог недовољном познавању, и признавању, Синановог дела може наћи и у обичају исламске уметности да аутори не остављају свој писмени траг, потпис, на рукотворини. Синан је то учинио, колико се зна, само једном: на чувеном мосту Биг Чекмеџет између Цариграда и Једрена. Ни тај потпис, у камену, михраб, није сачуван. После првог светског рата мештани су сазнали да је то потпис највећег турског архитекта и, верујући да се иза њега налази скривено благо којим га је султан награђивао за бројне грађевине, динамитом га разорили.

Улога Свете Софије

Тешко да би моћно Турско Царство толико дуго било

моћно да није било аџамиоглана, дечака и младића који су прикупљани данком у крви и одгајани за јаничарски подмладак и дворске службе. Поуздано је утврђено да је и Синан био исламизирани хришћанин из једног малог места код Цезареје у Малој Азији. Не зна се тачно његово порекло (тада то, можда, није ни било толико важно), помиње се Грчка, али и Балкан одакле је, наводно, његова фамилија преселила у Малу Азију. Извесно је да се први пут помиње као добар стручњак у јаничарским инжењеријским јединицама задужен за подизање понтонских мостова.

Године 1539. Синан постаје мимар-баша, први градитељ Царства. Историја сведочи да је, слично великом везиру Мехмед-паши Соколовићу с којим је пријатељевао, служио три султана: Сулејмана Величанственог (у Турској

познатог као Законодавац), Селима II и Мурата III. И то управо у периоду процвата свеколике исламске уметности.

Ваља подсетити да су у то време многи турски угледници, од султана и његове бројне фамилије па све до паша, бегова и ага, подизали задужбине широм пространог Царства. Да кроз те окамењене трагове трају и након своје физичке смрти. Дакле, право време за Мимара Коџу Синана јер нису подизане само џамије и други верски објекти већ и болнице, хамами, безистани (трговачке четврти), каравансараји, сараји...

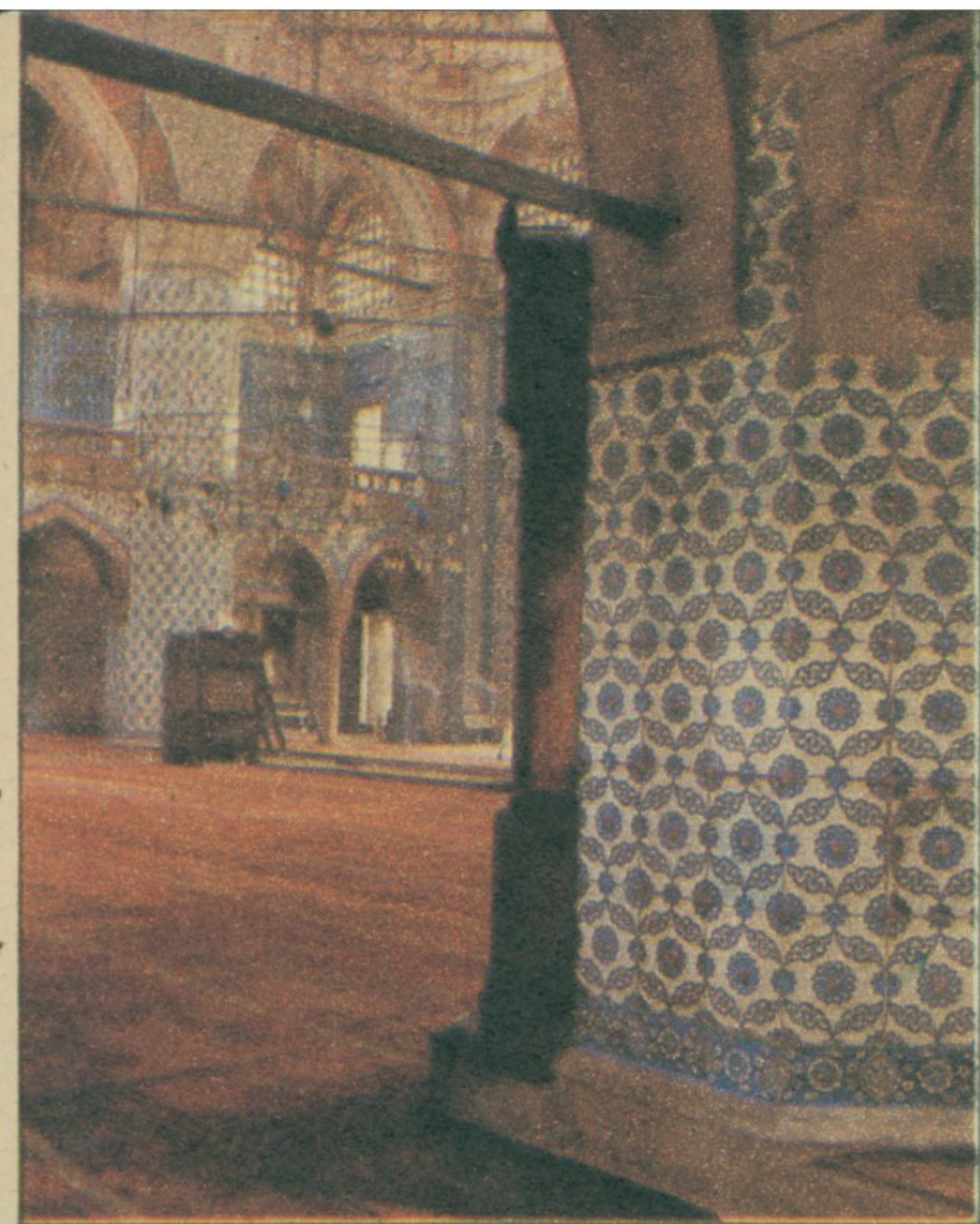
Од освајања Цариграда турским градитељима узор је била Јустинијанова Света Софија из 6. века па ни Синан ту није био изузетак. Помно је проучавао користећи нека њена решења у својим грађњама, многа усавршавајући. До средине овог века нико од архитеката није тако зна-

лачки и пажљиво студирао конструктивни и просторни склоп Свете Софије као Синан. Није без значаја да је он на њој вршио и конзерваторске радове учвршћујући је својим потпорним конструкцијама са северне и јужне стране, што је умногоме допринело да највећи и најлепши верски објекат на Истоку надживи и људе и време.

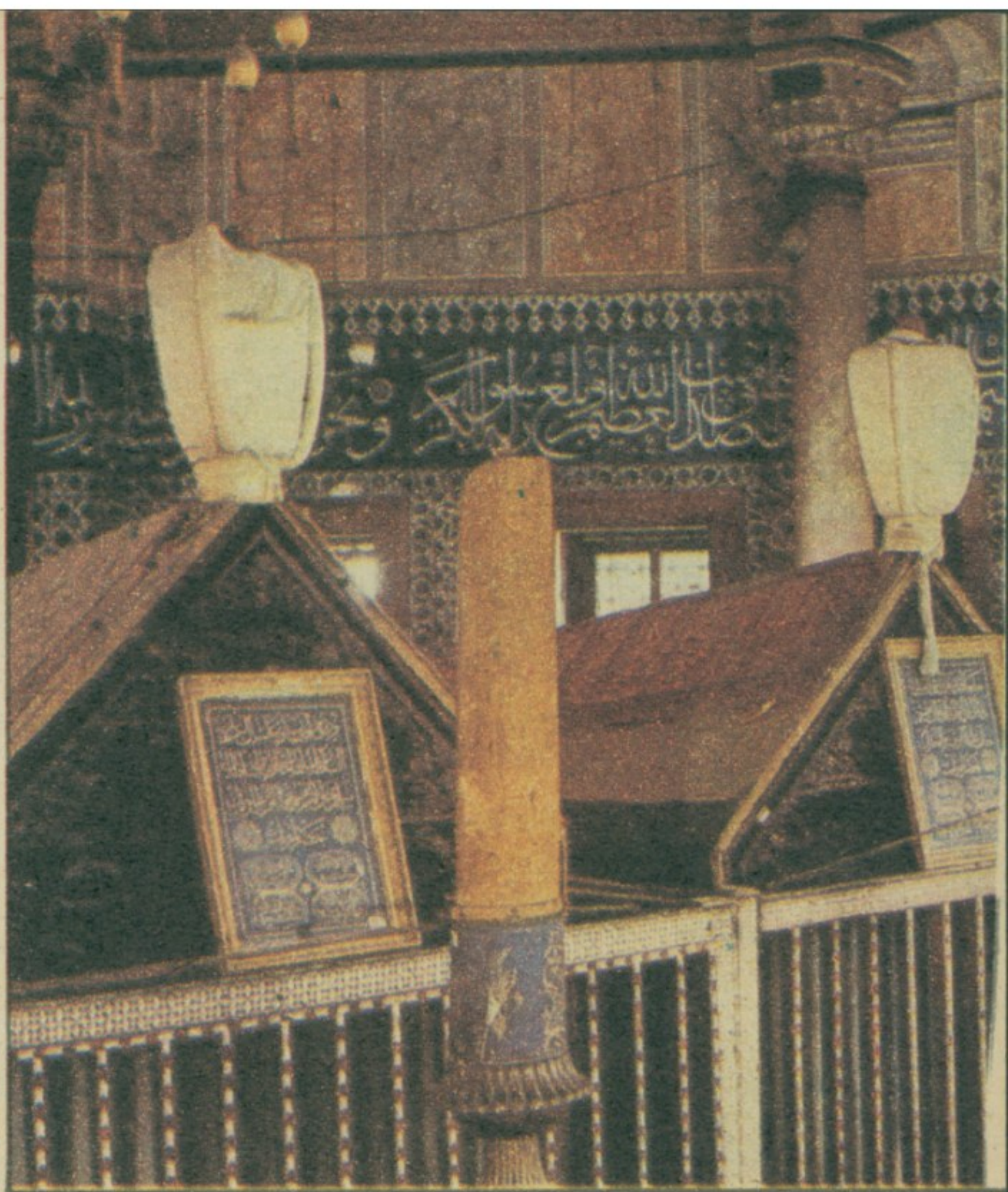
Трагови без трага

Синан није био мимар заљубљен у себе. Зна се да је био у току свих теоријских расправа италијанске ренесансе, да је чак нешто примењивао у свом градитељству, али увек остајући свој на своје. Поуздано је утврђено да је познавао тзв. златни пресек, оно што Европљани данас славе као део своје историје културе.

По сведочењу свог биографа Мустафе Саија, Синан је

*Унутрашњост
Мехмед-пашине
џамије на
Кадигри испод
Хиподрома, где
је некад била
византијска
царска палата.*

*Турбе Сулејмана
Величанственог
у комплексу
Сулејманије
усред
Цариграда. Тамо
далеко, у Њошкуну,
Синан је себи
изградио
скромно турбе.*

пред смрт често говорио да три грађевине, све три веле-лепне, најочигледније говоре о њему као мимару. Шегртско дело му је Шехзаде џамија у Цариграду, подигнута у част трагично умрлих синова Сулејмана Величанственог; рад калфе је Сулејманија џамија, такође у Цариграду, а мајсторлук Селимија Џамија у Једрену.

Селимија је заиста врхунско дело уметности у камену, њена четири минарета и данас представљају право архитектонско чудо. Висока 80 метара, у пречнику имају тек 4 м, а унутра по троја степеништа, једна изнад других да се мујезини не могу срести. Наиме,

сваки минарет има по три шерифета, балкона за молитве, и уистину је била потребна велика вештина да се, по обављеној молитви, мујезини не сретну. Зидови Селимије налик су на камену чипку с великим бројем прозора који савршено осветљавају унутрашњост богомоље. Наравно, треба имати на уму да је уз џамију изграђен читав један мали град за потребе султана и осталих високоугледних верника.

Тешко је и делић оног што је Мимар Коџа Синан урадио сместити у један новински текст. За нас је, ипак, најзанимљивије да је Синан оставио трага и на нашем тлу. Ту

је, пре свега, ђуприја на Дрини код Вишеграда, Карађозбегова џамија у Мостару, огромни безистан и каравансарај у Београду који, на жалост нису надвладали људе и време... Помињу се још многе грађевине, али поузданих података о томе нема. Чувени путописац Евлија Челебија чак наводи да је изградио хамам у Кратову, приписује му и стари мост у Мостару, мада ми знамо да га Синан није радио него његов ученик Хајрудин. Извесно је, међутим, да је мимар-баша, у цариградском архиву о томе постоје документи, учествовао у пројектовању те чувене мостарске ђуприје.

Мимар Коџа Синан није могао физички да стигне на све своје грађевине – ђуприју на Дрини је изгледа посетио само једном у току градње јер је у то време интензивно радио на Селимији – али је из његове градитељске радионице Дар-ул-хендесе с цртежима и налозима одлазило мноштво његових ученика. Неколико њих је чак учествовало у градњи Таџ Махала.

Скроман, какав је био и за живота, највећи турски архитекта сахрањен је у Њошкуну комплекса Сулејманије џамије у Цариграду, уз малу фонтану за напајање жедних што је један од исламских идеала.

Петар Милатовић

Мост на Биг Челемету, на путу између Једрена и Цариграда: једини потпис градитеља среброљубиви мџетани су дигли у ваздух верујући да се из њега налази скривено благо.

ДВОБОЈНА ДИР

У давна времена двобоји и такмичења свих врста били су не само обичај већ и мода па су се, стога, одржавала и музичка надметања

Још далеке 1708. Георг Фридрих Хендл свирао је чембало на једном маскенбалу у Венецији не знајући да се међу присутнима налази и Доменико Скарлати. Италијански композитор био је запањен вештином маскираног чембалисте. — Ово је или чувени Саксонац или сам ђаво — изјавио је. Хендл и Скарлати постају велики пријатељи. Исте године одлазе заједно у Рим где им кардинал Отобони, који обојици постаје заштитник, приређује међусобно такмичење. После наизменичног наступања на чембалу није могао да се одреди победник. Једноставно, оба уметника показала су велико умеће — Хендл је поседовао величанственост и ширину, Скарлати окретност и елеганцију. Ипак, извесна предност давана је италијанском мајстору. Када је Хендл завршио импровизовање на оргуљама, Скарлати је одустао од даљег такмичења признајући његову надмоћ. — Нисам могао ни да замислим да је такво свирање уопште могуће — рекао је. У суштини, Хендл и Скарлати били су, и по карактеру и по музичким склоностима, различите личности. Хендл је био човек велике енергије, крупан и снажан. Није узалуд добио надимак „Велики медвед“. Имао је много обожаватеља, али и противника, живот му је био буран, пун успеха, али и падова. Скарлати се, скроман и повучен, али ипак свестан своје величине, задовољавао службовањем код богатих мецена.

Бах побеђује без борбе

Девет година после музичког мегдана између Хендла и Скарлатија у Дрездену је 1717. организовано такмичење између Јохана Себастијана Баха и Луја Маршана. Као композитор, Бах није за живота био цењен, али је као извођач на оргуљама и чембалу изазивао дивљење. Луј

Маршан је био један од највећих француских оргуљаша и чембалиста свог времена. Његова дела данас су заборављена па му се име помиње углавном због овог такмичења са Бахом. Француски уметник, који се 1717. године управо налазио на турнеји по немачким градовима, одржао је и концерт у Дрездену на двору саксонског кнеза Велимије. Као добар познавалац и велики љубитељ музике, саксонски кнез је одмах запазио Маршанову извођачку вештину и одлучио да упрличи такмичење са Бахом. Бах је прихватио позив и убрзо допутовао у Дрезден. На

сам одржи концерт. Бах и Маршан никада се више нису срели. Биографи су забележили да је Бах држао прсте заобљене и свирао лаким, једва приметним покретима. Сви његови прсти били су подједнако покретљиви тако да је изводио и двоструке трилере са било којом комбинацијом прстију. Подизао их је веома мало изнад дирки једва више него у трилеру. Док је један прст свирао, други су били потпуно мирни. Оваква мирноћа прожимала

вероватно највећег сукоба у историји музике који је поделио француску престоницу и узбудио представнике феудалног и грађанског staleжа, уметнике, научнике и политичаре. Било је то супарништво Глука и Пичинија. Глук долази

сам дан такмичења Маршан је кришом слушао Бахово свирање и са запрепашћењем схватио колико је немачки композитор надмоћнији како у погледу извођачке технике тако и по композиционим поступцима. Не сачекавши надметање напустио је Дрезден.

Бах је без борбе однео победу. Кнез га је замолио да

је цео његов став. Свирајући оргуље ногама је непогрешиво погађао и најудаљеније интервале и изводио мелодије које би други оргуљаша успевали само обеа рукама.

Сукоб музичких стремљења

Седамдесетих година 18. века Париз је био поприште

своје опере „Ифигенија у Аулиди“, „Орфеј и Еуридика“ и „Алчеста“, после чега се распламсава сукоб између присталица и противника његове уметности. Пичини је дошао у Париз 1776. године и постао директор италијанске оперске трупе са којом изводи своје италијанске опере и стиче приличну популарност. Присталице буфо опере отво-

КАМА

рено устају у одбрану Глука нападајући оперу-серију а заговорници опере-серије у Пичинију виде особу која ће одмерити снаге са Глуком и уздрмати његов положај.

Глук је почео рад на опери „Роланд“, али када је чуо да и Пичини компонује оперу са истим називом, спаљује све што је дотада написао. Глук затим пише оперу „Ифигенија на Тауриди“ и изводи је 1779.

начела и музичких стремљења. По једнима, музиком је требало изразити драму, по другима – драма је била само повод да се напише музика. Глук и Пичини се, вероватно, сами никада не би такмичили у компоновању једне опере – они су, једноставно, били увучени у то.

Историја је пресудила

Исте, 1781. године када је у Паризу завршен сукоб Глук-ових и Пичинијевих присталица у Бечу је одржано такмичење између Волфганга Амадеуса Моцарта и Муџија Клементија. Сам аустријски цар Јосиф II желео је да се највећи аустријски пијаниста огледа против најбољег пијанисте ван њених граница. Моцарт и Клементи упознали су се почетком јануара на концерту који је Клементи одржао на позив Јосифа II и у пријатном разговору разменили мишљења о музици. Убрзо потом одређен је и датум такмичења.

Клементи је почео први импровизујући прелудијум, затим је свирао једну своју сонату и једну токату. Моцарт је такође импровизовао један прелудијум и извео неколико својих композиција, и то на клавиру који је сам донео баш за ово такмичење. Затим су обојица из рукописа читали по неколико Паизијелових соната, Моцарт је свирао сва алегра а Клементи сва адађа и ронда. Цар је замолио Моцарта да и он седне за дворски клавиру и заједно са Клементијем изведе једну тему из Паизијелових соната – прво ће варирати Моцарт, Клементи ће свирати хармонију, а касније ће заменити улоге.

Исход овог такмичења по многим је био нерешен мада су прави познаваоци музике давали предност Моцарту. Некада познати композитор Карл Дитерс фон Дитерсдорф је, слушајући оба уметника, дао овакав суд: „Клементијево свирање је вештина, а Моцартово и вештина и укус“. После такмичења Клементи је с поштовањем и дивљењем говорио о Моцарту признајући да никада још није слушао некога да свира са толико надахнућа. Моцарт је био много строжи, а сасвим сигурно и неправедан, изјављујући како Клементи нема ни укуса ни осећања и да је обичан шарлатан.

У сваком случају, и време је дало свој суд: Клементијева дела данас су заборављена изузев оних која служе за вежбање, а Моцарт је остао један од најгенијалнијих стваралаца у историји музике.

МА ШТА КАЖЕШ

ТОПЛО ГВОЗДЕНО ГНЕЗДО

У наше време чак су и птице постале ако не баш прави проналазачи оно макар „рационализатори“. Ево и доказа. За неке од њих грађнице више нису материјал од кога би вредело правити гнездо. Орнитолози јављају да су вране које насељавају велике градове Индије и Бангладеша почеле да праве гнезда од жице и ситних металних трака! Таква су гнезда чвршћа и, што је још важни-

је, боље чувају топлоту што помаже при насађивању јаја. Уз то, гнезда од таквог материјала могу се градити и на глатким површинама као што су, на пример, бандере.

ријала могу се градити и на глатким површинама као што су, на пример, бандере.

ИДЕАЛНА БАКА 1988.

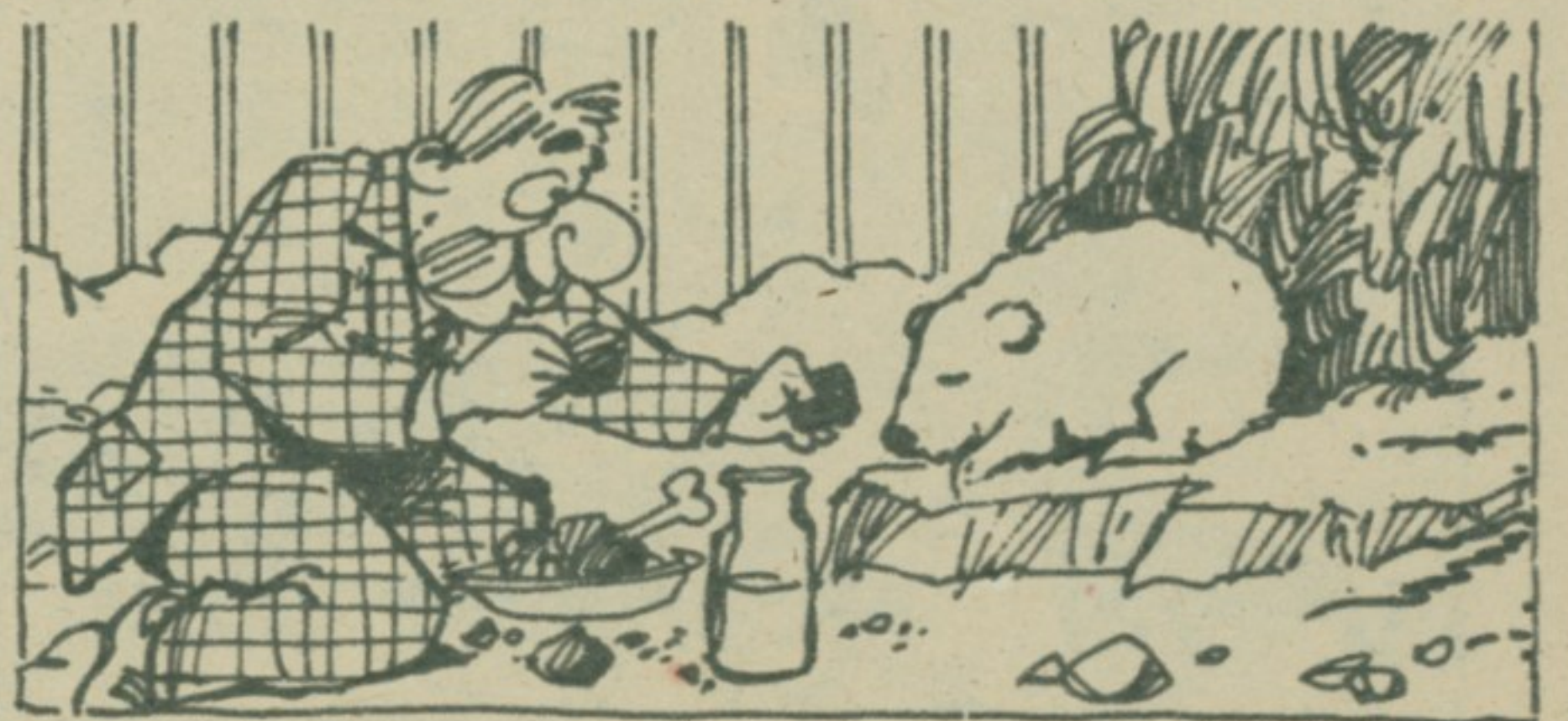
Једне бугарске новине спровеле су социолошко истраживање међу својим читањем. На питање из анкете каква треба да буде савремена бака Сашка Велтишкова, мајка троје одрасле деце и бака шесторо унучади, одговорила је следеће: „Мора неуморно да јури на ролшуама са штедном књижицом у руци и устима затвореним селотејпом“.

ЦЕНА ПРИЈАТЕЉСТВА

Директор једног западно-немачког зоолошког врта искрено је био ожалостен због малог белог медведића Бера. Одвојен од мајке малишан ништа није јео, чак је престао да пије млеко и воду, као да је објавио штрајк глађу. Искусно око директора закључило је да није у питању туга већ нешто сасвим практично: бело чупаво клу-

бе једноставно још није уме-ло да једе самостално. И он је одлучио да га томе научи. У току следеће две недеље неколико пута на дан улазио је у Беров кавез, јео сирово месо и заливао га водом или млеком.

Тако би се ова прича са Бером завршила хепиендом да директор зоолошког врта није заглавио у болници због поремећаја у измени материје.

са великим успехом. Две године касније изведена је и Пичинијева опера под истим називом, али доживљава пораз. Тако завршава вишегодишњи сукоб, и то у корист Глука.

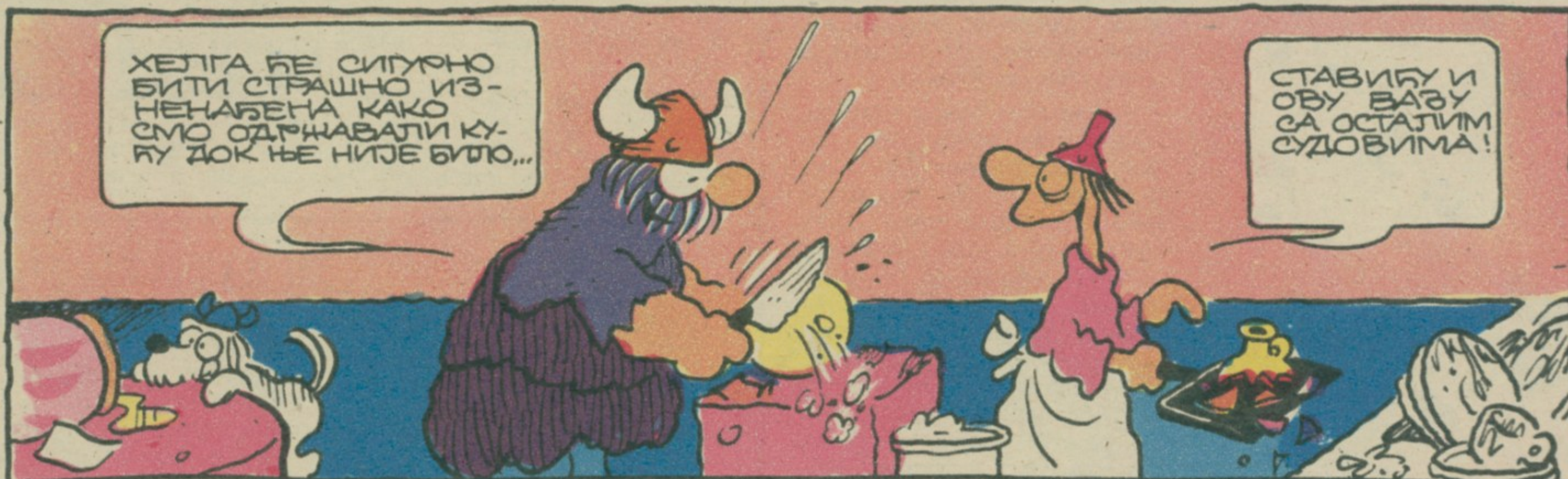
У суштини, то није био сукоб Глука и Пичинија јер они лично никада нису били противници, чак су се узајамно поштовали. Био је то сукоб

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Илустровао Зоран Петковић Петко

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НА
ОБАЛАМА
ТАМИША

ДЕЧКО БЕЗ МАНЕ

Дечко, врати оне горе! — наређује Слободан Шимрак свом пулину, малом, црном, кудравом псу. Нема шта да се види. Али, Дечко скаче, јури и враћа гуске.

— Ма то ти је пас да му се човек диви — каже поносно Слободан. — Врло интелигентан. Разуман. Деси се да преко подне легнем а он, кад види да се гуске растурају, сам оде да их врати. Не мораш ништа да му кажеш. Зато га поштујем и ценим. Што ја лепше с њим, он боље са мном. Пажњу узвраћа пажњом. Као човек. Као чо-

Кад су у питању пулини, много тога је спорно: и домовина, и порекло и пасмина. Неоспорно је само једно — они су просто савршени пси

век и једе. Не би окусио ништа што ја нећу да једем. То је скроман, али поносан пас. Кад настане гужва, он шчепа гуску, добро је продрма за опомену свима и онда све крену за њим. А он, пошто их сакупи у јато, савије реп на

горе па гордо шета око њих. Лепо видиш како се поноси. И шта ћеш онда него да га наградиш: којом бомбоном или коцком шећера. Воли и једно и друго.

— Кад сам почео да се бавим узгојем гусака, имао сам

● НАСТАВАК
НА
СТР. 12 ●

три пулина, али показало се да ми је довољан један. Толико су то послушни и вредни пси, мада више нису оно што су били. Данас ретко води рачуна о парењу, укрштању. Све се то измешало, изродило. Па ипак, и овакви какви јесу, пулини су незаменљиви.

Да су пулини незаменљиви мисли и осамдесетогодишњи чика Бора, најстарији међу идворским гушчарима.

— Не чувам ја дуго гуске, тек двадесет година — каже. — А не бих их ни чувао да није ове моје пулинке Мајде. Она ради уместо мене. Јест да и њој врућина не прија, али шта ће — кад ја не могу, она мора да врати гуске, а после да лежи у хладу. Ако јој јато дозволи.

Пас који лаје не уједа

Питамо чика Бору ко је најбољи гушчар у Идвору?

— Да кажем да сам ја најбољи, не смем. Не би било у ре-

реклom је из Мађарске. Прави пулин.

Прави или не, истина је да је Луња најлепши пас кога смо видели у идворским пољима. Њушка му је шира него код осталих, длака сјајна, дугачка. Разликује се од других пулина.

Памет и без школе

Питамо Стеву да ли је тачно да пулини чувају и крупну стоку, краве на пример. Потврђује и нуди да нас пребади преко Тамиша на фаркаждинска поља: тамо је пастир Жива Перић са својим кравима и — псима.

— Филе и Бугарица нису школовани као вучјаци, али су исто тако добри. — Брзо и лако уче па нема потребе да их шаљем на дресуру. Свему их учимо сами. Пулин је пас који ће извршити наређење чак и кад је мртав уморан. А да не слушају не би ми били ни потребни. Не мора пулин чак ни да залаје на краву, појури је.

Видевши нас издалека, ложи ватру крај колибе и представља кафу. У хладу леже три пулина и неповерљиво нас одмеравају. Понеки баци поглед према овцама које пасу десетак метара даље. Добро је, све су на окупу, вероватно мисли и сву пажњу усмерава на нас.

Батаћа се од девете године бави овчарством. Не би да нема пулине. Овако се може, мада није увек лако.

— Некада је заиста тешко — прича и усред реченице помену магарца. Какав магарац, питамо се, али већ следећег тренутка све нам је јасно, била је то заправо команда пулинима да дугоухог Мику истрају из колибе!

Ко су „прави“?

Батаћини пулини су прави, нису укрштени. Изгледају сасвим другачије од Луње: сличнији су онима чији власници признају да имају мешанце.

ду. А да кажем за неког другог, не свиђа ми се. Зато, пиши: најбољи је онај ко има најбољег пулина. И то је истина, да знаш.

Пред нама поље — докле поглед сеже. Крећемо ка још једном јату које се бели у даљини.

Нисмо се честито ни приближили, а к нама већ јури пулин. Лаје претећи као да ће нас растргнути, али застаје на неколико корака и режи.

— Пулин није васпитан да насрће на људе и уједа — каже власник овог пса Стева Стојић. — Његово је да опомене газду да је неко дошао: зато га држе и у кућама које се не баве гушчарством и чувањем стоке. То је стварно добар пас. Нису, наравно, сви добри нити су сви исти. Ево, овај мој Луња је изузетан, по-

Довољно је да га она види и одмах се враћа у крдо. То зна сваки пастир и није му жао да да десет до петнаест старих милиона за једног пулина макар био и најнеугледнији. Није увек све у изгледу већ и у — души. А пулин је баш душеван пас.

Да је Жива у праву, показало се када смо га замолили да издвоји из крда две-три краве које ће нам послужити као „глумице“. На његову наредбу према крду су се сјуриле не само Филе и Бугарица, већ и Луња. Да помогне, јер то му је „у крви“. Њему наредба није потребна.

Са Стевом се враћамо чамцем преко Тамиша. Луња плива за нама. На сасвим другом крају идворског поља у пет по подне чека нас овчар Светозар Станкић-Батаћа.

Главе су им мале, клинасте, длака не баш претерано дуга и бујна. Оригинални банатски пулини — каже Батаћа

Којој пасмини припадају пулини? Да ли заиста воде порекло од мађарског овчара пулија на кога мало изгледом подсећају или припадају домаћој, потпуно независној врсти, хрватском овчару?

У уџбенику за студенте ветеринарског факултета инж. др Александар Станети каже: „На подручју Славоније и Војводине узгаја се црни пастирски пас нижег раста кога неки погрешно зову пулин... Темелјна боја ових паса је црна, али се појављују и плави и сиви примерци. Ова пасмина је врло доброћудна и послушна, а у захтевима за исхраном врло скромна. Инстинкт за чување стоке је наследан па се

школовање лако изводи и пас брзо схвата задатке и с весељем их изводи. Радна способност је значајна јер једнако влада стадима оваца, чопорима свиња, стадима говеда и коња. За овог пса је карактеристично да се није удаљио од амбијента у којем је растао, па је његова селекција више природна него вештачка. Стога се на терену наилази на велику различитост облика што је изазвано неконтролисаним парењем, недовољном исхраном, лошим смештајем и негом, без планског уношења стране крви и осталих узгојних мера. Упркос тим великим телесним разликама, претпоставља се да постоји само један пасмински тип јер су пропорције свих грла у једнакој размери. Крајем шездесетих година пасмину хрватског овчара признала је и Међународна кинолошка организација“.

А што се тиче пулија, мађарског овчара од кога, како верују Идворчани, њихови пси воде порекло, Александар Станети је написао: „Пули је пас који у целости подсећа на комондора (највећег пастирског пса на свету чији је гребен висок чак 85 см) па се нагађа да је потекао од те пасмине. Његова висина до гребена износи 40–44 см код мушких и 37–41 см код женских грла, што љубитељима паса омогућава да их држе у кући. Стога је у последње време од пулија, одличног пастирског пса, постао прави кућни пас, врло цењен због своје високе интелигенције и живахности. Боја длаке је црвенкастоцрна или сива, док су некад постојали и бели екземплари што потврђује претпоставку о њиховом настанку од комондора. Велику љубав према води неки аутори тумаче као знак да пулији потичу од нордијских паса“.

Пси које у Банату називају пулинима по изгледу би пре могли да се сврстају у хрватске овчаре него у мађарске пулије. А шта кинолози мисле? У Кинолошком савезу СР Србије и Кинолошком савезу САП Војводине рекли су нам да пулини нису стандардизовани пси, па према томе о њима ништа не могу да нам кажу. Много више нису нам помогли ни у Кинолошком савезу Хрватске и зато смо позвали др Станетија. У кратком телефонском разговору рекао нам је да је пулин застарели назив за хрватског овчара и да је сасвим могуће да, иако је у питању аутохтона раса, има и по коју кап крви мађарског пулија.

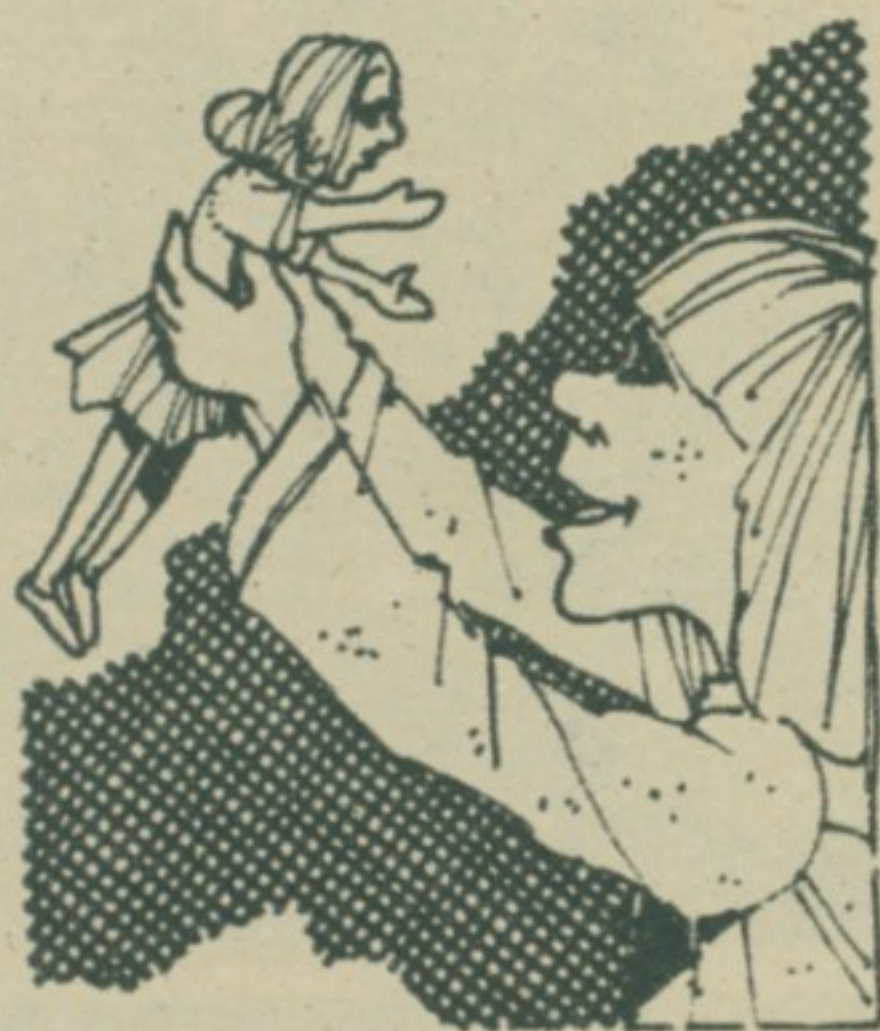
Олга Вукадиновић

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

ЛУТКА СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ

Међу америчким девојкама тренутно је најпопуларнија лутка по имену Чули. Она је у стању да „размишља“, „разговара“ и апсолутно „разумно“ реагује на људске речи, води дијалог на ову или ону тему, наравно под условом да је програмирана у њеном микропроцесору.

Чулин речник садржи око стотину реченица. Када чује кључну реч, на пример „јести“ или „играти се“, бира прави одговор. Лутка има и микрошему која јој замењује органе за пипање. Ако, рецимо, „осети“ промену температуре, изјасниће се шта мисли о времену. Кад је узгугу у руке, Чули обавезно пита куда иду у шетњу итд.

СВЕ МОГУЋЕ ПОРУКЕ

Недавно је у Француској отворена прва у свету изложба порука! Организаторе, међутим, уопште није занимала њихова садржина већ како људи, довијајући се, користе разновразне предмете и материјале да би неком поручили нешто.

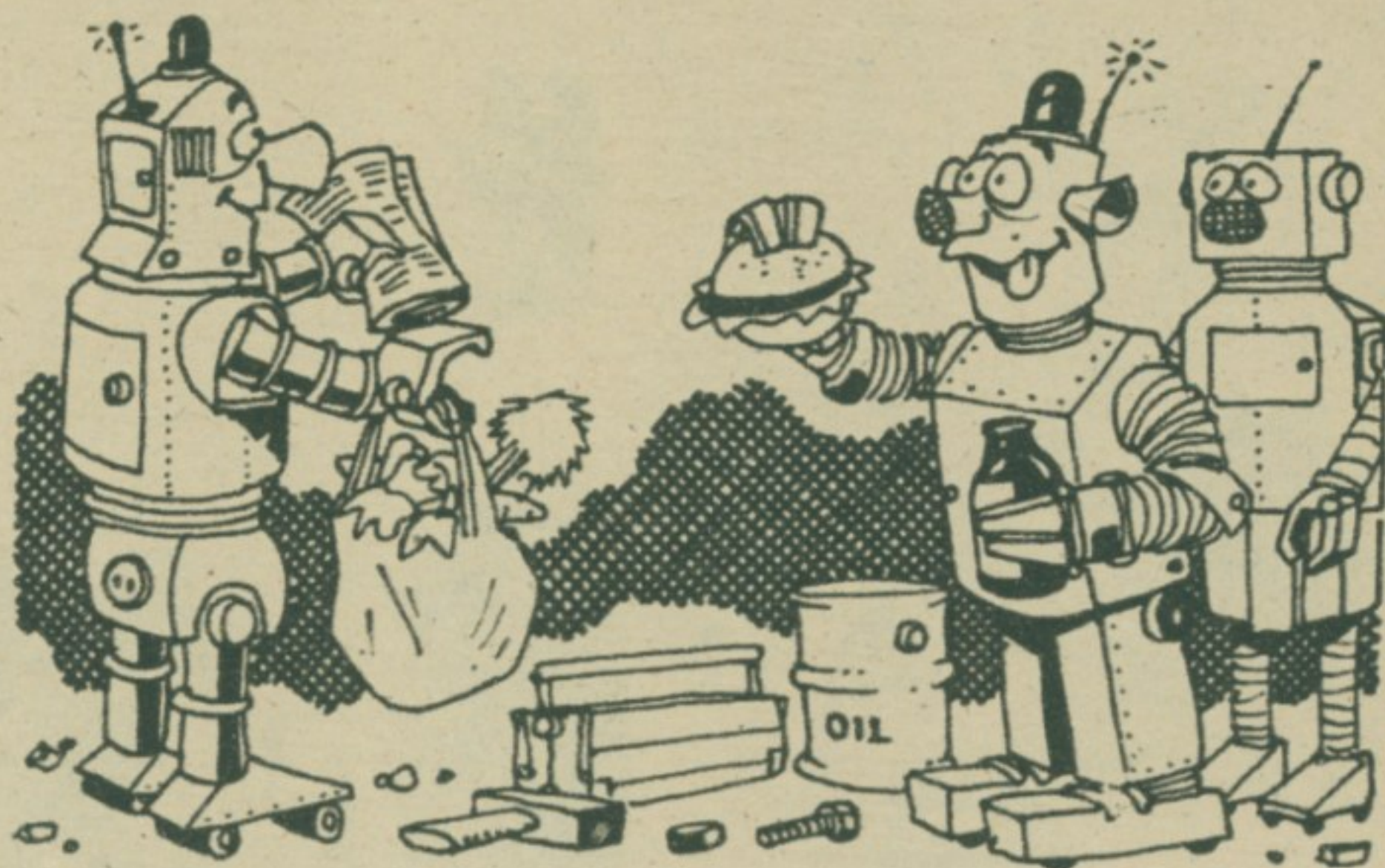
А испоставило се да користе буквално све и свашта. На изложби је приказана гомила кутија од цигарета и

ТАЈ НЕЖНИ ДОДИР РОБОТА

Једна од најозбиљнијих мана постојећих робота је то што им недостаје чуло додира. Стручњаци са Технолошког истраживачког института Џорџије надају се да ће до следеће године метално-хладни додир робота бити ствар прошлости. Људски осетљиве робот-шаке већ су ту, треба их још само мало усавршити. Ради се, заправо, о јастучићима – проводницима електричне енергије.

Кибернетска верзија меке људске шаке изгледа овако: савитљиви јастучићи од посебне желатинозне масе обавијени гумастом опном. Тако тапацирана шака робота осетљива је на додир приближно колико и људска.

„Ми заправо покушавамо да роботима дамо тродимензионално чуло додира и то посредством материјала који је веома сличан људској кожи. Индустријски роботи „осећају“ додир само преко

једне тачке. Они су искључиво у стању да оцене да ли притиска има или не“, каже Јан Гуш, директор пројекта за израду кибернетске шаке.

Сензори за додир унутар јастучића из Џорџије у стању су да опипају тачке притиска на читавој површини предмета који робот подигне. Електронски сигнали затим одлазе у микропроцесор и то по тродимензионалном шаблону, а микропроцесор потом препознаје предмет и

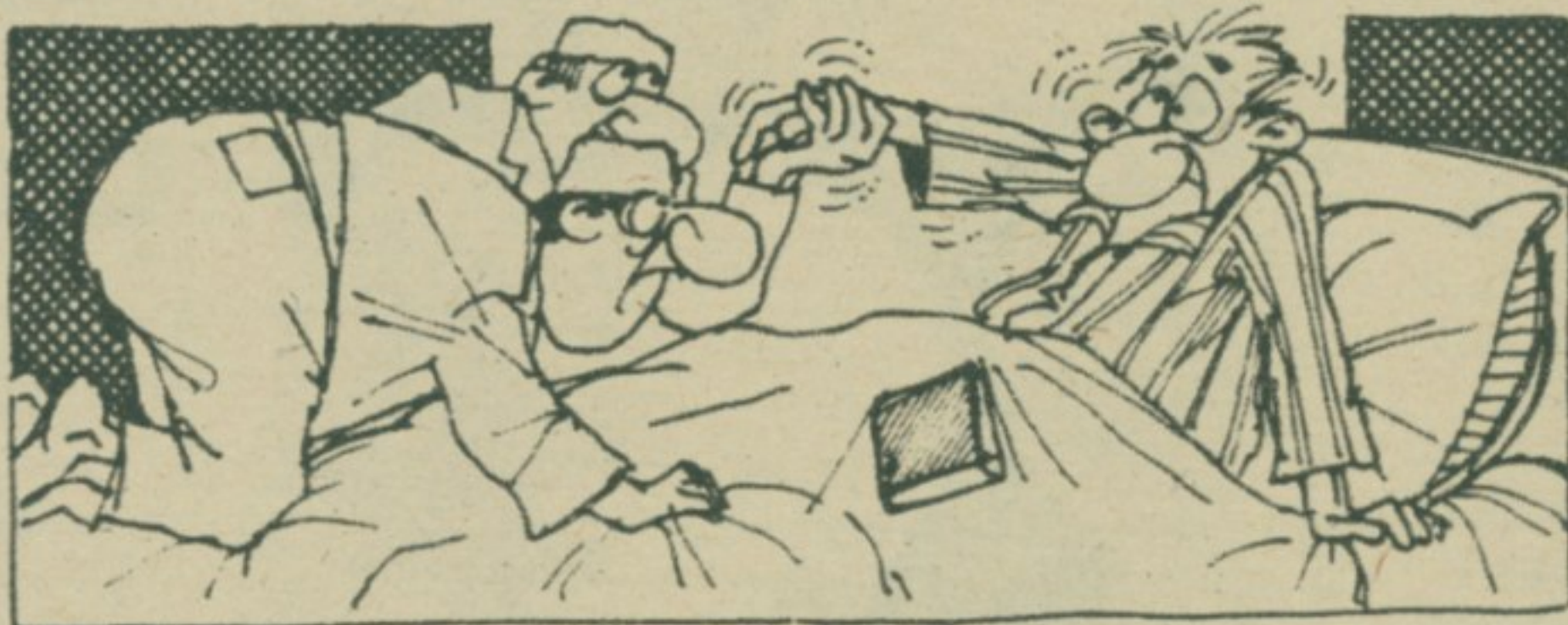
наређује роботу шта да ради.

Гуш верује да ће роботи нежног додира наћи широку примену у многим производним процесима, а нарочито при руковању опасним материјама. Покаже ли се да су заиста тако осетљиви на додир и спретни као што се очекује, многи постојећи роботи мораће у старо гвожђе. Јан Гуш на то каже: „То је њихов проблем“. Ко им је крив што су неосетљиви.

ГЕН ПРОРОК

Да ли код неких људи постоји урођена предодређеност за обољења срца и крвних судова? Амерички научници из друштва „Калифорнија технолози“ потврђују ову хипотезу. Испитујући ћелије крви код 41 здравог и 156 оболелих са кардиоваскуларним сметњама, они су открили да код оних који пате од срчаних обоље-

ња постоји аномалија у гену одговорном за стварање и распоред масти у крви. Детаљне анализе показале су да овај ген може бити присутан и у белим крвним зрнцима. Ако даља истраживања потврде њихова запажања, убудуће ће бити могућно да се код таквих особа, још док су деца, предузму мере заштите и тако спречи појава кардиоваскуларних обољења.

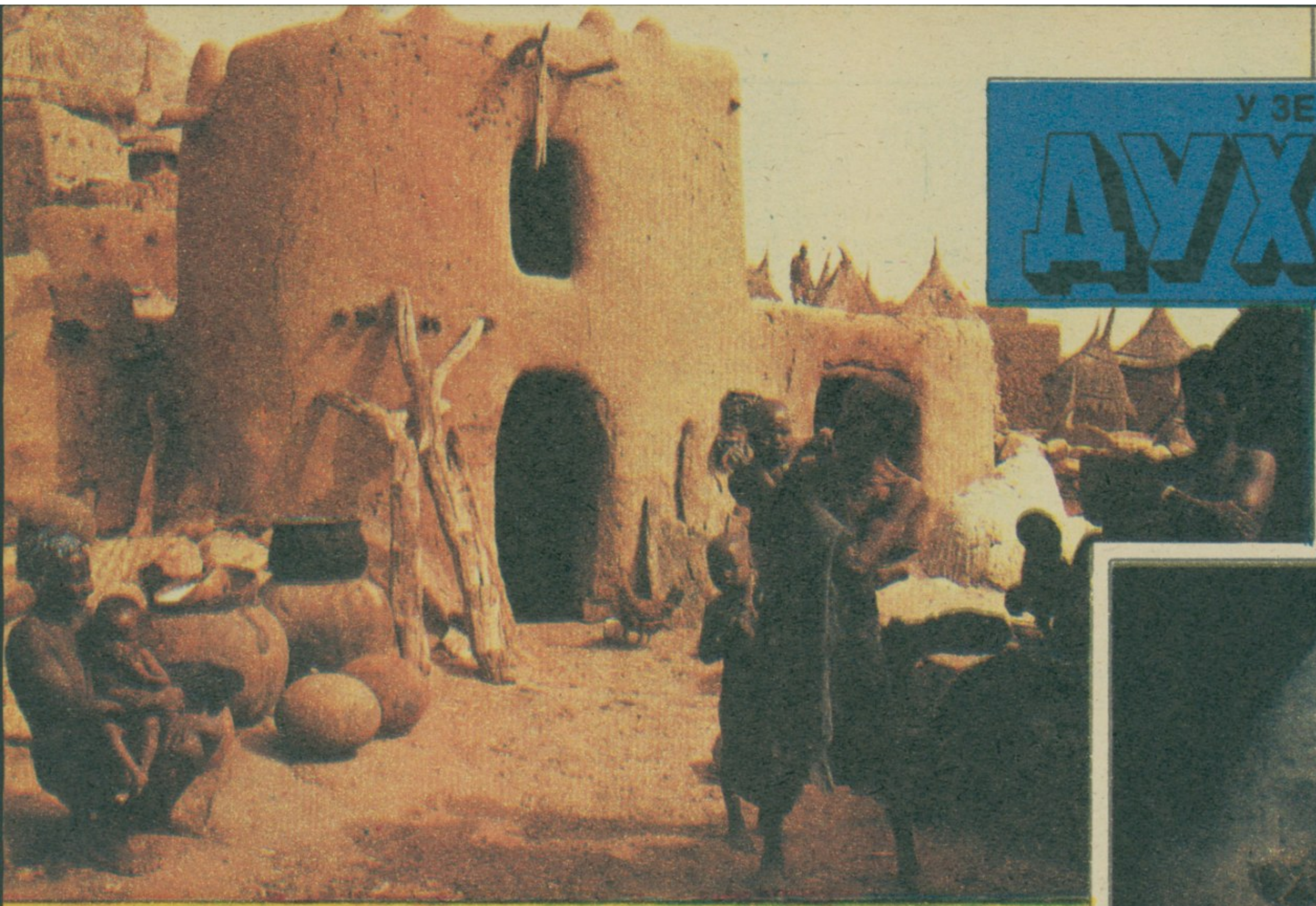
И, У и А

На северу Француске постоји градић са свега 108 становника. На први поглед не разликује се од било ког малог места, па ипак, његови житељи верују да таквог градића нема нигде на нашој планети. Јер, његов се назив састоји од једног јединог слова које се чита „И“. Омиљени хоби Ианаца је да на географским картама траже насељена места са исто тако кратким именима, али засад – без успеха.

Можда у градићу И немају на располагању детаљне карте иначе би се брзо показало да имају достојне конкуренте... Један од њих је град У у Јужној Кореји, а други је рибарско село А на Лофотским острвима која припадају Норвешкој.

шибица, разних етикета и налепница, парчића тапета и таписона, отцепљених делова столња и постелног рубља, омота од бомбона и кекса. Поруке се пишу и на корама јабуке или грејпфрута, на дрвеним послужавницима и платненим торбама. Не потцењује се ни намештај: некога није мрзело да на изложбу донесе тоалетни сточић сав ишаран натписима типа: „Враћам се у осам“, „Не заборави да искључиш гас!“ и „Љубим те, драги!“

У ЗЕМЉИ КОЈА ЖИВИ

ДУХОВИ

Унутрашњост
једне
куће

Деца су од рођења окружена рођацима и пријатељима

Племе Догон живи на самом рубу Сахаре, у држави Мали, на простору од око две хиљаде квадратних километара. У мају, „месецу црвеног сунца“ (како га називају Догони), температура је овде међу највишим на свету. Суша траје осам месеци, а само неколико пута годишње падне добра киша и то између јуна и септембра. У децембру већ све пресуши – и реке, и језера, и мочваре. Нешто мало воде задржи се само у подножју висоравни Бандиагара, у пукотинама непропустивих стена. Захваљујући тој залихи воде, Догони могу да опстану у овом суровом крају.

Археолошка ископавања открила су да је човек ту обитавао и пре више од хиљаду година, мада су Догони стигли тек у 15. и 16. веку. Њихово насеље Тирели окружено је читавим лавирином стена. Оне су их одувек штитиле од непријатеља, али и спречавале продор других култура. Зато Догони живе изоловано, баш као и њихови преци пре толико векова.

У Тирелију живи око 2.600 људи у кућицама од отврдле иловаче, између којих су углављени амбари шиљатих кровова. Гледано одозго, све заједно подсећа на пчелиње саће. У овом јединственом насељу све је начињено од материјала који може да се нађе у кругу од пет километара. Чак је и барут који користе за разбијање стена домаће производње, мада им неопходан сумпор доносе путујући трговци.

Највећа несрећа за једног Догона је да буде неожењен и да нема деце. „Када ја умрем, мој се траг неће затрти! У мојој кући остаће син који ће сваког госта дочекати и послужити водом и просом. Тада нико неће мислити да сам мртав“ – каже домородац Дугулу Тигрим.

Одмах по рођењу дете је окружено свим рођацима и пријатељима, јер је осећање заједништва невероватно јако међу овим људима. У одгајању детета учеству-

Ове корпе плету веште занатлије које ће их у петак изнети на пијаци, када је у Тирелију пијачни дан. То је и њихова једина веза са „светом“

Маска
каква се
носи
у време
свечаности

САМО КАД НАИЋУ КИШЕ

ПОСМАТРАЈУ СЕЛО

Према веровању Догона, из Малија, душе умрлих окупљају се на стенама изнад насеља у настојању да им некадашњи дом буде увек близу

Киша очекивана осам месеци назад је пала и сува, испуцала земља наједном је озеленела

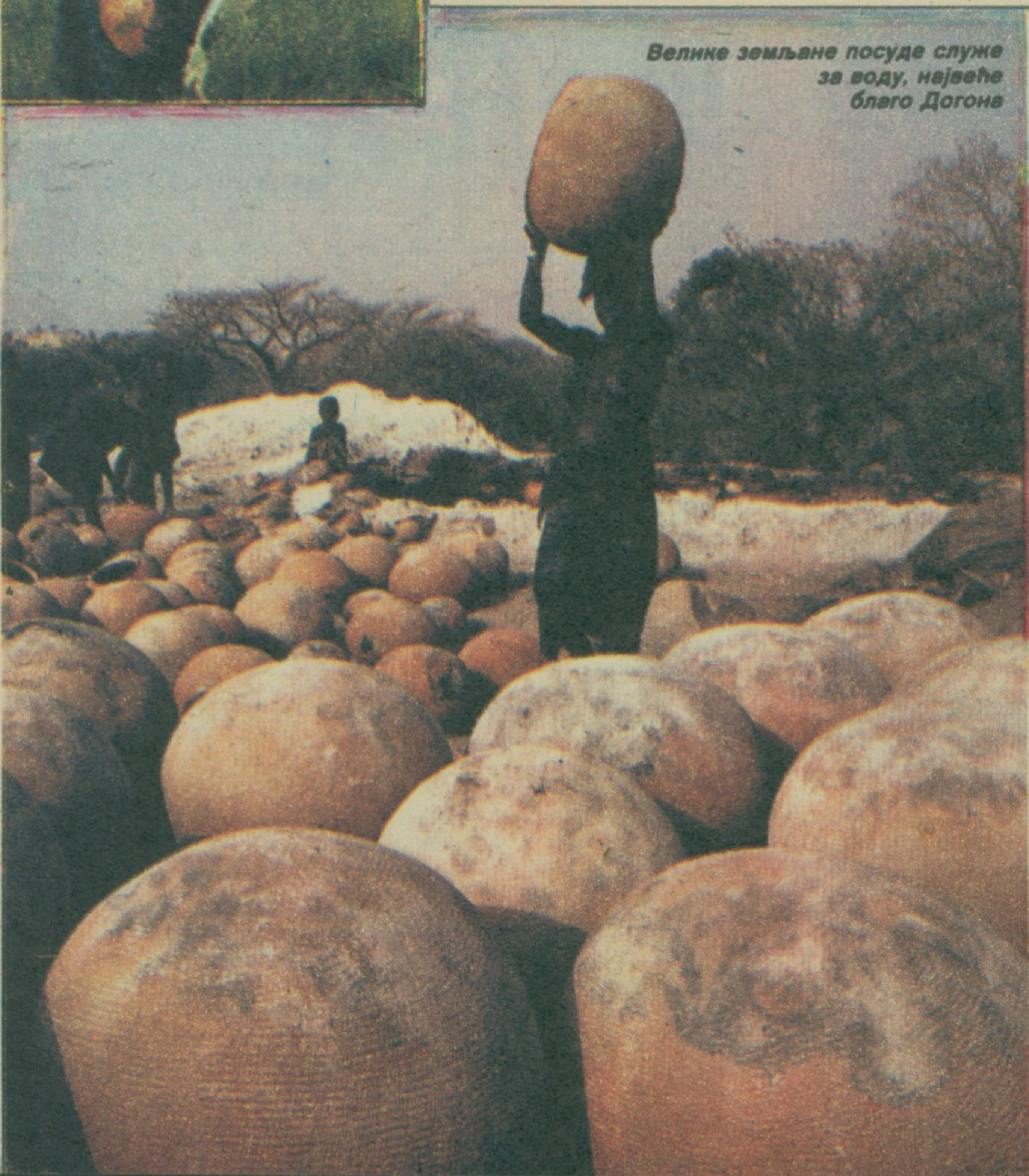

Нико из племена Догон нема право на самоћу и приватан живот

Тирели – гледан одозго личи на пчелиње саће

Велике земљане посуде служе за воду, највеће благо Догона

ју сви. Ако је гладно, нахраниће га онај ко се у том тренутку нашао крај њега, а ако је уморно, опет ће га понети или успавати онај ко му је најближи. Иако је смртност деце у Тирелију велика, углавном због лоше исхране и болести, опасности које вребају децу у цивилизованом свету (саобраћај, електрична струја, разне отровне хемикалије) овде су непознате.

Основна храна Догона је просо. Пиринач, шећерну трску и маниоку једу за промену, али припремљени су на исти начин као и просо, па вам се чини да једете једно те исто јело. Углавном се кува у земљаним посудама које жене обликују и пеку.

Тирели има своје врачеве који проричу будућност на основу трагова у песку које лисица оставља у посебно ограђеном простору. За Догоне је ова животиња божји створ. Верују да је само мали број мушкараца и жена под утицајем Бинуа, духова, с којима опште у стању транса за време верских свечаности.

Догони своје мртве сахрањују у шупљинама највише стене изнад села јер, према веровању, дух умрлог жали за селом које је напустио и кад се одвоји од тела, смести се на рубу стене са које има најлепши поглед на Тирели.

Нагли пад температуре средином јуна наговештај је кише. Догони тада излазе на сува и испуцала поља да баце већ припремљено семе и стајско ђубриво. Али, ако киша не падне у року од десет дана, семе пропада. Нема ни жетве која се иначе обавља у октобру.

У овој борби за голи живот сваки човек има право на део те обрађене земље. Њихов друштвени систем је овакав: ако је једном добро, онда је и свима у селу добро. Право на самоћу и приватан живот нико нема. За све што се уради и каже постоје сведоци. Нема никаквих тајни.

С.И.

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ИЗМИШЉАО НЕВЕРОВАТНЕ СТВАРИ

Огњеслав Костовић

Кад је децембра 1916. године, у јеку првог светског рата, у Петрограду умро Огњеслав Костовић, новине су записале да је „нестао блистав изумитељ и научник, човек који је из много разлога заслужио да будуће генерације памте његову необичну судбину и научни подвиг“. Колико се данас у Костовићевој домовини зна о његовим фантастичним изумима? На жалост, врло мало. Зато је „Забавник“ организовао малу истрагу о томе ко је био и шта је све успео да уради у далеком свету наш земљак Огњеслав Костовић.

Најпре, име. Огњеслав Костовић, који се у Русији звао Огњеслав (Игњатиј) Степановић, родио се 1851. у Новом Бечеју, у Потиској војној граници коју су стално угрожавали Турци. За многе Србе једини пут у слободу била је емиграција, па је и Костовић побегао у Аустро-Угарску, у Пешту. Ту је провео младост, завршио неку врсту Технолошког факултета и запослио се као капетан брода. Кад је 1877. руска влада објавила рат Турцима, добио је наређење од мађарских власти да пароброд „Ада“, изграђен по наруџбини царске Русије, пребаци на положаје руске војске на Дунаву и врати се у Пешту. Капетан Костовић извршио је наређење само до-

пола: брод је довео на означено место, али се није вратио. Под његовим запослеништвом „Ада“ је учествовала у борбама с Турцима. Костовић се показао као одлучан и неустрашив официр, „храбар до дрскости“, по речима руске штампе.

Он нас прави будалама

Кад је рањен, пребачен је у војну болницу у Кишињеву где је, изгледа, само довршио свој раније започет оригиналан пројекат – подморницу на ручни погон. Заинтересоване војне власти пребацују га у Морнаричку болницу у Петрограду где Костовић завршава свој рад и предаје га Адмиралитету на разматрање. Ево како је његов проналазак описан у писму Поморског техничког комитета: „Кретање подводног чамца предвиђа ручно покретање, од два човека, уз помоћ зупчаника при чему ће, тврди проналазач, пропелер имати 230 обртаја у минуту, а чамец постигати брзину од 15 чворова“. Наравно, Костовићу нису поверовали. И не само то, нису ни покушали да практично провере не само експериментални модел него чак ни поједине његове делове. Истим писмом од 10. но-

ЧАМАЦ – РИБА И

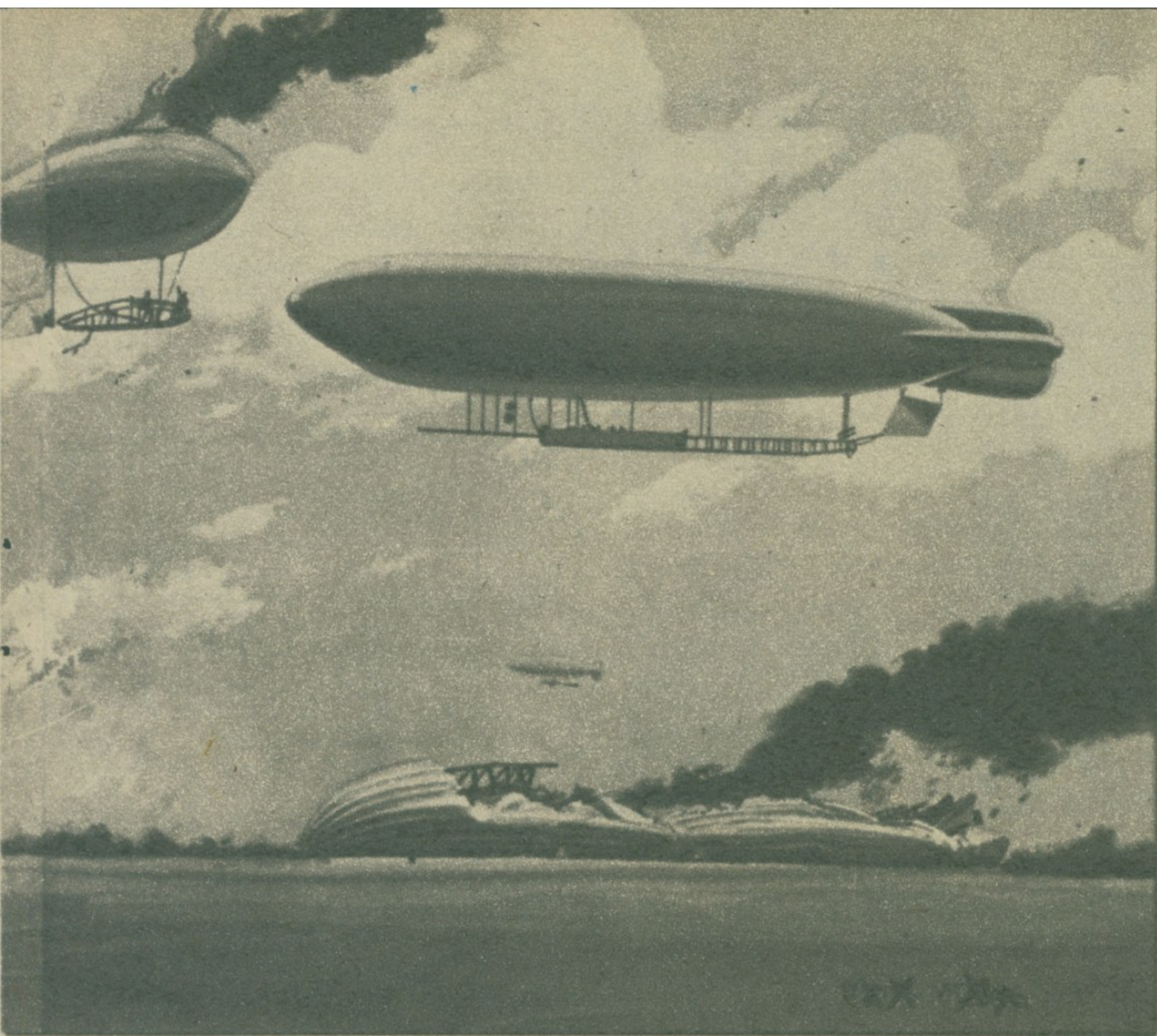
Први је на свету, двадесет година пре грофа Цепелина, направио ваздушни брод чврсте конструкције и за њега израдио први бензински мотор, његов је и први хидроавион на чамац, а син житарског трговца из Новог Бечеја практично је измислио и прву пластичну масу...

вембра 1878. налаже се аутору да свој рад поткрепи „теоретским прорачунима“ и да га затим поново достави „на увид“.

Одбијање је тешко ражалостило Костовића и он се бацио на нову идеју о којој је још 25. октобра 1878. године писао цареву Александру Александровичу: „Чамец-риба који сам измислио има то преимућство што се може кретати у сваком правцу – хоризонтално или чак вертикал-

но – и то брзином којом се не креће ниједан сличан чамац“. У њему ће бити места за осам људи који ће моћи да проведу под водом више од 20 сати.

На жалост, бирократску машинерију било је тешко покренути и тек 21. фебруара 1880. у Бродоградитељском одсеку у Поморско-техничком комитету записано је: „Костовић је доставио опис и цртеже подморнице-рибе коју је пројектовао при чему је

ВАЗДУШНА ЛАЂА

изјавио да су мотор и унутрашња грађа брода тајна". Костовић је, наиме, само одшкринуо завесу над својом тајном: мотор ће имати 100 KS. Тиме је бацио у бригу адмирале и генерале Научног одељења. У морнарици тог времена, не само руској, нису могли ни да замисле мотор који није парни. (Мотор од сто коњских снага на тако малом простору? Невероватно!) А кад су видели одељак за гориво, чуђење је заменио бес. Он то њих прави будалама, предлаже да у тако малу запремину смести залихе горива за 20 сати пловидбе. Наиме, они су мислили на угаљ, а Костовић је измислио мотор са унутрашњим сагоревањем на течно гориво (по неким, опет, први на свету, пре немачког инжењера Н. Отоа који се сматра оцем мотора са унутрашњим сагоревањем и пре Дајмлера, Бенца и Мајбаха који су 1885. године конструирали брзоходни, лак бензински мотор, основу за даљи развој мотора за возила).

Састанци Научног одсека одржани су 21. фебруара, 27. марта, 1. 10. и 16. априла и сваки пут је једино адмирал Стеценко устајао у одбрану Костиовића. Пројекат је одбачен.

Мендељејев је одушевљен

Па ипак, Огњеслав Костовић је направио свој мотор-чудо! Идеја у коју нису поверовали бирократи из Адмиралитета освојила је руске научнике. Костовића је топло прихватило „Руско друштво ваздухопловаца“ на чијем је челу стајао славни хемичар, творац Периодног система елемената Менделејејев, затим адмирал Соковуин и капетан-лајтнант, будући академик Рикачев. Управо они успели су да наговоре проналазача да се прихвати новог пројекта – дирижабла.

Године 1880. часопис „Ваздухопловац“ доноси вест да је „познати изумитељ Костовић нацртао своју прву ваздушну поштанску лађу. Кор-

па, мотор и елиса чине исто тело са спремиштем за гас". У исто време челни људи „Друштва“ проучили су пројекат и истакли његову лепоту и савршенство.

И заиста, Костовић је тражећи за његову изградњу нов, чврст и лак материјал измислио „арборит“ по многим први вештачки, синтетички материјал на свету. Касније је овај материјал коришћен у Русији за израду предмета за свакодневну употребу, највише за велике путне ковчеге...

Дирижабл „Русија“ се рађао. Али, нестало је новца јер је царска влада ускратила даље издвајање средстава. Одлучено је да се скупљају прилози чиме се позабавило „Друштво за изградњу ваздушне лађе Русија“. То није ишло лако јер је требало држати у тајности техничке појединости, а истовремено заинтересовати јавност. У новинама и часописима се појављују противречне, често фантастичне вести и исто такви цртежи дирижабла. На крају је Друштво успело да прикупи 200 рубаља што се, ипак, показало недовољно. Напокон, после дугих обилажења разних уреда Костовићеви пријатељи некако су успели да добију новчану помоћ од државе од 36 хиљада рубаља. Осмог августа 1882.

часопис „Њива“ је објавио: у
Охтинском бродоградилишту
почела је изградња „Русије“.

Тајанствени пожар

Године 1888. дирижабл је практично био готов, али је за завршну монтажу и пуњење гасом недостајало 1.5–2 хиљаде рубаља. И ту бедну суму никако нису успевали да нађу! Тако је овај јединствени ваздушни брод, први чврсте конструкције на свету, остао да лежи у складиштима Охтинског бродоградилшта све док га није уништио тајанствени пожар чији узроци никад нису откривени. Спасен је само мотор који је био у другим просторијама, али је било јасно да се средства за други дирижабл више не могу сакупити. Његову замисао остварио је 20 година касније немачки гроф Фердинанд Цеppelin.

После тога Костовић се још дуго одрицао добијања патентног права на свој мотор јер се по сваку цену трудио да тајну сачува за Русију, па зато није пристајао да изнесе у јавност детаље свог проналаска. Тек 1888. поднео је пријаву која је решена – 1892!

Укупно је овај ретко талентовани човек остварио право на око стотину изума. Тако је 1911. први на свету створио летећи чамац, хидроавион коме чамац служи као труп за смештај посаде, путника, терета и као пловни трап за полетање, слетање и кретање по води. Неки од његових изума су остварени, као на пример онај крупан за извлачење потонулих бродова, други су остали на папиру. Костовић није крио колико га то погађа, али је упорно одбијао многе примамљиве предлоге да за велике паре оде у Европу и тамо настави рад. Његова друга домовина била је Русија, али ни своју прву никад није заборавио. Усред Петрограда, где се оженио и добио децу, славио је сваке године славу што је Русе чудило јер не знају за овај обичај. Једна његова кћерка удала се 1903. за српског официра и дошла овде да живи, а кад је избио први светски рат, као права кћи Огњеслава Костовића, постала је добровољна болничарка...

Идућег пролећа очекује се да из Совјетског Савеза стигне у нашу земљу копија оригинала мотора за дирижабл „Русија“ која ће бити смештена у Музеју ваздухопловства у Београду. Можда ће то бити прилика да Костовићева домовина покаже да није заборавила свога сина као што он никада није њу.

Вера Милићевић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

НЕДЕЉА ЦИМА БРЕДИЈА

И тог 30. марта 1981. секретар за штампу у Белој кући Цим Бреди устао је „с петловима“, како је говорила његова супруга Сара. На своје радно место стизао је за десетак минута.

Само два блока западно од Беле куће, у хотелу „Сентрал парк“ још је спавао двадесетпетогодишњи Џон Хинкли, путник из Калифорније. Устао је тек у девет и напустио хотел да би доручковао код Мекдоналда... Тај младић је још 1976. гледао филм „Таксиста“ са Џоди Фостер у главној улози, која га је буквално опчинила. Писао јој је писма, телефонирао, чак је успео и да се упозна с њом, али када га је Џоди замолила да престане да јој досађује, Хинкли је одлучио да учини нешто „велико“ како би на себе скренуо пажњу свих, па и ње саме.

У октобру 1980. нашао се у непосредној близини председника Џимија Картера. Да је имао пиштољ, изјавио је касније, гарантовано би пуцао у њега, јер је то била прилика да о Џону Хинклију прича цела Америка. У новембру и децембру је чак двапут допутовао у Вашингтон с том намером. Вратио се и 30. марта 1981. када је за председника САД већ био изабран Роналд Реган. Пиштољ је имао, а да би остварио свој циљ, недостајала је још само згодна прилика.

Експлозија у глави

После доручка Хинкли је купио вашингтонске дневне новине „Звезду“. На четвртој страници био је одштампан Председников

Цим Бреди данас
Сви су изгубили наду у његово оздрављење, али он није. Имао је снаге да и другим болесницима диже морал... Постао је јунак

програм за тај дан, који је он пажљиво проучио. Председник је требало да напусти Бели кућу у 13.45 и појави се у хотелу „Хилтон“... На брзину се истуширао и обукао, зграбио пиштољ и упутио ка том месту. А онда...

Око 14 сати спикер је прекинуо телевизијски програм да би објавио како је на председника Регана извршен атентат! Према првим извештајима, речено је, ниједан метак није погодио Председника, али су зато рањена три службеника из његове пратње.

На ову вест Сара Бреди је застала у соби као скамењена. Пре него што је стигла да реагује, зазвонио је телефон:

– Сара, овде Џен Вулф. Хоћеш да дођем да причувам Скота?

Сара је одмах схватила.

– Цим је мртав, зар не? – цикнула је уплашено.

– Смири се, Сара! Видела сам да је рањен и сигурно су га већ пребацили у болницу.

Тамо је Сару примио лекар Артур Кобрајн и саопштио јој да је стање њеног супруга веома озбиљно.

– Он је већ у операционој сали. Ако хируршки захват буде успешан, можда ће моћи да се креће. У овом тренутку, читава лева страна му је одузета – рекао је покушавајући да буде што уверљивији.

У ствари, доктор Кобрајн уопште није веровао да ће Цим преживети операцију. А ако се то којим чудом и догоди, претпостављало се да би целог живота остао везан за колица, а можда и за постељу. Јер, нарочити метак,

који експлодира при додиру, погодио је Цима у главу, одмах изнад десне обрве и распао се у тридесетак комадића, од којих су се неки зауставили у делу мозга изнад десног уха.

Опасно кијање

Операција је трајала четири и по сата. Кобрајн је учинио све што је било у његовој моћи, али је сам и даље веровао да има мало наде за Цима.

Када се Цим пробудио из анестезије, насмејао се Сари која је ту седела и прихватио њену руку. Знала је шта то значи и зато је одмах одјурила до Кобрајна да му саопшти како се чудо ипак догодило! Читаво особље болнице било је одушевљено.

Недељу дана касније стигао је физиотерапеут и одмах су почели с вежбама. Цим се брзо опорављао, али лекари су открили да Цим често понавља једну те исту реч, или прави један исти покрет. А онда је запао у спаност, што није било нормално, као ни напад кијања који је потом уследио. Доктор Кобрајн је закључио да је узрок томе ваздух који је ушао у мождане коморе и истискује ликвор. Био је у праву.

– Уколико га одмах не оперишемо, ваздух може да уништи ћелије мозга! – рекао је Кобрајн својим колегама, пре него што су приступили новој хируршкој интервенцији...

Цим се опет брзо опорављао, али пет дана касније уследио је нов напад кијања и из носа му је поново процурила мождана течност. Имао је невоље са дисањем, а добио је и запаљење плућа и закречење вена због сталног лежања. Овог пута Кобрајн није био за операцију. Применио је најсавременије методе лечења и, за дивно чудо, Цим се све боље осећао. Четвртог јула, на Дан независности САД, у пратњи лекара, чак је присуствовао свечаности у Белој кући. Изгледало је да ће ускоро напустити болницу.

Али, 3. августа имао је нов напад и по трећи пут се нашао у операционој сали...

И опет се догодило чудо. Цим се тако опоравио да је крајем новембра 1981. заиста пуштен кући. Кретао се у колицима, али је остала нада да ће једног дана моћи да користи и леву ногу и руку.

Управо на годишњицу атентата на председника Регана Цим је опет имао муке са дисањем и морао је натраг у болницу. Још неколико пута му се побољшавало и погоршавало стање...

Сара је сасвим изгубила наду у његово оздрављење. Али, Цим није. Напротив, имао је снаге да и другим болесницима диже морал. Постао је јунак.

У октобру 1983. још једном је напустио болницу и од тада његово здравствено стање све је боље. Цим је и даље секретар за штампу у Белој кући, мада само једанпут недељно одлази на посао. Највише времена и даље проводи на терапијама, иако је од атентата прошло седам и по година.

Лична упорност једног човека и жеља за животом победили су смрт. Није онда чудо што је недеља између 9. и 16. октобра у САД проглашена „Недељом Цима Бредија“.

С. И.

Тут и истине

ЦРТА: НЕВИЛ КОЛВИН (NEVILLE COLVIN) ПИШЕ: ПИТЕР О'ДОНЕЛ (PETER O'DONNELL)

ПЛЕО

МОДЕСТИ И ВИЛИ НАЛАЗЕ СЕ У ИНДИЈИ, У ПОСЕТИ БИВШЕМ ПРИНЦУ ВИДЕТИ. У ПАЛАТИ СЕ ДОГАЂАЈУ ЗАГОНЕТНА УБИСТВА ИЗДА КОЈИХ СЕ КРИЈУ СЛЕДБЕНИЦИ БОГИЊЕ КАЛИ... СВОЈ БОРАВАК У ОВОЈ ЗЕМЉИ ВИЛИ И МОДЕСТИ КОРИСТЕ И ДА ПОСЕТЕ МУДРАЦА СИВАЏИЈА... ОН ИМ ПОВЕРАВА ВЕЛИКИ СМАРАГД КОЈИ ТРЕБА ДА ОДНЕСУ ДО СВЕТИЛИШТА СИВАЏИЈЕВОГ УЧИТЕЉА...

ШТА ИМАШ
ЈОШ ДА НАМ
КАЖЕШ?

НЕ ОМЕТЕ
ПОНЕТИ НИКА-
КАВ МЕТАЛНИ
ПРЕДМЕТ! ОН
БИ УНИШТИО
СВУ МОЈ
ДРАГУЉА!

САДА КРЕНИТЕ!
И ЗНАЈТЕ-ДА НА
МОЈ ПУТУ ИМА МЕС-
ТА ЗА ЉУДСКА ОСЕЋА-
ЊА, ВИЛИ БИСТЕ МИ
ВЕОМА ДРАГИ!

ОСЕЋАМ
ДА ВИШЕ
НЕГЕ-
МО ВИДЕ-
ТИ
СИВА-
ЏИЈА!

И ЈА...
УМРЕГЕ!

АЛИ ОН НА
СМРТ ГЛЕДА
КАО НА КОРАК
БЛИЖЕ НИР-
ВАНИ!

КАКО ГОД ДА СЕ УЗМЕ,
СИВАЏИ НАМ ЈЕ,
ЗАХВАЉУЈУЋИ
ОНОМЕ ШТА НАС
ЈЕ НАУЧИО,
СПАСАО ЖИВОТ!

ХОДАЛИ СУ БЕГ ДВА САТА...
ПАО ЈЕ МРАК...

КАД БЕМО СЕ
ЗАУСТАВИТИ?

БОЉЕ ДА
НЕ СТА-
ЈЕМО!

АКО НАС ЗАИСТА ВРЕБА
ОПАСНОСТ, ОНДА ЈЕ БОЉЕ
ДА ПУТУЈЕМО НОГУ, А
ОДМАРАМО СЕ
ДАЉУ!

ТАКО БЕМО
УЧИТИ НАПА-
ДАЧЕ ПРЕ НЕГО
ШТО ОНИ
ПРИМЕТЕ
НАС!

ПУН
МЕСЕЦ...
НЕМА
ОБЛАЧКА...
ДИВОТА!

ПРИНЦЕЗО, ТАЧНО ЈЕ ДА ИМАШ
КОМПАС У ПЛАВИ, АЛИ ОТКУД
ЗНАШ ГДЕ ЈЕ
АНДМАНВИ?

МОРАЛИ СУ
ДА СЕ МАЛО
ОДМОРЕ...

СИВАЏИ
МЕ ЈЕ
ЈЕДНОМ
ДАВНО
ТАМО
ПОСЛАО,
А САД
ЗНАМ И
ЗАШТО ЈЕ
ТО УЧИНИО!

ТО
НИЈЕ
ЈАКО
СТРМА
ПАНИ-
НА...

МОЖЕШ СТИГТИ
ДО ВРХА ЈЕДИНО
СТАЗОМ КОЈА ЈЕ
У ПОЧЕТКУ ШИ-
РОКА, А ОНДА ЈЕ
СВЕ УЖА...

АХА,
КАО
НЕКИ
ЛЕВАК...

СТРАЖАРИЋЕМО
ДОК СЕ НЕ
СМРКНЕ!

ВАЖИ!

МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ ХОДА-
ЛИ ЦЕЛЕ НОЋИ... У ЗОРУ СУ
ЗАСПАЛИ И ПРОБУДИЛИ СЕ
У ПОДНЕ...

ЗАТИМ...

ТАМО ДОЛЕ
ЈЕ ОДЛИЧНО
МЕСТО ЗА
ОСМАТРАЊЕ,
ПРИНЦЕЗО!

ОВАЈ ПЛАС-
ТИЧНИ ДОГ-
ЛЕД УОПШТЕ
НИЈЕ ЛОШ!

АХ!
ДОЋИ ДА
ПОГЛЕДАШ,
ВИЛИ!

ДВЕ ПРИЛИКЕ МОТРИЛЕ СУ
НА ПУТ ЗА АНАМАНВИ...

МИСЛИМ ДА ЋЕ
ИХ ДАЂЕ БИТИ
МНОГО ВИШЕ!

ДА... СИВАЏИ
НАМ ЈЕ ТАКО
НЕШТО
НАГОВЕСТИО,
ПРИН-
ЦЕЗО!

ЕНО, ПРИДРУЖИО
ИМ СЕ ЈОШ ЈЕ-
ДАН! ОВИ СУ
ИСТО ОДЕВЕНИ!

ЗА ИМЕ
СВЕТА!
МАЈОР САНГСТЕР!

СЈАХАО ЈЕ И
РАЗГОВАРА С
ЊИМА!
ИМА ОНАЈ
БОДЕЖ
ЗА ПОДА-
СОМ!

ДА
ВИДИМ!

ЗАР ЈЕ
МАЈОР
СЛЕДБЕНИК
БОГИЊЕ
КАЛИ?

ТО НИКАКО
НЕ МОГУ
ДА ПОВЕ-
ЖЕМ!

МОЖДА СУ ТА
УБИСТВА У ИМЕ
КАЛИ САМО МАСКА
ЗА ВЕЛИКЕ ПУДАНКЕ!

ТАЧНО! ТО
ЈЕ ОДГОВОР
НА СИВАЏИЈЕ-
ВУ ЗАГОНЕТКУ!
ОНИ САМО
СЛУЖЕ КАЛИ,
АЛИ ЈЕ НЕ
СЛЕДЕ!

ХМ... ОНЕ НОГИ
ПРОВАЛНИЦИ СУ
ПОКУШАЛИ
ДА УКРАДУ
БОЖАНСТВО
ГАНЕША...

ДА... А
САНГСТЕР
ЈЕ ТАДА
ЗАДОВИО
ЛАКШУ ПО-
ВРЕДУ...

СИГУРНО СЕ САМ ПО-
ВРЕДИО, А ОНДА УБИО
ЗАРОбЉЕНИ-
КА ДА БИ ГА
СПРЕМО
ДА ПРОГО-
ВОРИ...

МОЖДА ЈЕ
ДОПУКАО
И ОНОГ КО-
ГА САМ ЈА
СРЕДИМА!

САНГСТЕР СЕ
РАСПИТИВАО ЗА
СИВАЦИЈЕВО
БЛАГО, АЛИ ОТКУД
ЗНА ДА СМО
КРЕНУЛИ
НА АНАМАН-
ВИЗ?

МОРА ДА ЈЕ
ТО НЕКАКО СА-
ЗНАО ОД СИ-
ВАЦИЈА!

МОЖДА
МУ ЈЕ...

...СИВАЦИ
ТО САМ
ИСПРИЧАО!

ТО ЈЕ ЈОШ
ЈЕДНА ЗАГО-
НЕТКА КОЈУ
МОРАМО ОДГО-
НЕТНУТИ!

ШТА БИ
МОГЛО
ДА СЕ КРИЈЕ
ИЗА СВЕГА?

ИЗГЛЕДА КАО ДА
СУ СЕ КАЛИНИ УЧЕ-
НИЦИ ИСПРЕЧИЛИ
ИЗМЕЂУ НАС И ТА-
ГОРИНОГ СВЕТИ-
ЛИШТА!

ДА...

ОНДА БЕМО
МОРАТИ ДА
ПРОДРЕМО
КРОЗ ТУ
ПРЕПРЕКУ!

КАО ЧЛАН ПОРО-
ДИЦЕ ВИСОКИХ
ВОЈНИХ СЛУЖБЕНИ-
КА САНГСТЕР ЈЕ
ОВДЕ ВОДИО УТОДАН ЖИВОТ!

ПОСЛУГА,
ПОЛО,
РАСКОШ... ЗА-
ШТО БИ СЕ
ТАКАВ
ЧОВЕК ОДАО
КРИМИ-
НАЛУ?

НАЈБЕРОВАТ-
НИЈЕ ЗБОГ
ГРАМЗИ-
ВОСТИ!

А САД БИ
НАМ БОЉЕ
БИЛО ДА ГО-
ВОРИМО ТИШЕ...

ВИЛИ ЈЕ НАЈЕДНОМ ПОСКОЧИО И ЛАКТОМ УДАРИО НАПАДАЧА...

МОЖДА САМ МУ РАЗНЕО ВИЛИЦУ, ПРИНЦЕЗО!

ПА, НЕКА...

АЛИ ПОКУШАЈ ДА БУДЕШ БЛАГ СВЕ ДОК НЕ ОБАВИМО НАШ ЗАДАТАК!

ЕВО ТИ РАДИО! ОВОГА ПУТА БЕМО ГА УЗЕТИ!

КАД СЕ СМРКЛО...

ВЕЖИ ИХ ТАКО ДА МОГУ ДА СЕ ОТПЕТ-МАЈУ!

СИВАЦИ И НЕ САЊА ДА СУ ОВО ХЛАДНОКРВНЕ УБИЦЕ!

ВИЛИ, МОРА ДА САМ СТВАРНО ЛУДА КАД ОВИМ УБИЦАМА ДАЈЕМ ПРИЛИКУ ДА НАС ОПЕТ НАПАДНУ...

ПА, ТО БАШ НИЈЕ МНОГО РАЗУМНО, АЛИ ДОГОВОРИЛИ СМО СЕ ДА БЕМО ОВО ОБАВИТИ НА СИВАЦИЈЕВ НАЧИН!

НЕ МИСЛИМО ВИШЕ О ЊИМА!

МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ НАСТАВИЛИ ПУТ...

ЗАШТО СИ ОВОГ ПУТА УЗЕЛА РАДИО?

ДА БИСМО САЗНАЛИ КАКВА НАРЕЂЕЊА САНГСТЕР ИЗДАЈЕ СВОЈИМ ЛУДИМА!

И ЈОШ?

МИСЛИЛА САМ ДА БИ МОГАО ДА ПОЩАЂЕШ ПОРУКУ КОЈА БЕ ИХ ЗЕХНИТИ!

СТВАРНО СИ НЕНАДМАШНА!

У САНГСТЕРОВОМ ЛОГОРУ...

МИЛЕР И КАБАДА СЕ НЕ ЈАВЉАЈУ! ШТА ЛИ СУ УЧИНИЛИ СА ГАРВИНОМ?

РАДИО СЕ НАЈЗАД ОГЛАСИО...

ОМЕГА?

ДА? КО ЗОВЕ? ДА? ЛОЗИНКУ!

ОДЈЕКНУО ЈЕ НЕКИ ГЛАС...

М.Д.Ј.О.Р. САНГСТЕРРР...

КО ЈЕ ТО?

ВИЛИ СЕ
ЗАБАВЉАО...

ОВДЕ
ДУХ
ВИЛИЈААА
ГРВИНДААА!
ЗОВЕ СВЕ
КАЛИЈЕ-
ВЕ СЛЕД-
БЕНИКЕ...

МАЈОРУУУ
СЕ БЛИЖИ
КРАЈЈЈ...
КАЛИНИ
ЈЕ БУТААА
НА ЊЕТААА...

ПРОКЛЕТ
ДА ЈЕ!
ЗАВИТАВА
НАС!

НАШИ
ИНДУСИ
БИ МОГЛИ
ОВО
ОЗБИЉНО
ДА СХВА-
ТЕ!

ЈОШ НОБ
ХОДА И
СТИЖЕМО
ДО СВЕТИЛИ-
ШТА! АЛИ,
ЧЕТВОРИЦА
МОТРЕ НА
НАС!

ЈА БИ'
ИХ НАЖРАДИЈЕ
УГЛУТКАЛА ПРЕ
НЕГО ШТО ЗАВЕ
ГДЕ СЕ НА-
ЛАЗИМО!

ЗАТО
СМО И
ЧУВАЛИ
ПРАГКУ!

МММ...
НАЈБЛИЖИ
ЗАКЛОН ЈЕ
НА ТРИДЕСЕТ
МЕТАРА!

МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ ПОДАКО
ПУЗАЛИ...

ПРВО
БЕМО
ОБОРИ-
ТИ ОНОГ
КОЈИ
ИМА
РАДИО!

НЕ ВИДИМ
КОД КОГА
ЈЕ! МОЖДА
ГА ДРЖИ
ПОД БЛУЗОМ!
ИЗАБЕРИ
КОГА БУ
ПРВОГ!

АЛИ АКО
ОМАШИМО,
ОСТАЛИ БЕ
ИМАТИ ДО
ВОЉНО ВРЕ-
МЕНА ДА ПО-
ШАЉУ ПОРУ-
КУ!

НЕ...
ИМАШ
ЈОШ
ЈЕДНО
ОРУЖ-
ЈЕ...

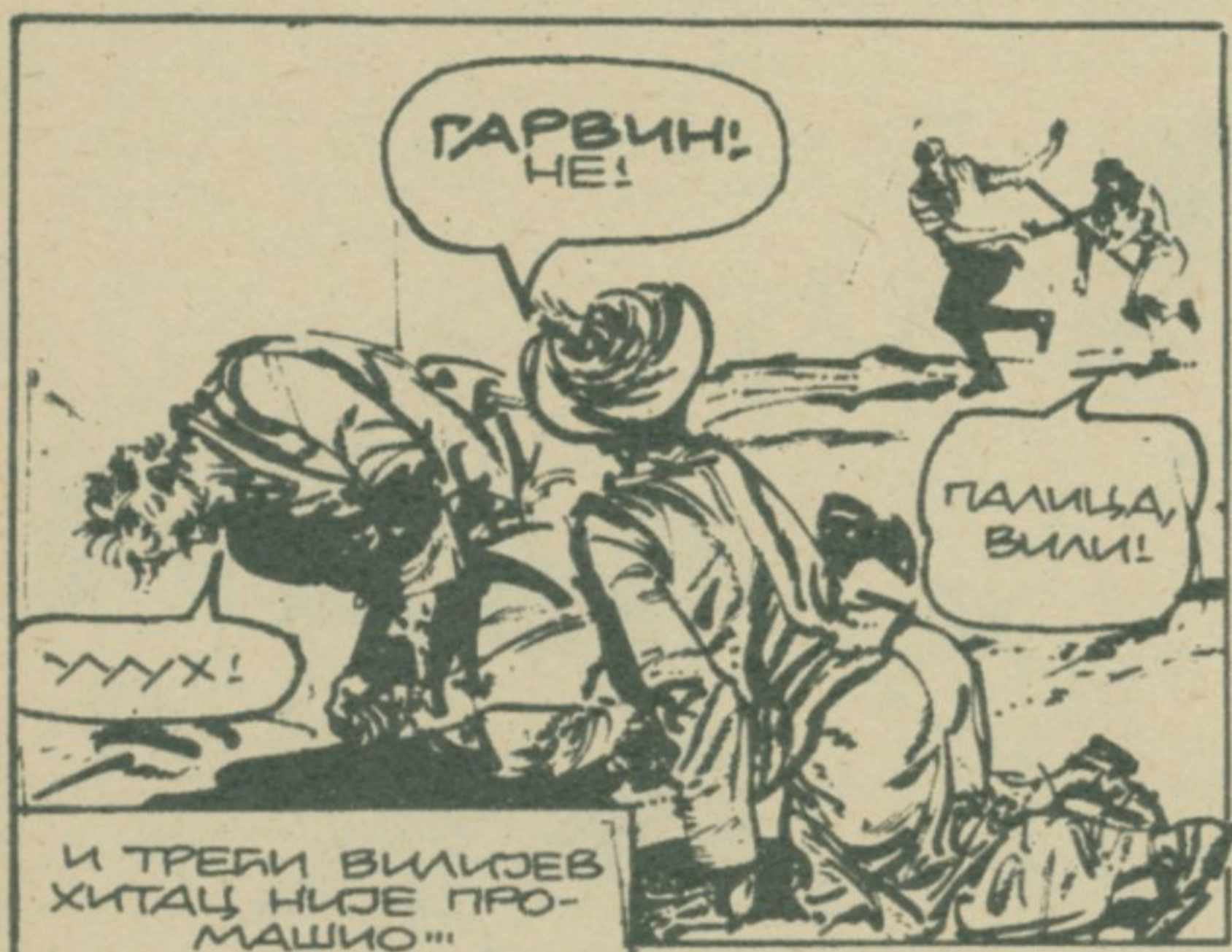
ПРЕ-
ЦИЗНО
БАРАТАШ
ЊИМ! ДО
КАЗАО
СИ ТО
БЕГ БЕЗ-
БРОЈ ПУТА!

ЗНАМ,
ЗНАМ...
НИСАМ
ЗАБОРАВИО!

У
ТВОЈИМ
РУКАМА
ОВА ОБИ-
НА ПАЛИ-
ЦА ПОСТА-
ЈЕ УБОЈИТО
КОГЊЕ!

НЕМА ТРИКА!
СИВАЦИЈЕВ СМА-
РАГД ЗРАЧНО ЈЕ
ЖИВОТНОМ И ДУ-
ХОВНОМ ВРАЊНОМ!
А САД ЊЕ ВИШЕ НЕ-
МА И ПРЕТВОРИО
СЕ У ОБИМАН КА-
МЕН!

ОИ ЈЕ ТАГОРУ
ОСЛОБОДИО
ТОЧКА ПОЧЕ-
ТОГ РАБАЊА!

ЛУДАЦИ!
ПОВИЈТЕ
ИХ!

ИАКО НАС ЈЕ
СИВАЦИЈЕВ УПОЗ-
РИО ДА СЕ МОЖ-
ДА НЕГЕМО
ВРАТИТИ, ИПАК
ПОКУШАЈМО!

БАР
НЕГЕМО
МОРАТИ
ДА
ШТЕДИ-
МО ПЕС-
НИЦЕ!

НАПАДАЧИ СУ СТЕЗАЛИ ОБРУЧ,
А МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ ВИПАЛИ
ШТАПОВИМА...

ЗАТИМ...

СКЛАЊАЈ
СЕ! ПУЦА-
ЋУ!

ТО ЈЕ БОГО-
ХУЉЕЊЕ!

ОНИ РЕ БИТИ
ЗАДАВЉЕНИ
РИТУАЛНИМ ША-
ЛОМ... ТО ЈЕ
ВОЈДА БО-
ГИЊЕ КАЛИ!

БУДАЛЕ!

ОДЈЕКНУО ЈЕ
ПУЦАЊ...

УБИО ЈЕ
ГАЛИБА!

ОКО САНГСТЕ-
РОВОГ ВРАТА
ОБАВИО СЕ
ШАД...

БОГО-
ХУЉНИЧЕ!
ИЗДАО
СИ КАЛИ!

... И, МАЈОР ВИШЕ
НИЈЕ ДАВАО
ЗНАКЕ ЖИВОТА...

ОВАЈ
ЧОВЕК
НАС
ЈЕ
ПРЕ-
ВА-
РИО!

ВИЛИ!
ПО
ОРУЖ-
ЈЕ!

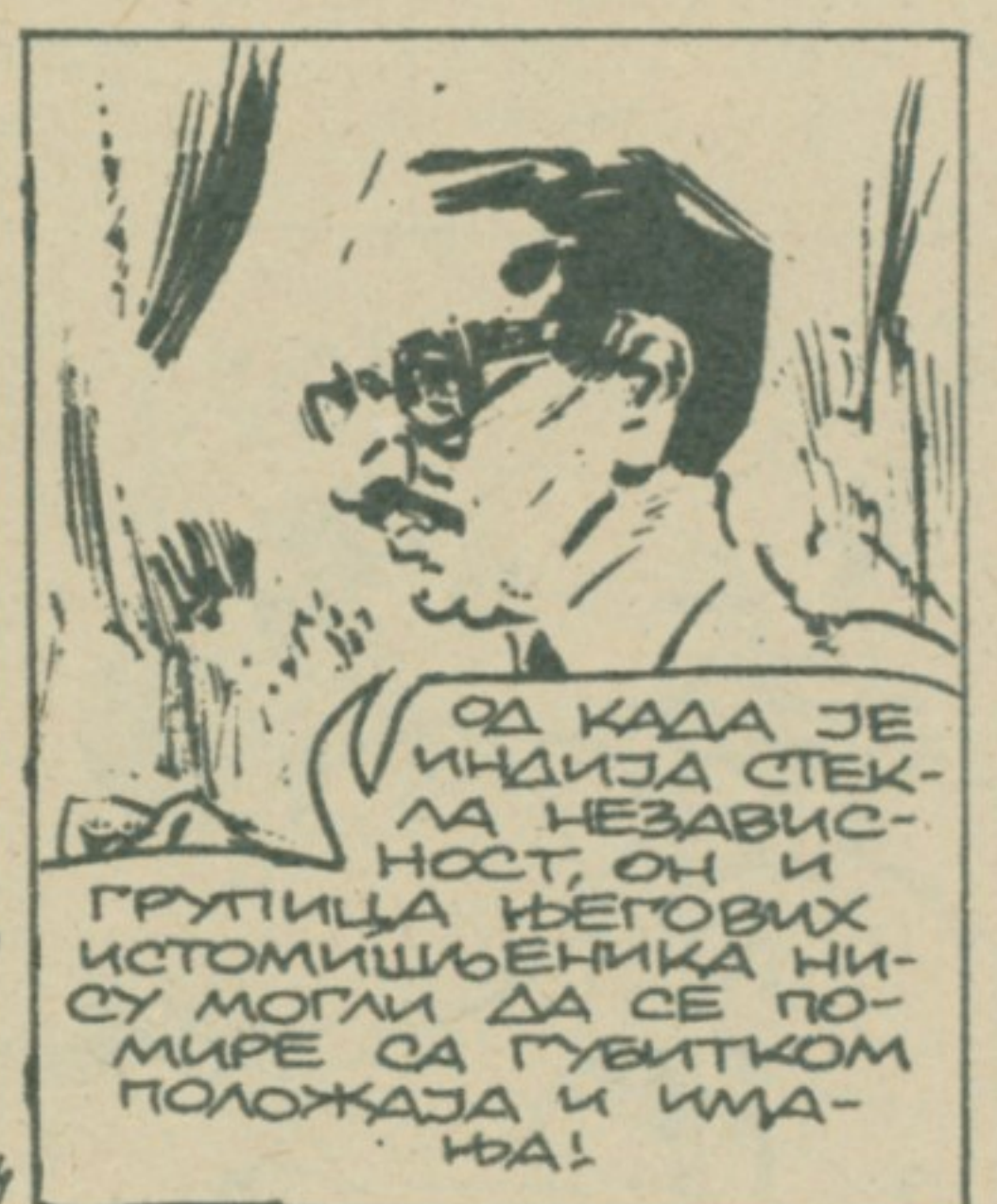

МОДЕСТИ ЈЕ ДОГРА-
ВИЛА МАЈОРОВ РЕ-
ВОЛВЕР А ВИЛИ НЕЧИ-
ЈИ НОЖ...

КО
МРДНЕ,
ДОБИГЕ
МЕТАК!

ИЛИ
НОЖ!

НЕЗАДОВОЉ-
НИ СУ И ОГОР-
ЧЕНИ ЈЕР ЈОШ
ПОЛАЗУ ПРАВА
НА СВОЈЕ ПО-
СЕДЕ!

ЗАТО СУ ПОКУ-
ЩАЛИ ДА СЕ
ПОНОВО ОБОГА-
ТЕ КРАЂАМА
РАЗНИХ СКУПО-
ЦЕНОСТИ!

И МИ
СМО ДОШ-
ЛИ ДО ИС-
ТОГ ЗАК-
ЉУКА!

АЛИ, ШТА ВАС
ЈЕ ДОВЕЛО
ОВДЕ, ИН-
СПЕКТОРЕ?

ГА... ЗАПАЗИО
САМ САНГСТЕРО-
ВО ЗАНИМАЊЕ ЗА
СИВАЦИЈЕВО
БЛАГО!

СИВАЦИ НАМ ЈЕ
РЕКАО ДА ВАС ЈЕ
ОВАМО ПОСЛАО, АЛИ
ЈЕ ТО РЕКАО И
САНГСТЕРУ! ОНДА
ЈЕ УМРО...

УМРО?
ДА...

ЕВО ГА!

ТРАЖИО ЈЕ ДА
ГА ДОВЕДЕМ
ОВАМО... А КАД
САМ МУ ТО
ОБЕЋАО...

... НАСМЕЈАО СЕ
И ЗАТВОРИО ОЧИ...

СИВАЦИЈЕВО ТЕЛО ПО-
ЛОЖЕНО ЈЕ У СВЕТИ-
ЛИШТЕ...

И КАМЕН
ЋУ ОСТАВИТИ
ОВДЕ, ВИЛИ...

...ЗНАМ
ДА БИ ОН
ТО ЖЕЛЕО!

ЗАРОБЉЕ-
НИЦИ СУ
УКРЏАНИ!
ИДЕМО?

МИ СЕ
ВРАЋАМО
ОКАКО КАКО
СМО И
ДРШЛИ!

ЖЕЛИМО
ДА БУДЕ-
МО МАЛО
САМИ,
ИНСПЕК-
ТОРЕ!

ДОБРО,
ПОТПУНО
ВАС СХВАТАМ,
МОДЕСТИ...

...АЛИ СЕ
НАДАМ
ДА ЋЕМО
СЕ УКО-
РО ВИДЕ-
ТИ! МАДИ
ПРИНЦ
ВИДЕГА ЧЕЗ-
НЕ ДА МУ
СВЕ ИСПРИ-
ЧАТЕ!

ЖАО НАМ
ЈЕ, АЛИ ОВО
ЈЕ СИВАЦИЈЕ-
ВА ПРИЧА И НЕ ЖЕЛИ-
МО НИКОМЕ ДА ЈЕ ИС-
ПРИЧАМО... ВРАЋАМО СЕ
КУћи!

КРАЈ

Тражили
сте —
ЧИТАЈТЕ

НОС И УВО ПО ЖЕЉИ

Истина је да има људи који-
ма уопште не сметају по-
велик нос или повелике уши,
чак то прогласе и за део лич-
ног шарма. Међутим, већи
број младих, а међу њима и
наши читаоци који су нам пи-
сали, ипак пати због великих
или „клемпавих“ ушију, како
то сами кажу, слабо уче, из-
бегавају друштво, повлаче се
у себе. Сваки поглед их вре-
ђа, сваки осмех доживљавају
као подсмех.

За хирурге пластичаре од
великог је значаја да пацијент
својевољно дође, нерадо
прихватају да оперишу кад
родитељи захтевају да се де-
тету „сређују уши“ зато што то
њима смета. Јер, и поред нај-
новијих средстава за уб-
лажавања бола, ником не
може тачно да се каже да ли
ће га и колико болети. Свако
то друкчије доживљава и
због тога је важно да жеља
за улепшавањем буде лична.
Онда се и могући бол и неу-
годности које прате операци-
ју стрпљиво подносе.

Један од најчешћих естет-
ских захвата је ринопластика
(естетска хирургија носа).
Најбоље је да се ради по за-
вршетку телесног развоја, не
пре шеснаесте године, али
најпогодније време за захват
одређује лекар. Он узима у
обзир не само старост, већ и
укупно здравствено стање па-
цијента као и психолошке чи-
ниоце. Стварна жеља да се
ублажи телесна мана, попра-
ви изглед, прихвата се као
одлучујући разлог. Наравно,
ако не постоје јаке здрав-
ствене сметње (болесно
срце, бубрези...) па би било
опасно предузимати било ка-
кав хируршки захват.

Уколико су испуњени сви
здравствени и остали услови,
хирург и пацијент договарају
се о новом облику и величини

носа. Приликом избора мора
да се има у виду сразмера
лица. Сама операција може
да се ради и под општом и
локалном анестезијом. Обич-
но се ради унутар носа па се
ожиљци не виде, а ако мора
споља, онда се користе при-
родни набори (где се састају
нос и образ) да би се ожиљци
прикрили.

На београдској
Клиници за
пластичну
хирургију
заувек остају
надимци:
Клемпа, Ушке,
Бабура,
Носоња... јер
повода за њих
више нема

Барбра Стрејсенд и Дас-
тин Хофман, познати ши-
ром света, без комплекса
су се сликали из профила

СЛОБОДНО
ПИТАЈТЕ ИЛИ ИМ
ПИШИТЕ

Клиника за опекоти-
не, пластичну и ре-
конструктивну и ес-
тетску хирургију, Зве-
чанска 9 — Београд,
телефон: 647-766 лок.
105.

Облик носа мења се укла-
њањем, померањем или пре-
уређењем доњих набора
хрскавице, понекад морају да
се преломе мале кости или
одстрани грба на носу. Ако се
све одвија уобичајено, ретко
долази до тешкоћа, али оне
не могу да се искључе, ри-
нопластика траје од тридесет
минута до једног сата. Опора-
вак се памти више по неугод-
ности него по болу.

Свако има своју причу и
пре и после операције, па је
тешко извести сасвим преци-
зан закључак колико је тешко
све то поднети. Они који су
задовољни својим изгледом
веома брзо заборављају и
бол и неугодност. Има и дру-
гих који се разочарају кад
схвате да се у њиховом
животу нису десиле неке бит-
не промене, да им нос и није
био толико „крив“ како им се
чинио.

Само дечаци којима се њи-
хови вршњаци обраћају са
Клемпо, Дамбо или Ушке знају
како је тешко поднети та не-
милосрдна задиркивања. Де-
војчице су у предности, могу
косом да сакрију повеће уши,
да се сакрију од погледа дру-
гих, али и оне траже помоћ
хирурга пластичара као и њи-
хови другови.

Операцију ушију, correctio
otopostasis, најбоље је уради-
ти у раном детињству. Деца
од пет до седам година до-
бро подносе ово „дотерива-
ње“, а пошто је то предшкол-
ски узраст, на време су
заштићени од задиркивања и
погрдних надимака. Али, ако
се то време пропусти, са ис-
тим успехом и касније, без
обзира на године, може да се
изведе корекција ушију. Кажу
да је бол готово занемарљив
(обично се ради под локал-
ном анестезијом), ризик од
компликација минималан, ре-
зултат трајан.

Најмање седам дана после
операције мора да се држи
завој. Ожиљци нису упадљи-
ви, јер се линија реза уклапа у
нормалне наборе на кожи иза
уха.

За пацијенте до двадесет
година социјално осигурање
сноси трошкове операције и
боравка у болници. До дваве-
сет шесте — пацијенти плаћају
половину трошкова, а старији
од двадесет шест — плаћају
све сами.

Лекари-пластичари су рас-
положени да помогну, потпу-
но схватају жељу својих паци-
јената да изгледају боље и чи-
не све да задовољство буде
обострано. А све, ипак, зави-
си од тога са колико лакоће
или муке носите своје уши,
нос, или маштате да то поста-
не далек, ружан сан.

И. Миладиновић

КЛОПКА ЗА АДМИРАЛА

Битка код
Рта Есперанс

Нешто пред поноћ 11. октобра 1942. године према Гвадалканалу пловила су два јапанска конвоја: група за ноћна бомбардовања под командом контраадмирала Аритомо Гота и два носача хидроавиона који су у пратњи шест разарача на острво довозили нове трупе и тешку артиљерију.

Контраадмирал Гото је с нестрпљењем очекивао почетак акције у чији успешан исход није сумњао. Његови бродови – тешке крстарице „Аоба“, „Фурутука“ и „Кинугаса“ и разараачи „Фубуки“, „Муракумо“ и „Хацујуки“ – имали су задатак да разоре амерички аеродром на Гвадалканалу, избаце из строја непријатељске авионе и врате се у базу. С обзиром да је ноћу без подршке авиације непријатељ био паралисан и с обзиром да га нису очекивали, Гото је рачунао да је задатак већ тако рећи обављен.

Пуном паром у пропаст

У тренутку када се адмиралска „Аоба“ налазила надомак самог острва, снажан блесак запарао је таму. Аритомо Гото био је збуњен. Да то није некакав сигнал са њиховог конвоја са трупама? Јапански контраадмирал урадио је вероватно једину логичну ствар коју је могао да уради само што је то у овом случају била кобна грешка: наредио је да се сви рефлектори на „Аоби“ упале. Трен касније, у 11 часова и 46 минута небо у близини Рта Есперанс на Гвадалканалу је синило, зачула се потмула грмљавина артиљерије, а затим су по јапанском адмиралском броду почеле да пљуште граinate.

Гото још није био начисто да плотун није грешком испален са другог јапанског конвоја када су, један за другим, три тајанствена брода осула

жестоку паљбу по његовим крстарицама и разараачима. „Фурутука“ која је пловила одмах за „Аобом“ узвратила је ватром и погодила један од тајанствених бродова. Паљба је тада одједном престала остављајући Аритому Гота у још већој недоумици.

Дилема јапанског контраадмирала решена је једном за свагда када је, неочекивано као што је прекинута, ватра убрзо обновљена. Очигледна мета били су „Аоба“ и „Фурутука“. „Аоба“ је прошла горе: примила је 40 невероватно прецизних погодака.

Контраадмирал Аритомо Гото није имао среће. Док су га смртно рањеног преносили у кабину, непрекидно је понављао једну те исту реч: „Бакајаро! Бакајаро!“ (Глупаво копи-

ле!). Никада се неће сазнати да ли се то односило на заповедника конвоја за који је контраадмирал још веровао да је јапански или на њега самог.

Нешто друго је зато сасвим извесно. Контраадмирал није био жртва истањених живаца тобџија са оближњих јапанских бродова. Његова невоља била је у томе што је пуном паром упловио равно у клопку.

Грешка капетана „Хелене“

Тајанствени бродови који су јапанском контраадмиралу дошли главе припадали су тзв. Ударној ескадри 64 под командом америчког контраадмирала Нормана Скота.

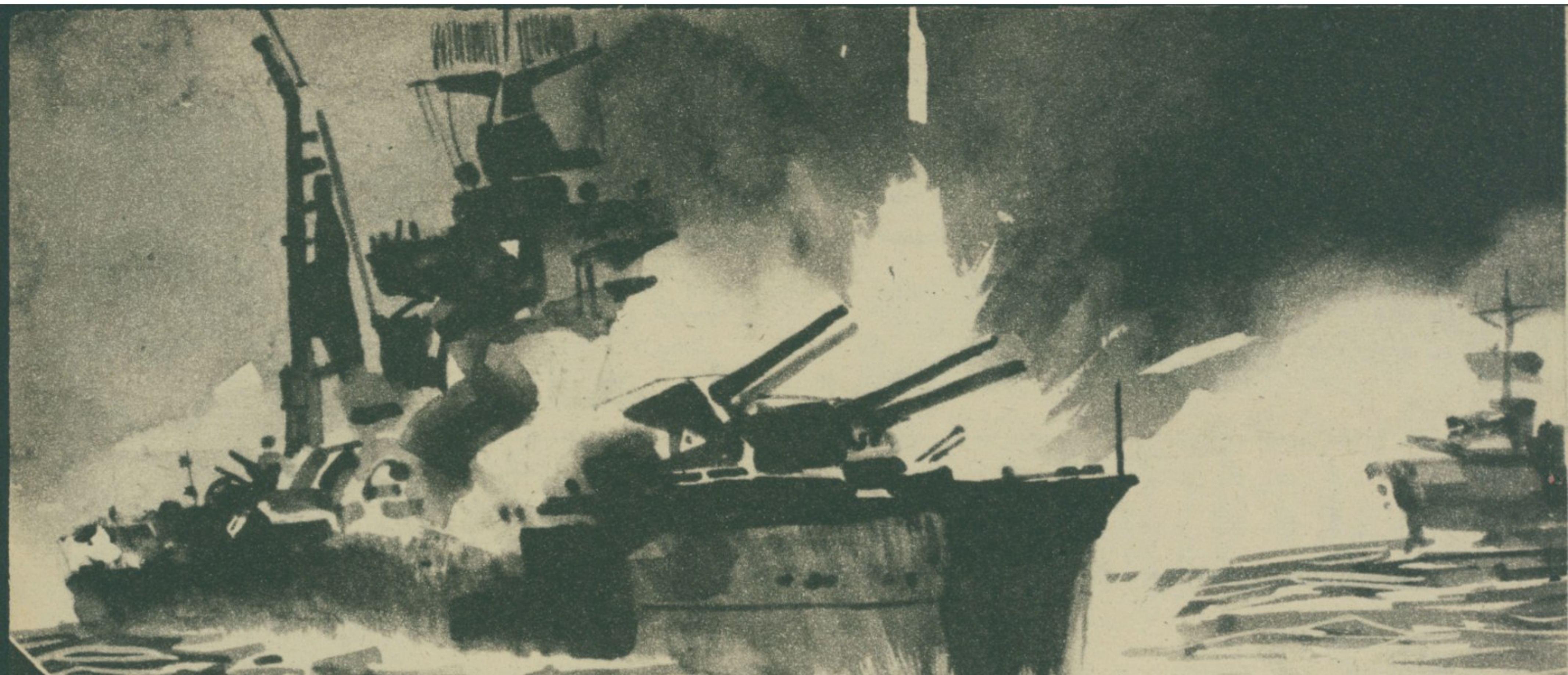
Последње речи које је смртно рањени Аритомо Гото изговорио гласиле су: „Глупаво копиле!“ Никада се неће знати да ли се то односило на заповедника конвоја, за који је још погрешно веровао да је јапански, или на њега самог

Две тешке и две лаке крстарице и пет разарача из њеног састава имали су задатак да онемогућавају акције противничких бродова у водама око Гвадалканала и осталих Соломонових острва.

Насупрот уверењу адмирала Гота да је остао непримећен, један амерички извиђачки авион открио је његове бродове на 210 миља од Гвадалканала још после подне 11. октобра. Норман Скот је своје бродове сместа распо-

Наставак на стр. 36-37

Наставак са стр. 35

редно северно од Рта Есперанс.

У 23 часа и 25 минута радар на лакој крстарици „Хелена“ открио је приближавање непријатеља, али у следећих петнаест минута о томе нико није обавештен. Капетан „Хелене“ није желео да рескира. Можда је радар заиста тако изузетна справа као што се тврди, али он лично више је волео да сачека док не буде апсолутно сигуран. Потврда коју је тражио дошла је у 23 часа и 30 минута када је хидроавион са адмиралског „Сан Франциска“ такође пријавио приближавање непријатеља.

У 23 часа и 33 минута контраадмирал Скот наредио је својим бродовима који су пловили у јединственој колони да окретом улево промене правац кретања како би дочекали непријатеља. Норман Скот је тактички правилно поступио, али је маневар имао једну кобну последицу: три разарача која су се до тада налазила на челу колоне за-каснила су са маневрисањем и остала на зачељу.

У међувремену се, при покушају да узлети, на тешкој крстарици „Солт Лејк Сити“ запалио извиђачки авион. Био је то онај први опомињући блесак који су Јапанци видели и који је Норману Скоту могао да помрси рачуне да Аритомо Гото није био тако безнадежно збуњен у погледу његовог порекла. (У ствари, за збуњеност више уопште није било места јер је конвој са јапанским трупима и наоружањем до тада већ срећно допловио до Гвадалканала и управо искрцавао свој терет.) Ако контраадмирал Гото појма није имао да плови у сусрет непријатељу, ни Норман Скот још није био

начисто где се то тачно овај налази и коликим снагама располаже. Када је неколико минута касније тешка пуцњава почела, догодило се то пуким случајем или, тачније, грешком.

Пошто је добио потврду да га радар не вара, капетан „Хелене“ најзад је обавестио Нормана Скота да је на екрану неопозиво ухватио кретање непријатељских бродова. Уједно је затражио и дозволу да отвори паљбу. Контраадмирал Скот одговорио је убичајеним „Роџер“, желећи тиме да потврди пријем поруке, али без икакве намере да дозволи отварање ватре пре него што заостали разарачи поново не заузму предводнички положај у формацији.

Погрешно протумачивши поруку, капетан „Хелене“ је у 23 часа и 46 минута наредио да се отвори паљба на непријатеља. Капетани осталих крстарица имали су овлашћење да ту одлуку донесу по сопственој процени. По њиховој слободној процени, час је куцнуо када су Јапанци узвратили на плотуне испаљене са „Хелене“. Битка је почела.

Залутало или намерно неизвршено наређење?

У тренутку када се запуцало с обе стране, разарачи „Фаренхолт“, „Данкан“ и „Лафи“ нашли су се тачно тамо где не треба: дуж линије ватре између јапанских и америчких бродова.

Најгоре је ипак прошао „Данкан“ који је прекасно открио да га од крстарице „Фурутука“ дели мање од једне морске миље. Грешка је скупо плаћена. Готово истовремено, јапанске гранате погодиле су котларницу, предњи димњак и запалиле експлозив у магацину број два. Неколико тренутака касније и америчке гранате засуле су брод и „Данкан“ се, погашених светала и „смртно“ рањен, повукао са попришта борбе.

Можда би се „Фаренхолт“ из битке још и извукао у сасвим пристojном стању да и њега грешком нису засули паљбом са братских, америчких бродова. Једна граната оштетила је главни цевовод за довод паре у котао број један. На том месту шикнуо је врели гејзир који је претио да сваког часа момке из котларнице живе спржи. Капетану „Фаренхолта“ преостало је само да се нада како ће посада учинити све да брод што дуже одржи у пловном стању.

Једино је „Лафи“ имао среће. Имајући у виду све околности, тешко оштећење на обртном постољу једног топа било је тако рећи занемарљива ситница.

Ствари се ни на јапанској страни нису догађале уз мање пометње. Неизвесно је да

ли крстарица „Кинугаса“ није примила или се њен заповедник једноставно оглушио о наређење адмирала Гото да сви бродови скрену удесно. Било како било, „Кинугаса“ је поступила управо супротно и скренула улево праћена разарачем „Хацујуки“. То их је, бар за извесно време, спасло.

Зато је капетан разарача „Фубуки“ војнички послушно извршио наређење. Како је уз то, као и адмирал Гото, још веровао да паљба можда долази са јапанских бродова који не знају на кога пуцају, наредио је да се сва светла за распознавање на разарачу упале. Светла су заиста послужила сврси утолико што су Американци неопозиво препознали „Фубуки“ као непријатељски брод и уз то изврсно осветљену мету на коју су истовремено запуцали из свих топова са све четири крстарице и разарача „Лафи“. „Фубуки“ није имао изгледа да се извуче.

Све ово одиграло се у једном једином, првом минуту битке. У 23 часа и 47 минута адмирал Норман Скот наредио је обуставу ватре јер је, као и Гото, и сам страховао да можда пуца по сопственим бродовима. Био је у праву, само што је за зебњу било касно. Америчке гранате у међувремену су већ припомogle касапљењу „Данкана“ и „Фаренхолта“.

Нове заблуде

У сваком случају, Норман Скот је закључио како нема много смисла да настави окршај пре него што утврди где му се то, у ствари, налазе она

Илустрација: Брана Јовановић

три залутала разарача. Пошто је коначно успоставио везу са заповедником ескадре капетаном Тобином и од њега сазнао да се „Фаренхолт“ и „Лафи“ приближавају главнини снага с десног бока, напрасно опрезан, наредио је да Тобинови бродови емитују светлосне сигнале за распознавање. Када је ово учињено, Норман Скот је најзад мирне душе у 23 часа и 51 минут издао наређење за поновно отварање ватре.

Прва жртва била је још раније оштећена и пламеном захваћена тешка крстарица „Фурутука“. Погођена торпедом преврнула се на бок и у 40 минута после поноћи, пошто је битка већ била завршена, потонула на 22 миље од острва Саво.

На реду за губитке били су Американци. Нашавши се у унакрсној ватри између „Кинугасе“ и „Аобе“, лака крстарица „Боаз“ остала је без једног мотора и торња број један. Могло се догодити и да одлети у ваздух када је једна непријатељска граната погодила магацин са експлозивом, али је већ била толико изрешетана гранатама да је магацин у том тренутку пливао у води. Упркос пожарима и води која је куљала кроз изрешетан труп, посада је успела да спасе „Боаз“, али су губици били огромни: 107 мртвих и 35 рањених.

Двадесет минута после поноћи контраадмирал Норман Скот наредио је обуставу ватре. Био је задовољан постигнутим, али, тачније, сумњао је да би ишта добио ако настави битку којом од почетка до краја није најбоље владао.

У коначном исходу Јапанци су код Рта Есперанс изгубили крстарицу „Фурутука“ и разарач „Фубуки“, док је крстарица „Аоба“ тешко оштећена.

На америчкој страни тешко су оштећени крстарица „Боаз“ и разарач „Фаренхолт“. Злосрећни „Данкан“ морао је да буде потопљен после прекида ватре. Ни једно бродоградиле за њега више ништа није могло да учини.

Као да током битке већ није било довољно погрешних процена, заблуда и несхватљивих грешака с обе стране, и Јапанци и Американци изашли су из окршаја с новим заблудама. Први су били уверени да су потопили две америчке крстарице. Процена је била плод пуких жеља и метежа који је владао током битке.

Истоветном прецењивању сопственог успеха подлегао је и контраадмирал Скот који је јапанске губитке одлучно проценио на четири крстарице и четири разарача. О томе је на сва звона обавештена и америчка јавност, а битка код Рта Есперанс представљена је као велика победа. Норман Скот се преко ноћи нашао у улози хероја Јужног Пацифика. Нема сумње да је он заиста и извојевао победу, само што околности под којима је битка вођена и њен стварни

учинак нипошто нису давали повода за самозадовољство.

Две врло сличне погИБИЈЕ

Битком код Рта Есперанс ништа није решено. Основни циљ Јапанаца био је да на острво искрцају трупе и наоружање, а то је и учињено. Двадесет и четири часа касније на Гвадалканал се искрцао и 164. пук америчке пешадије. Истог дана јапански бојни бродови обавили су оно што контраадмиралу Готу није пошло за руком: онеспособили су амерички аеродром, уништили 48 од 90 авиона и уништили готово целокупне залихе горива. Крваве битке за Гвадалканал вођене су још пуна три месеца до коначног повлачења јапанских снага 4. јануара 1943. Победа код Рта Есперанс очигледно није била тако велика као што је америчком народу речено.

Контраадмирал Норман Скот погинуо је свега месец дана после Аритоме Гота и то на истоветан начин: на развалинама командног моста свог адмиралског брода, у поморској бици код Гвадалканала која по свеопштој пометњи нимало није заостајала за битком код Рта Есперанс.

Мина Илић

Велике наградне игре

РЕЗУЛТАТИ ИЗВЛАЧЕЊА НАГРАДА

ПЕТАР РЕЗ
ВАМ ЗА МЕСЕЦ
НОВЕМБАР
ШАЉЕ
НАГРАДЕ:

РЕЗ

БИЦИКЛ

- 1-ог БАРИШИЋ ВЕДРАН, 71330 Вареш, село Онење
- 2-ог ЉОЉЕ ЖЕЉКО, 88268 Житомислић
- 3-ег НОГИЋ ДОБРИВОЈ, 43400 Вировитица, Јосипа Краша III-52
- 4-ог ЋИЋИЋ СЛОБОДАН, 56224 Трпиња, Гаврилова 36
- 5-ог КУКУРУЗОВИЋ МАТО, 55310 Плетирица, Виноградска 2
- 7-ог МАРКОВИЋ МЛАДЕН, 15300 Лозница, Бак Милосава 55
- 8-ог МУНДА ТОМАЖ, 69250 Г. Радгона, Под гоздом 3
- 9-ог ШОЈА ЉИЉАНА, 71000 Сарајево, Гор. Велешићи 86
- 10-ог ДАЧИЋ МАГДАЛЕНА, 11070 Н. Београд, Ц. Кенедија 19/22
- 11-ог КУБУРОВИЋ НАТАША, 34000 Крагујевац, Ц. заставе 2/5
- 12-ог КУРЕК ИВА, 41006 Маркушевац (Загреб), Боровина 32
- 14-ог СЕРГО РОБЕРТО, 52220 Лабан, Винеж 32
- 15-ог ТРЕБИЋ МИЛАН, 58330 Градац, Брист
- 16-ог РАДОЈИЧИЋ ВЛАДИМИР, 32000 Чачак, Бул. ослобођења 50
- 17-ог СИМЕНОВСКА ИРЕНА, 91300 Куманово, С. Томовића 36/1-4
- 18-ог МАЦЕК КАТАРИНА, 26215 Падина, Иве Андрића 18
- 19-ог ГЕЛО ЈОСИП, 56242 Слаковци, П. Прерадовића 41
- 21-ог КЕСЕРИН РАНКА, 43247 Норта (Бјеловар), Д. Норта 43
- 22-ог МИТЕВА ПЛАМЕНКА, 92000 Штип, Васил Главинов 20
- 23-ег ЂИЗЛИЋ ГОРДАНА, 58000 Сплит, Тршћанска 76
- 24-ог ГЕНОВ ГОРАН, 42300 Чаковец, Прелошка 77
- 25-ог МИЛАНКОВИЋ СЕБАСТИЈАН, 63320 Т. Велење, Ашкерчева 23
- 26-ог ТРИБУЊАК Вјекослав, 55300 Сл. Пожега, Јагодњак 21
- 28-ог МИЛАДИНОВ ЛАНА, 22330 Н. Кнежевац, С. Матејина 17
- 29-ог ТОМАШИЋ АНТОНИО, 47000 Карловац, М. М. Симић 13-VI/3
- 30-ог БИНГУЛА РОБЕРТ, 43260 Крижевци, Вел. Поточец 66

САТОВЕ СУ ДОБИЛИ:

КУКИЋ ЈАСМИНА, Панчево; ЖИВИЋ ХРИСИ, Београд; МИЋИЋ МИЛАН, Крагујевац; БРКИЋ АМИРА, Бугојно; НОВАКОВИЋ ИВАН, Ваљево; ГАЋЕША БРАНКА, Нашице; МУЈАЧИЋ СТЕЛА, Храсница; РАМОВИЋ АМЕЛА, Сарајево; УГАРКОВИЋ МАРИО, Оток; МАРКОВИЋ ЈЕЛЕНА, Винча; ПЕЧНИК ПРИМОЖ, Цеље; ЛАЗИЋ РАДИВОЈЕ, Зрењанин; АНДРЕЈ ЖЕРАК, Љубљана; ГЛОЈЕК АРТЕЈ, Шмартно об Паки; ЛАЗИЋ ОГЊЕН, Т. Ужице; РУТАР ВИЛМА, Толмин; МАНДИЋ ГОРАН, Задар; ШОЛАЈА МИРЕЛА, Книн; КУВАЧ НИКОЛИНА, Шибеник; МЕГЛИЋ БЕЊАМИН, Тржич; ЈЕЛОВАЦ ДУШАН, Крчедин; ЈУРЕН КРИСТИНА, П. Слатина; БЕРОЊА МЛАДЕН, Поповача; ЈЕРЕМИЋ ИРЕНА, Трстеник; КОЖАРИЋ МАРИЈАН, Питомача; БЕЛИЋ ЈОВАН, Забрже; ДАЛИБОР НЕВЕНКИЋ, Младеновац; КАНАКОВИЋ САБИНА, Кључ; МАЈХЕН КРИСТИНА, Загреб; ХЕРИЧ АНАМАРИЈА, Орославље; АЛЕКСИЋ НИКОЛА, Калуђерица; УМИЋЕВИЋ МИРЈАНА, Београд; ВЛАЈКОВИЋ СУЗАНА, Земун; ЈОВИЋ АЛЕКСАНДАР, Лесковац; ИВАНА БЕШЛИЋ, С. Пожега; ГОЈКОВИЋ СЕБАСТИЈАН, Љубљана; ДАНИЈЕЛ ЈУРИЋ, Крањ; ВЛАДИКА БРУНО, Нашице; КОСТИЋ АДРИАНА, Ниш; ХОРВАТИН ИВАН, Загреб; НОВАКОВИЋ НЕБОЈША, П. Слатина; ДАНИЈЕЛА КУЛАШИНОВИЋ, Осиек; КОРШОШ ХАЈНАЛКА, Мужља; ТАГИЋ МИЛАН, Сврљиг; ФИЛИПОВИЋ ДРАГАН, Загреб; БУХИН САЊА, Вараждин; ГРГУРИЋ ДЕ-

НИС, Поповача; ШЕРБЕЦИЈА ТОМИСЛАВ, С. Брод; ШУТАЛО ДАМИР, Чапљина; БАРАЧ АНТЕ, Сиб; АДЕЛ КИКАНОВИЋ, Ливно; БОГОВАЦ САЊА, Батајница; ПЕШИЋ МАРИЈА, Панчево; МЕДИЋ МАРКО, Бихаћ; РАДОВЧИЋ СВЈЕТЛАНА, Шибеник; АХМЕТОВИЋ ЕДИН, Ријека; ЈОСИМОВ ДЕЈАНА, Панчево; ШИМУНОВИЋ ЉИЉАНА, Загреб; МИЉАНОВИЋ ЖАРКО, Кључ; РОЗМАН ДАНИЈЕЛ, Чрнуче; БУРСАЋ АЛЕКСАНДАР, Б. Лука; СТОЈАНОВИЋ ЗЛАТКО, Тетово; ТРНИНИЋ ЈЕЛЕНА, Т. Дрвар; РЕЉИЋ ЗЛАТКО, Ердевик; ПАШАЈЛИЋ ВЛАДИМИР, Беочин; НАЋ ДАРКО, М. Суботица; ХАЦИЋ НУСПЕТ, Теслић; МИХОВИЛОВИЋ МАРИН, Сплит; ПРЕНТИЋ ПРЕДРАГ, Титовград; НАТАША МОМИРОВИЋ, Н. Сад; МИЛОСАВЉЕВИЋ МИЛОРАД, Београд; СИМИЋ МАРКО, Београд; ПАВЛОВИЋ МАРКО, Н. Београд; ЈОВАНОВИЋ ДЕЈАН, Светозарево; ЉУБИЋ ЗОРАН, Загреб; КОНЦИЋ ДАВОР, Б. Брод; ЖЕПЧАН ЕДВИН, Б. Брод; МАЛИНИЋ НАТАША, Драгочај; РАЂЕНОВИЋ ДАНИЈЕЛА, П. Језера; МАЂАР ДАЛИБОР, Лепоглава; ХОЗЈАН НАТАША, Селница; КРУНОСЛАВ ПАУЛОВИЋ, Копривница; ДОДИЋ НИНА, Менгеш; ВИДОВИЋ АНА, Мостар; СТАВРОВ ВЛАДИМИР, Старчево; КРИСТИНА ВИДАКОВИЋ, Суботица; АЉАШ КМЕЦЛ, Жентјур; ЖИЖИЋ ЈОВАН, Београд; МЕДВЕД УРОШ, Подгорци; МАТОВИЋ ДАНИЈЕЛ, Фоча; ПИНТЕРЕВА, Чантавир; МАТКОВИЋ МИРОСЛАВ, Осиек; ШМИТ НЕДЕЉКА, Б. Топола; САРАЈЛИЋ АМРА, Зеница; ТОПОЛКО ДАРКО, Крижевци; ГАГИЋ МАРКО, Бенковац; РАДОСЛАВ СТАНОЈЕВИЋ, Ваљево; МИМИЋ НИКОЛА, Бенковац; СТОЈНИЋ БРАНИСЛАВ, Н. Београд; КОРОШЕЦ АЛЕНКА, Бров.

500 РЕЗ КАПА ПОСЛА ЋЕМО ВАМ ПОШТОМ ДИРЕКТНО НА АДРЕСУ ДОБИТНИКА

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

ХИТ

НОВИ БЛУЗ

ТУЖНА СТРАНА ЖИВОТА

Блесак нових имена на топ-листама је редовна појава. Ипак, ретко се догађа да и публику и критику освоји неко ко нуди музику, за узак круг сладокусаца без комерцијалних жеља. Такав случај збио се прошле године са америчким ритам и блуз гитаристом Робертом Крејом

Албумом „Strong Persuader” Роберт Креј је од не баш познатог музичара постао аутор кога сви поштују. Када се недавно упознао са великаном кантри музике Рендијем Тревисом, добио је један од највећих комплимената од колеге, а зна се да су они у таквим похвалама најшкртији. Ренди му је рекао: „Волим твоју музику. То је прави блуз, али одсвиран на различите начине. Праве животне приче и доживљаји”.

На то се надовезује један енглески новинар који сматра да је Креј, ако су му све песме аутобиографске, права шетајућа трагична књига. Јер, његове песме пуне су тешких животних ситуација, несрећних љубави и туге, а то је блуз – тужна страна живота. Иако свира музику црних америчких сељака од пре седамдесет година, његове теме су, на жалост, актуелне и данас. Због тога, а и одличне музике коју компоује, називају га човеком који утемељује нову блуз традицију.

– Није ме брига да ли је ово нова врста блуза – каже Роберт. – Моја група свира ритам и блуз, али и чисти блуз, и то је управо оно што желимо. Текстови су се у блуз песмама поновили већ милион пута, но, тако је било одувек и тако ће бити убудуће. Оно што се до сада свирало није много другачије од наше музике данас.

Да би постао познат и успешан, Роберт је морао да пређе прилично дуг пут. Од када је, пре петнаест година, основао прву групу, одсвирао је на хиљаде малих концерата по баровима и, по свему судећи, у овом послу за њега нема тајни, а свој успех и музику не жели лажно да приказује.

– Ако концерт почнеш бурно и ефектно, тако мораш да га завршиш. Наравно, и средина мора да буде добра. Не можеш почети свирку нечим што по сваку цену треба да веже пажњу публике, јер ће људи усред свирке почети да се досађују. Треба упорно радити из дана у дан и стицати одређен квалитет који мора стално да се одржава, од почетка турнеје као и од почетка сваког концерта. Мислим да

сви наши концерти имају уједначен ниво. Разлику једино правимо на великим концертима: тада свирамо краће, али веома гласно. Ја, додуше, гитару увек тако свирам. Може се рећи да сам, што се тиче музике, прилично старомодан. Волим стандардно свирање гитаре”.

Роберт и група на сцени делују опуштено и сигурно. После огромног броја кон-

церата стекли су искуство које им омогућује да свирају без грешке.

– Битно смо смањили број концерата. Група сада довољно зарађује, тако да више не морамо напорно да радимо. Раније се дешавало да имамо и по 300 концерата годишње, а ето, прошле године свирали смо само (!) око 160. Добро је што смо мало успорили.

Роберт и група на сцени делују опуштено и сигурно. После огромног броја концерата стекли су искуство које им омогућује да свирају без грешке.

– Имали смо довољно слободног времена. Могли смо да се организујемо и припремимо за плочу. Поред тога, пружен нам је луксуз какав никада нисмо имали. Могли смо да снимамо албум колико смо желели и то је стварно било добро. Није било никаквог притиска. Одлично смо се забављали”.

Поред добрих песама које пише, важно је рећи за Роберта да је изузетан гитариста. Као и његов једини идол, гитариста Алберт Колинс и Роберт свира убедљиво. Његове минијатуре на гитари у песми „Smokin’Gun”, најуспешнијој са претходног албума, представљају право мало савршенство. Исто задовољство пружа и на новој плочи. То су, наравно, учили многи и често га позивају да гостује на туђим плочама.

Имама много понуда. Поред осталих, звао ме је и Квинси Џонс да свирам на последњој плочи Мајкла Џексона. Одбио сам, јер то није мој фазон. Мислим, да уђем у студио, одсвирам соло, а не знам ни за коју песму, ни зашто. Не желим да распродајем себе свирајући на туђим плочама”.

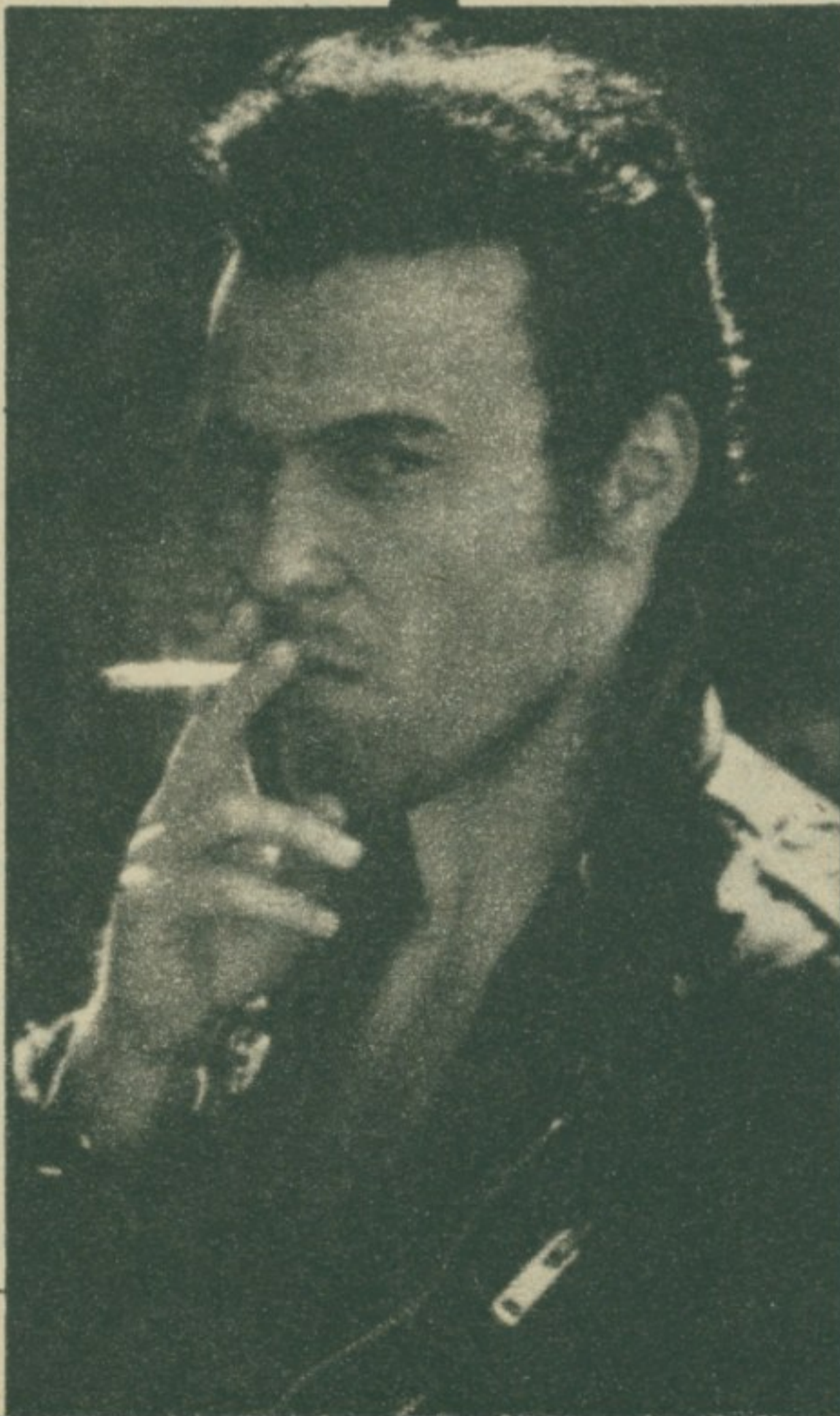
Очигледно, Роберт се чврсто држи ритма и блуза. Са тридесет пет година он је ветеран за рокере, сасвим млад и нов за блуз музичаре. А за своје колеге ветеране он може да изгледа као момак који је врло брзо и лако успео.

– Знам да може и тако да се гледа. Ево, Стиви Реј Вон, Фабулус Тантербрдс и ја, сви смо много млађи од мојих другара ветерана који су одлични музичари, а нису стекли велику славу. Али, међу нама нема озбиљне љубоморе. Они размишљају у стилу: ма то је могло и мени да се догоди.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Чујем да појединци тврде како је мој нови концертни албум одвратан, а певање катастрофално. Тачно! Али за разлику од њих, ја знам да мењам именицу по падежима.”

Тони Монтано

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

АВИОНУ,
СЛОМИЋУ
ТИ
КРИЛА

riblja
čorba

Бивао сам са једном и
другом
Мувао се са оном и овом
Дружио се са срећом и
тугом
А ти оде првим авионом
Теоретски љубав лепо
звучи
Малкице је друкчије у
пракси
Много тога још увек се
учи
'ајмо доле стигао је
такси
Авиону сломићу ти
крила
Да не летиш она би ту
била
Јој ако ти ухватим
пилота

Лишићу га његовог
живота
Ћутим и кроз стакло
гледам
Боинг седам четири
седам
Ти си једина, ти си
драгоцен
Чиста десетка, то ти је
оцена
Авиону сломићу ти
крила
Да не летиш она би ту
била
Јој ако ти ухватим
пилота

Текст и музика: Бора
Ђорђевић
Изводи: Рибља чорба

ПОВРАТАК У СНОВЕ

У време појаве панка и новог таласа Пети Смит је са својом групом била једно од најзначајнијих имена њујоршке сцене. Затим се повукла и о њој се годинама ништа није чуло. Недавно, у наше продавнице изненада је стигао њен нови албум „Dream Of Life“. После пуних девет година паузе она се, на радост своје верне публике, враћа раду.

— Увек ми чудно звучи када људи кажу да сам се одмарала девет година — каже Пети. — Мислим да уметник не може да се одмара и не може да се враћа јер никуд није отишао. Једноставно, сви имамо сопствени ритам. Уметник увек нешто ствара. То што ништа не објављује не значи да на нечему не ради.

Последњих година Пети се преселила у Детроит где живи са мужем Фредом Соником Смитом из састава MC 5 и децом Џесом и Џексоном. Фред је, заједно с њом, компоновао песме за плочу, свирао је гитару и појавио се као копродуцент. Поред плоче, Пети је наставила да се бави писањем поезије и новела.

КОНКУРС
ПГП РТБ
И
„ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА“

СНИМИТЕ ПРВУ ПЛОЧУ

**Уочи избора најбољег певача и
групе септембра и одлуке жирија
ко снима прву сингл плочу!**

Ускоро треба очекивати коначну одлуку жирија о томе која група и који соло певач снимају своју прву сингл плочу, а пре тога, наравно и одлуку о најбољима у септембру, на конкурс који су организовали „Политикин Забавник“ и ПГП РТБ.

Док жири преслушава снимке који су пристигли на нашу адресу, подсећамо вас на наградно питање у „Забавнику“ бр. 1918 које је гласило: „Како се зове група чији је члан био басиста; певач и сада врло успешан солиста Стинг?“

Тачан одговор је — „Police“.

Од свих читалаца који су тачно одговорили, највише среће имали су: Земир Барјактаревић, Светозара Марковића 13, Сарајево; Жарко Вајнахт, Фабијанчићева 14, Градићи; Невена Димитријевић, Цинића 5, Бања Лука; Милан Поропат, Милана Мацана 1, Ровињ; Сања Стефановић, Вељка Дугошевића 28, Београд; Катерина Кузмановска, В. Мачуковски 171, Скопље; Владан Алексић, Ђоке Ковачевића 7, Земун; Александар Коковић, 4. јула 15, Титиград; Јанко Јесенек, Чечовје 7, Равне на Коршкелу и Јелена Бајић, Браће Богарошки 110, Кикинда.

— Овај период био је врло плодан. Радили смо озбиљније него икад и тешко би могло да се каже да смо се ових година одмарали. За сада немамо планова за велику турнеју поводом плоче, најважнија нам је породица, али, морам признати, и наставак нашег заједничког рада. Вероватно ћемо се појавити на пар концерата, али дугачку турнеју немогуће је уклопити са нашом садашњом породичном ситуацијом.

ШИФРА ЦАРА. ДАРИЈА

КЛИН

СЕ ПИШЕ

КЛИНОМ

На скели подигнутој 150 метара високо енглески мајор Роулинсон годинама је прецртавао натписе клинастим писмом урезане на Бехистунској стени. Тај авантуристички подвиг, а касније и дешифровање старог текста, донели су му светску славу. Убрзо су се, међутим, на његову главу спустили презир и гнев

„Ја сам Дарије, велики краљ, краљ краљева, краљ Персије, краљ провинције, син Хистаспов, унук Арсемесов, Ахеменид...”

Нема каравана који је ишао од Вавилона и Багдада ка Техерану и Каспијском мору, нема војске која је надирала у једном или другом правцу, ни усамљеног путника који није потражио окрепљење и одмор крај чисте изворске воде испод високе окомите стене у гудурама Курдистана. Одвајкада су се на том месту, које се зове Бехистун, стотинак километара удаљеном од Екбатане, сусретали Блиски исток и Централна Азија, мимоилазили се злато из Индије и бронза из Анадолије, шуштава свила из Китаја и заносни мириси Египта, рковани, робови из Нубије и тајанствене жене у покривеним носилкама.

И свима њима поглед се са страхопоштовањем уздизао уз ову глатку стену на којој се ни гусеница лептира не би одржала, до места где је издубљена, како би се уклесале неке људске прилике, а испод њих необични знаци. Рељеф је направљен на висини од 150 метара, и до њега не може да се дође никако сем с неба. Блешти на сунцу, види се с велике удаљености с обе стране прометног пута.

Направио га је персијски цар Дарије у 6. веку старе ере, у своју славу, да би испричао историју свог живота и овековечио војничке подухвате кад је угушио устанак лажног краља Гаумате и још девет побуњених вазала који ту покорно стоје пред њим у камену. Створио је дотада највећу империју на свету, од Инда до Босфора и Нила. Краљ краљева није за себе

штедео лепе речи: наредио је да се његова војничка слава овековечи у камену на три језика — староперсијском, еламитском и вавилонском.

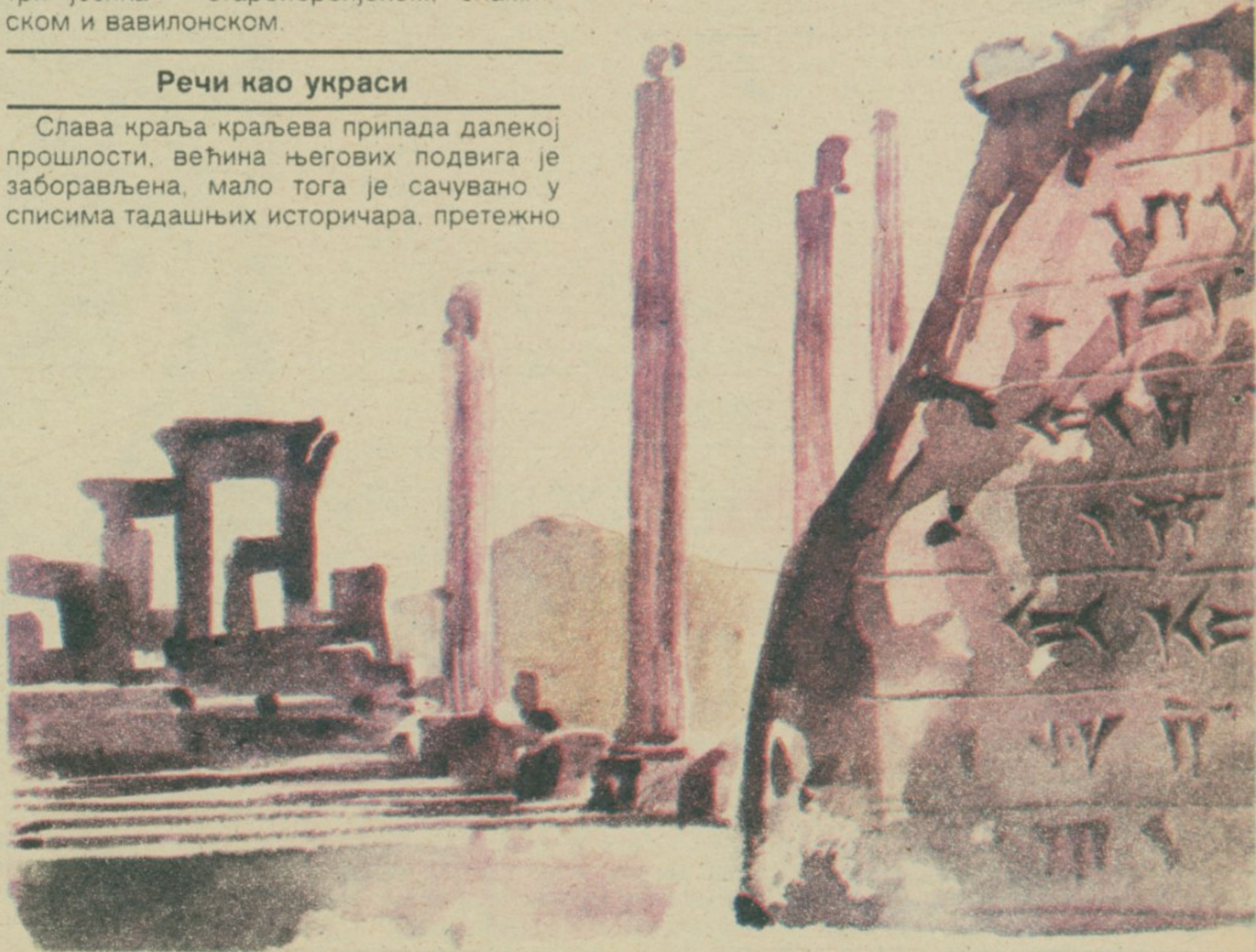
Речи као украси

Слава краља краљева припада далекој прошлости, већина његових подвига је заборављена, мало тога је сачувано у списима тадашњих историчара, претежно

Грка, заклетих непријатеља Персијанаца. Рељеф и знаци испод њега већ више од две хиљаде година посматрају кретање Сунца далеко изнад и народа дубоко испод, неоскрнављени ни руком човека ни алатком, само делимично испрани кишом. Први пут после старовековних клесара додирују га прсти једног човека — година је 1835. Мајор у британској колонијалној армији Хенри Креквик Роулинсон, војни саветник Његовог Величанства персијског шаха, непоправљиви авантуриста, полиглота, некадашњи атлетски рекордер свога колеца, са усхићењем гледа знаке који личе на отиске ногу птица у влажном песку.

Не сумња да је то писмо, смешна му је и сама помисао коју су доста година пре њега износили неки уважени европски оријенталисти да су ти знаци обични украси. Енглески мајор виси на скели сличној зидарској, окаченој о конопце и спуштеној чекрцима. Налети ветра љуљају скелу, одоздо допире уплашени жагор путника који се освежавају хладном водом, али њега то не узнемирава. На велике листове хартије грозничавим покретима преноси знаке у облику клинова.

Две године Роулинсон виси на конопцима и студиозно ради. Једино друштво

му је краљ Дарије који је победоносно ставио ногу на врат обореног узурпатора мага Гаумате. Владара са страхом гледа девет „краљева лажи“ везаних конопцем око врата. Иза Дарија су два персијска достојанственика, изнад, на летећем диску с крилима, седи његов отац и благосиља га. Призор јасан, али да би се знало о коме и о чему се ради прво је требало да се прочитају клинасти натписи испод.

Роулинсон је убеђен да ће му то поћи за руком. Дању виси на конопцима и прецртава, ноћу прави фантастичне комбинације које треба да открију тајну заборављеног клинастог писма. Не зна да се истим послом, на десетине хиљада километара даље, у тишини свог кабинета у градићу Гетингену, бави и један Немац служећи се сличним методом. Био је то Георг Фридрих Гротефенд чији је животни пут утрла једна необична опклада. Као младић од 27 година напио се у локалној крчми и изјавио да ће дешифровати клинасто писмо са неких копија натписа из античког Персеполиса. До смрти се бавио клинастим писмом, али проћи ће много година док научни свет не почне да верује његовим доказима.

Темпераментни Роулинсон напредује много брже. Две године пошто се први пут попео на Бехистунску стену, Краљев-

ском азијском друштву у Лондону даје копију половине великог староперсијског натписа и његов превод.

„Ја сам Дарије, велики краљ, краљ краљева...”

Авганистански рат спречио га је да заврши посао на дешифровању највећег текста на свету који је исписан клинастим писмом. Стално је на релацији Багдад-Техеран-Авганистан. Има времена и да скокне до Европе – у Паризу с одушевљењем прихватају његове доказе, краљевска кућа у Лондону озбиљно размишља да му додели титулу сера.

Кад су се прилике у средњој Азији смириле, Роулинсон се враћа да заврши започети посао. Копира и дешифрује другу половину староперсијског текста, а поред њега у Лондон доноси и копије натписа на еламитском језику.

Староперсијски је писан писмом чији је сваки знак представљао једно слово, слично абецеди. Еламитски текст дешифровао је један Данац. Роулинсон жели да донесе копије трећег натписа – вавилонског – да га дешифрује.

Тај натпис се налази на приступачном делу стене, али може да се чита са земље уз помоћ доброг телескопа. Британски мајор, међутим, тиме није задовољан. Он налази једног спретног курдског дечака који се спушта конопцима и на хартији у природној величини узима отиске клинастих знакова.

С тим благом Роулинсон се враћа у Европу. Уместо славе за дешифровање кли-

настог писма на два језика очекује га грдно разочарање. Знакови на вавилонском језику могу да буду слово, слог, реч, појам. Запажа да један знак може да означава различите слоге, па и сасвим различите речи, зависно од тога на ком се месту налази. Само р, на пример, може да се напише на шест различитих начина, што одређује самогласник који се налази испред или иза њега. Из овога не може да се извуче правило како треба да се чита. Створена је само збрка коју уважене колеге користе да исмеју Роулинсона поричући његов дотадашњи рад.

Подвала седих глава

Далеко од ових, не баш центлменских научних дискусија, под сталном претњом да се немири домаћег арапског становништва против окрутних турских намесника прошире у велики рат, један други Енглез, Остин Хенри Лајард, унајмљује раднике и копа у околини Мосула у северном Ираку. Његова животна прича је нова велика пустоловина археологије у коју се млађани Остин смело упустио желећи да открије истину о некад моћном асирском царству. И као што такве људе прст судбине преко многих искушења коначно доведе до циља, тако је и Лајард испод наслага песка, камена и пепела открио фантастичне грађевине асирске престонице Ниниве. На светлост дана изашла је читав библиотека од глинених плочица цара Асурбанипала. После александријске библиотеке то је највећа ризница текстова старог века. Међу многим плочицама које се и дан-данас откривају и преводе налазила су се и јасна граматичка објашњења како се чита клинасто писмо. Давнашњи буквари и речници из којих су учили деца ратничког асирског народа неочекивано постају главни кључ за рад савремених лингвиста. Они не оклевају. Озбиљно раде и временом успевају да прочитају и најзамршеније клинасто писмо на било ком мртвом језику овог подручја.

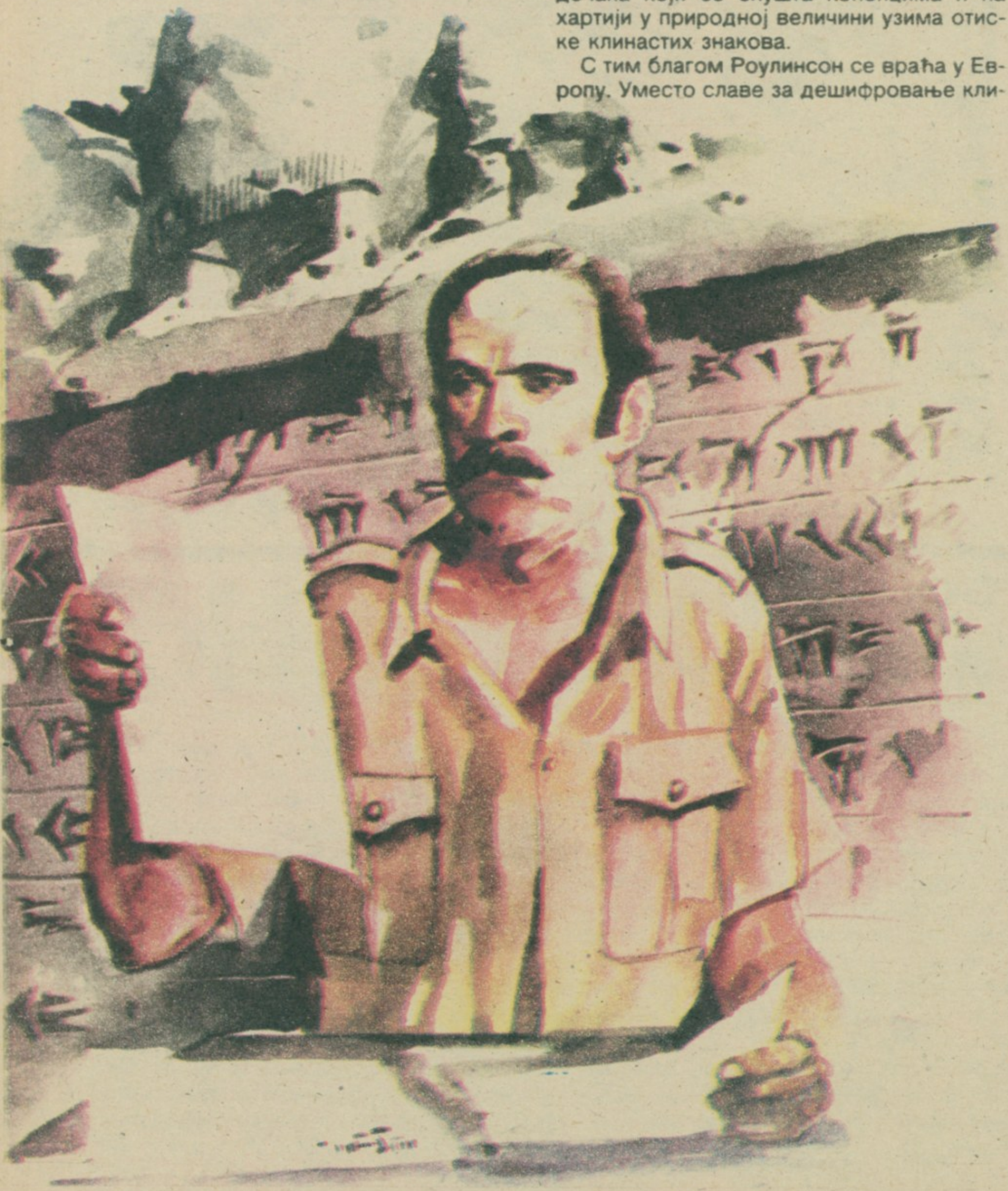
Тезе мајора Роулинсона показале су се исправне, али до праве задовољштине мора да прође још једно искушење. На сцену ступа Краљевско азијско друштво. Угледни научници, чија озбиљност плаши обичне смртнике, у својим кабинетима смишљају једну подвалу. Четворици најпознатијих европских експерата за клинасто писмо, међу њима и Роулинсон у запечаћеним ковертима шаљу препис управо откријеног асирског текста.

„Многопоштовани...” обраћају им се с пуним уважавањем и моле их да то што пре дешифрују. Наравно, нема ни речи о томе да су исто писмо отпослали на четири адресе.

Не знајући један за другог, сва четворица достављају преводе. Сваки је, наравно, радио на свој начин, али господа из Краљевског азијског друштва су задовољна. Преводи су се слагали у основним тачкама. После две хиљаде година клинасто писмо народа чија култура припада прошлости могло је поново да се чита.

Није познато како су четворица најбољих познавалаца клинастог писма у свету реаговала кад су 1857. године видели да је у Лондону објављен научни рад чији је назив гласио: „Један натпис Тиглатпиле-сера, краља Асирије, који су превели Роулинсон, Талбо, др Хинкс и Опер.”

Огњен Јаневски

Илустровао: Брана Јовановић

ФАНТАСТИКА

НАУЧНА

Уређује
др Зоран Живковић

БРУС БОСТОН

САМО ЈЕДНО

Господин Вејн бавио се својим свакодневним физичким вежбањем: шетао је Артура око језерца у парку Нивлеј. Баш тада небо се смрачило и почео је да пада слаб снег. Неколико пахуљица лепршава је дотакло његове образе. Кроз дебели капут осетио је хладноћу. Уживао је у овом парку кад је сасвим пуст, али није смео да се прехлади, не у овим годинама. Палцем је дотакао контролне прекидаче у свом џепу и Артур пође лево, ка мосту који ће њихов пут у повратку скратити за добрих осамсто метара. Господин Вејн пође за псом.

Био је то низак, узан мост, мало повијен у луку, са бетонским стубовима и оградом од металних шипки нагнутом над воду. Дуж моста је било неколико стубова уличног светла, али светиљке на њима нису прорадиле. Док се приближавао средини моста, господин Вејн примети неког човека наслоњеног на ограду. И тај је имао пса, али на каишу. Кад имаш пса-робота, не треба му каиш, али господин Вејн је знао да неки људи воле да се праве као да им је то жив пас.

Незанац је стајао на једној страни моста, широког не више

од три метра, а његов пас на другој. Каиш је, чврсто затегнут између њих, затварао пролаз господину Вејну.

Приближавајући се том пару, Артур је зарезао из дубине грла. Програмирана реакција. Господин Вејн дотаче једно дугме. Његов пас се заустави и седе.

Непознати човек диже поглед. Био је то висок човек крупних костију. Пошто је капуљача његове јакне била чврсто притегнута канапом око лица да би зауставила хладноћу, лице му је изгледало округло. Као месец. Климањем главе господин Вејн показа

ка псу, очекујући да човек повуче каиш како би могло да се прође.

— Аха, видим да сте запазили Роскоа. Добио сам га баш јутрос. Кажи здраво, Роско. — На то се пас окрену ка Вејну, диже једну шапу и испусти необичан звук „ја-ип!“ — То је најновији ГТ модел, најбољи у тој фирми — заврши човек.

— Врло угодно — рече Вејн.

Животиња је била крупна, добар педаљ виша од Артура. Конструисана нереалистички, са становишта псеће анатомије, запази господин Вејн. Изгледала је као мешавина лабрадора и лава,

Илустрација: Асканио Поповић

серију „Артур” намењену за уништавање непријатељских војника на фронту и да су неке од његових, Вејнових, идеја уграђене у ту серију. Али, није хтео да овом човеку пружи то задовољство.

Човек устаде – Зна ли тај твој да изведе неки трик?

– Трик? – упита господин Вејн. Неколико пахулица управо је пронашло пут до његовог врата. Прикривајући дрхтање осећао је како му влага већ продире у кости.

– Ама, да, к'о Роско. Ево гледај. – Човек се окрену свом псу, диже једну шаку и поче да мрда прстима. – Све контроле су у рукавици. Како ти се чини? Али, ја волим и да причам с њим. Онда изгледа стварније. Ајде, Роско, ваљушкај се, момче.

Господин Вејн је гледао Роскоа како се ваљушка, глуми да је мртав, хода само на задњим ногама. Покрети су били цимави, механички. Ни налик на правог пса. Преостало је још врло мало људи способних да уоче такве разлике.

– Запањујућа животиња – слага Вејн само да би скратио представу. Очајнички је желео да се отресе овог човека и да, са Артуром, продужи својим путем. Мост је већ прекрио танак бели покривач. Мораће да пожуре, иначе ће до куће стићи гацајући кроз снег. Али, ако сад само мало закорачи у страну и Артуру да знак да пође с њим...

– Не, чекај, чекај! – Човек му се опет испречио. – Постоји још један трик који мораш да видиш. Ајде, момче! Покажи овом човеку свој специјални трик.

Роско докаса до Вејна и диже једну задњу ногу. Вејн невешто одскочи уназад, замало да падне. Жути млазић поче да лије по свежем снегу. Вејн је био сигуран да је извесна количина испрскала његове панталоне.

– Е, са овим замало да те среди! – Незнацац се савијао од смеха. – Ал' не брини, то је само обојена вода.

Господин Вејн је ћутао један тренутак. Кад је проговорио, његов глас је био веома миран, раван. – Да – рече он.

– Да? – упита човек бришући очи надланицом своје рукавице.

– Да – понови господин Вејн. – Мој пас зна један трик.

– Па, онда, да видимо – рече незнацац.

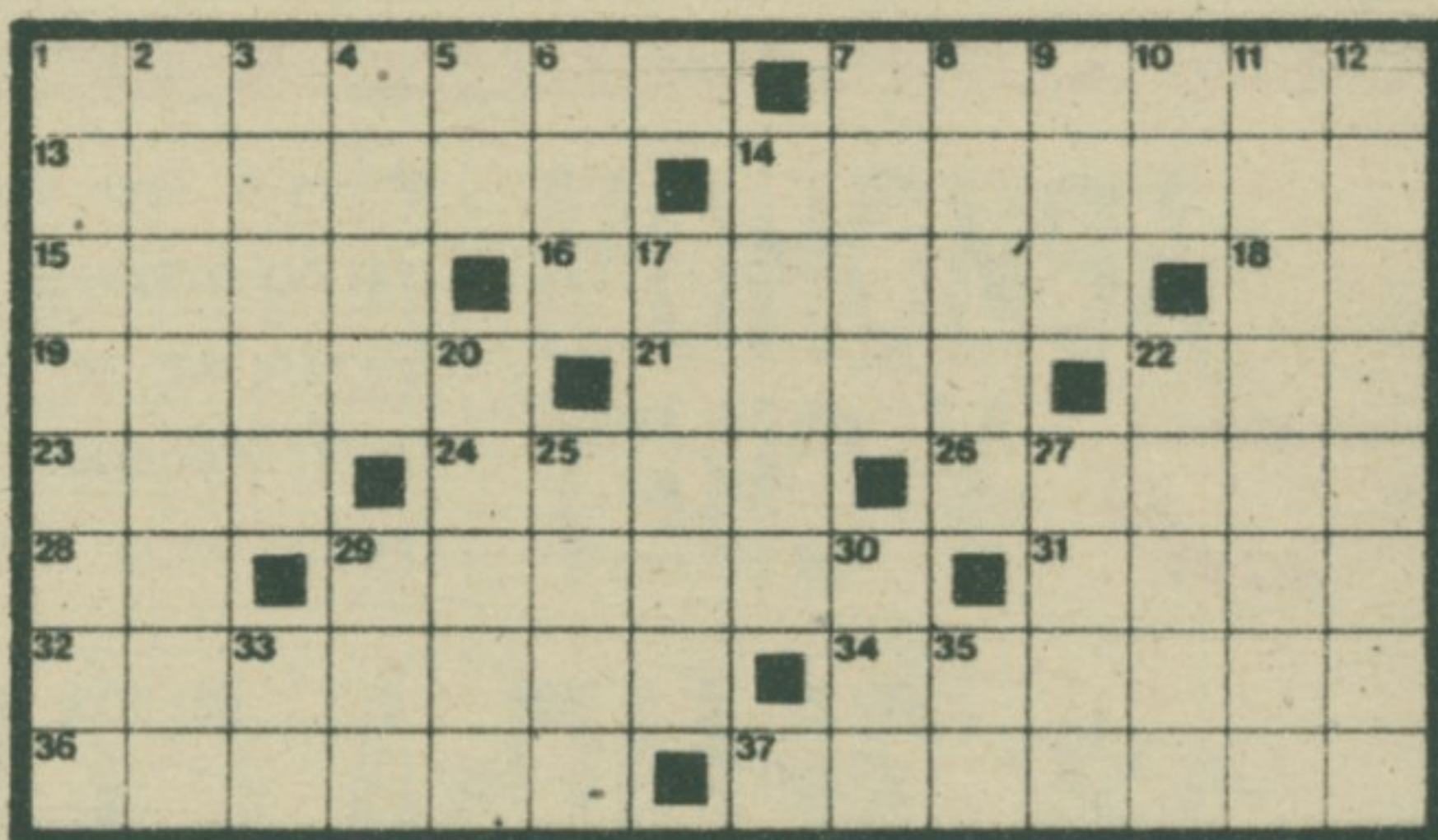
Господин Вејн откачи безбедносну кочницу.

(Превод: А. Б. Н.)

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

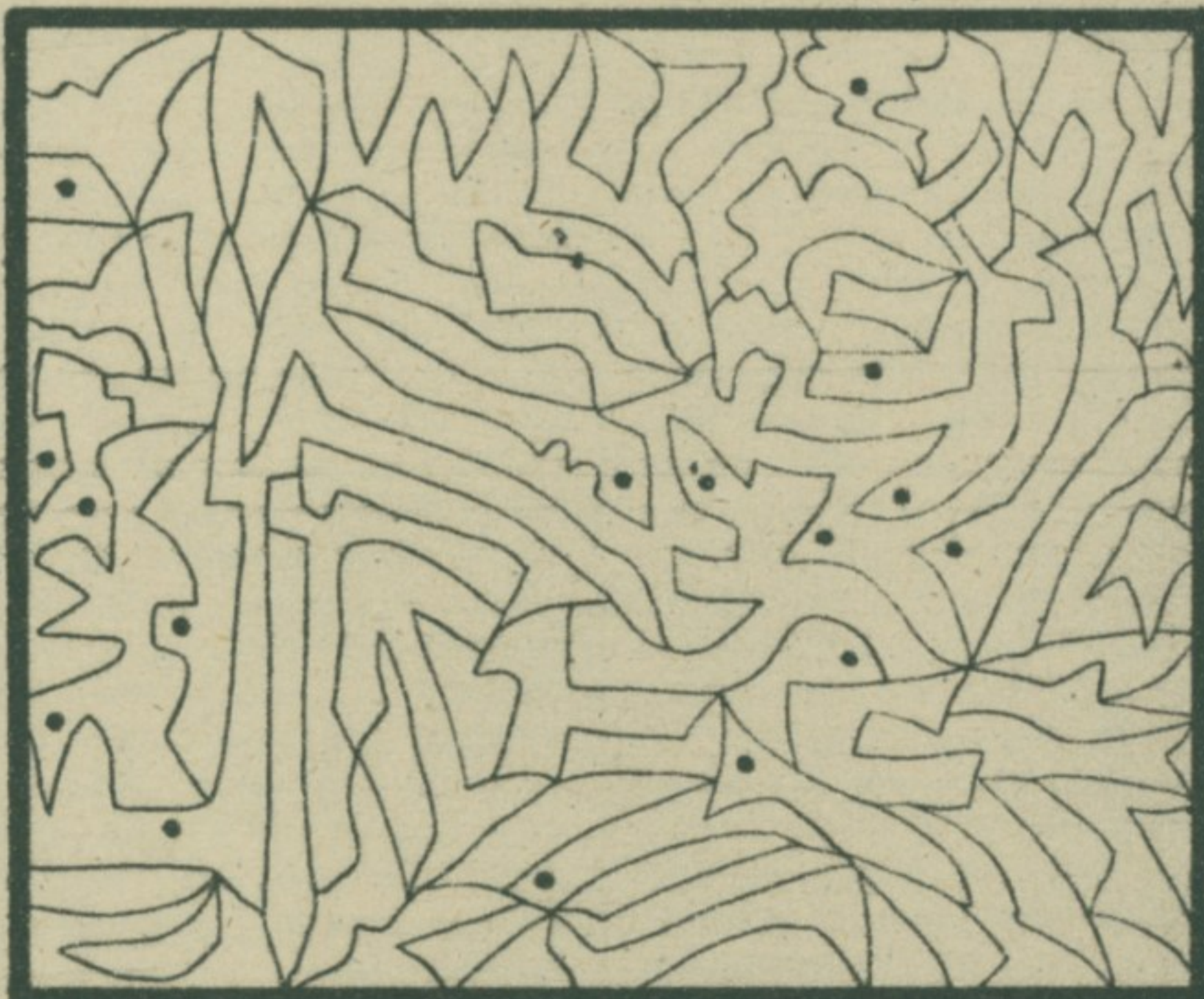
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Познати тунел кроз Алпе у Швајцарској, 7. Рашћење, 13. Анђеосмрти у јеврејској митологији, 14. Име редитеља Роселинија, 15. Крволочна животиња, 16. Тунел кроз Алпе у Аустрији, 18. Ознака на лекарским рецептима, 19. Исплетени круг, 21. Име француског глумца Вентуре, 22. Име америчког глумца Ферера, 23. Име некад познате пливачице Лигорио, 24. Држава у Азији, 26. Орган за летење, 28. Железнички транспорт (скр.), 29. Надгробни натпис, 31. Мушко име, Аћим, 32. Некад славни мађарски ватерполиста, Була, 34. Ваљци, 36. Морски пас, 37. Покретач код аутомобила.

УСПРАВНО: 1. Скупине звезда, 2. Обавештење, допис, 3. Речна риба, 4. Део динара, 5. Име америчког глумца Марвина, 6. Притока Дунава у Румунији, 7. Бод у спорту, 8. Порција јела, 9. Љут корен, 10. Мера за површину земљишта, 11. Мале стреле, 12. Термометар, 14. Развалина, 17. Коњи рије боје, 20. Врста морске рибе, 22. Име грчког композитора Теодоракиса, 25. Крпа, дроњак, 27. Примитивна направа за орање (мн.), 29. Аустралијски ној, 30. Мера за јачину звука, 33. Рукометни клуб (скр.), 35. Ауто-ознака за Бањалуку.

ЗАГОНЕТНА СИЛУЕТА

Обојите оловком само оне сегменте који су означени тачком.

РЕШЕЊА
ЕНИГМАТИКЕ
НА СТРАНАМА
МАЛЕ ПОШТЕ

црне, глатке длаке: Глава рашчупана, огромна. Лобања је имала неке одлике мачке, а зуби су, чинило се, били сасвим погрешни.

– Роско је у целости на нуклеарни погон – настави човек. – Осамостањена јединица.

– Згодно – понови господин Вејн. Небо се још више смрачило. Снег је промицао брже. Па зар овај човек не види да Вејн жели да прође?

Вејн коракну напред.

Каиш остаде чврсто затегнут преко моста.

– А шта ти то тамо имаш? – рече незнацац. Вејн стаде. – Шта?

– Твој пас. Ког је модела?

– Овчар 7-Б – одговори Вејн. – Произведен за државу – додаде он без извињавајућег тона.

Човек се насмеја. – А ја нисам ни знао да влада прави кучиће.

– Више не прави – обавести га Вејн. – Артур је из рата. У априлу пуни тридесет осам година.

– Пази, пази, молим те – рече незнацац. – Џукац армијских вишкова. – Он приђе ближе; каиш се опусти, али сад, због незнацаца, опет није могло да се прође. Човек чучну поред Артура који није обраћао пажњу на њега. – Па, не могу рећи да сам одушевљен линијама. И крзно је нешто шаренкасто. Али, претпостављам да су их у то време правили тако да дуго трају.

– Управо овако треба да изгледа пас овчар – рече му Вејн. – Крзно му је било за камуфлажу, али у оквирима природног распона боја.

Непознатом човеку могао је да каже и то да је у младости радио као тренер правих паса, живих, да је био присутан кад су правили

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 2.12.1988.

НАГРАДНА ИГРА

50

ГОДИНА ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА

АВИОНОМ У СВЕТ

● **Ко ће бити нови добитник путовања за две особе у Египат и утешне награде – седмодневног боравка за две особе у Трогиру?**

Већ смо у седмом колу наградне игре „АВИОНОМ У СВЕТ“ коју организују „Политикин Забавник“ и JAT AIR LIFT. Добитници награда претходних кола су познати, а вама остаје могућност да у

ШПАНИЈА

ЗЕМЉА СТАРА КАО ИСТОРИЈА

Након
Феничана,
Грка,
Картагињана,
Римљана,
Визигота,
Арабљана и
Француза,
Шпанију су
освојили –
туристи

Рекло би се да су Шпанци, још у далекој историји, бирајући своју постојбину, мислили на туризам. Сместили су се на једном од најпривлачнијих и најатрактивнијих места Земљине кугле.

Туризам је занимање број један у Шпанији – 1959. године кроз ову земљу прошло је око 4 милиона туриста, 1965. око 13 милиона, 1968 – 19 милиона, 1970 – 25 милиона, 1972 – 32 милиона. Последњих десетак година готово преко 40 милиона. Рекорд је био 1982 – 44 милиона туриста! Ове године очекују око 45 милиона. (Шпанија има 43 милиона становника.)

Шпанију су, у далекој прошлости, опседали и освајали Феничани, Грци, Картагињани, Римљани, Визиготи, Арабљани и Французи, а данас то чине... туристи. Шта они траже и шта налазе у Шпанији?

У тој земљи, старој колико и историја, читави градови су музеји, морске плаже песковите и увек сунчане, ноћни живот забаван, трпезе у рес-

торанима богате разноврсним специјалитетима, вина опојна, те сваки туриста нађе оно што тражи. Уз то, Шпанци као домаћини имају урођен смисао за гостопримство а, изнад свега, поштују основно начело туристичког бизниса... „Задовољи госта да ти поново дође“. У томе је тајна шпанског успеха у туризму – већ 18 година не испуштају примат у свету. Од туризма живи 65 одсто становништва: банкар, трговци, хотелијери, таксисти, играчи фламенка, тореадори, произвођачи сувенира, цвећари, разни превозници, уметници... ко би их све набројао. И, као да су сви завршили врхунске туристичке школе: до савршенства познају ћуди и укусе туриста уважавајући при том дубину свачијег џепа.

МАДРИД – КАМЕНИ ЦВЕТ

Архитекти, вајари, сликари, краљеви, па и сама историја,

китили су Мадрид вековима. Тако украшен нуди данас туристима безброј сати уживања у шетњи кроз прошлост. Песницима личи на камени цвет. Вероватно што је цео сазидан од бетона, мермера, гранита и других стена а, у последње време, и од самог челика. Овај велеград, од близу 6 милиона становника, као да не подноси кречене фасаде.

Тешко је избројати чега у Мадриду више има: банака или цркава, фонтана или споменика, драгоцених слика у Праду или праисторијских збирки у Археолошком музеју, стадиона или арена, кафана или барова.

ТОЛЕДО – ГРАД МУЗЕЈ

Најдужа шпанска река ТАХО (TAXO – 1.006 km) свила се око Толедо и загрлила три петине града. Загрљај града и реке траје још од 8. века пре

наше ере, када су Ибери, на том лепом узвишењу, подигли своје прве домове. Цео град је национални музеј и под заштитом је државе. Био је престоница све до 1.560. године.

КОРДОБА – ПРЕСТОНИЦА КАЛИФАТА

Вековима је Кордоба била духовна и трговачка Мека Европе. За време Арабљана (711 – 1236) била је престоница калифата. У 10. веку је имала преко милион становника (данас близу 300.000), 300 џамија, 34 синагоге, 900 јавних купатила...

СЕВИЉА – ОД ПТИЦЕ МЛЕКО

Шпанци кажу: „Ко није видео Севиљу, није видео чудо!“ Реклама у којој има истине. Амерички туристи су додали: „У Севиљи се може добити – птичије млеко!“ Заиста, Севиља нуди туристима комплетан доживљај, испуњава, тако рећи, све њихове жеље.

ГРАНАДА – ТУРИСТИЧКА МЕКА

Права туристичка Мека, пре свега због Алхамбре, најлепшег дворца Шпаније и једног од најпознатијих у свету. Тешко га је описати – једноставно, то треба видети! Дворци, катедрале, паркови, ресторани, музика...

50 иностраних аранжмана JAT air lift

наредним бројевима (колима) освојите неку од награда.

Све до 7. априла 1989. године имаћете такву прилику, јер ћемо у сваком броју „Политикиног Забавника“ постављати по једно наградно питање из историје ваздухопловства. Ваш задатак је да тачан

тују у Тунис (седмодневни аранжман JAT AIR LIFT-a) у јуну следеће године.

Утешна награда, седмодневни боравак за две особе на Копаонику (апартмани – најам), у Купарима (хотел

награде учествују купони свих кола које ћемо, наравно, пажљиво чувати до извлачења.

Како до награде?

Најпре, уколико сте се одлучили да се укључите у на-

● И ове суботе извлачење награда обавиће се у ТВ емисији „Да питамо заједно“!

одговор напишете на купону који објављујемо и у одређеном року пошаљете га на нашу адресу:

Добитници награда извлачиће се сваке суботе у ТВ емисији „Да питамо заједно“, а имена награђених објављиваћемо и у „Забавнику“, на претпоследњој страни, из броја у број, за свако коло појединачно, са назнаком у ком су броју „Политикиног Забавника“ освојили награду.

„Гранд“ или „Купари“), у Трогиру (хотел „Медена“) и Дубровнику (Бабин кук – хотел „Плакир“), такође се додељује из броја у број и то наизменично. Добитници седмодневног боравака за две особе на Копаонику или мору користе награду у договору са JAT AIR LIFT-ом, а биће им понуђена два рока када могу, и морају, да користе награду.

Уколико се ни после двадесет и пет кола (бројева) не

● Супернаграда, путовање у свет, по избору, за две особе у аранжману JAT AIR LIFT-a, извлачи се на крају игре. У извлачењу учествују купони свих кола

Египат или Тунис – планина или море

Главна награда из броја у број је, као што знате, путовање за две особе у Египат, односно Тунис. Прва група добитника главне награде (путовање у Египат) остварује награду у фебруару 1989. (о тачном датуму поласка накнадно ћемо вас обавестити) у петодневном аранжману JAT AIR LIFT-a (закључно са добитником из „Забавника“ од 13. 1. 1989).

Сви остали добитници главне награде, која се и даље додељује из броја у број, пу-

нађете на списку награђених, остаје вам још једна могућност: да на крају наградне игре „АВИОНОМ У СВЕТ“ освојите **супернаграду** – путовање у свет, по избору, за две особе, у аранжману JAT AIR LIFT-a. У извлачењу супер-

**Наградна игра
АВИОНОМ У СВЕТ
„Политикин
Забавник“
Македонска 29,
п. ф. 80
11001 БЕОГРАД**

Само за млађе читаоце

Уколико је добитник главне награде која се додељује из броја у број (путовање за две особе у Египат, односно Тунис) лице млађе од 18 година, може да путује само у пратњи родитеља или старатеља.

вор тачан, прелистајте енциклопедију.

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикиног Забавника“ до следећег петка у дванаест часова, на купону који у овом броју носи ознаку број 7. Молимо вас да читко напишете своје личне податке.

Сви купони који стигну са закашњењем учествоваће, заједно са купонима свих кола, на крају игре, у извлачењу СУПЕРНАГРАДЕ. Извлачење добитника награда из овог броја обавиће се у ТВ емисији „Да питамо заједно“ 10. децембра 1988. године. Ако пропустите ову ТВ емисију, имена добитника можете наћи у „Забавнику“ бр. 1929, на претпоследњој страни.

Награде у овом броју су:

– Главна: путовање за две особе у Египат

– Утешна: седмодневни боравак за две особе у Трогиру.

ПРВИ ЛЕТ ПРЕКО ЛАМАНША

Захваљујући својим дугим ваздухопловним традицијама, Европа је већ на самом почетку 20. века била припремљена за појаву авиона и зато је брзо реаговала на летове браће Рајт. Она одмах постаје поприште нових напора и успеха у усавршавању авиона. Прве летове авионом у Европи извели су 1905. године Данац Елхамер и румунски инжењер Трајан Вуја. Следеће године у Паризу се прославио Бразилац Сантос Димон који је својим авионом „14-бис“ поставио први званично признати светски рекорд у брзини од 42,29 km/h.

Свет је посебно био изненађен успехом једног Француза који је својим једнокрилцем прелетео канал Ламанш за свега 37 минута. Погађате већ, био је то ЛУЈ БЛЕРИО!

Реч је о првом лету преко мора, што је предсказивало да ће авион бити једно од најзначајнијих превозних средстава будућности.

Наградно питање бр. 7:

КОЈЕГ ЈЕ ДАНА И ГОДИНЕ ЛУЈ БЛЕРИО ОБАВИО ОВАЈ ЛЕТ?

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикиног Забавника“ до следећег петка (9. 12. 1988) у дванаест часова, искључиво на купону који објављујемо.

Купон број 7 **50** ГОДИНА **ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА**

Одговор: _____

Име и презиме: _____

Датум рођења: _____

Улица и број: _____

Место и пошт. број: _____

50 ИНОСТРАНИХ
АРАНЖМАНА

air lift

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕ

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бран

Боковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Ђаси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кеић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗА БАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 1.500 дин.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 16.560 динара, полугодишња
33.120 динара, годишња 66.240 динара.

**ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:**
Тромесечна 33.120 динара, полугодишња
66.240 динара, годишња 132.480 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728, уз обавезну назнаку НО „Политика“ – ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

**ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА
ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:**

САД	USD	43.-
СР НЕМАЧКА	DEM	79.-
ФРАНЦУСКА	FRF	268.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	67.-
ШВЕДСКА	SEK	273.-

Уплате из иностранства слати на девизни
рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“
– Београд, на рачун број
60811-620-63-257300-00054, уз обавезну
наздраву ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“

Патлицан „а ла Тајсон“

 Да ли би се и Мајк Тајсон, чувени тешкаш који је за мање од пола рунде нокаутирао Ларија Спинкса, изненадио да је добио овај патлиџан, не зна-

мо, тек – ми смо се у редакцији обрадо-
вали овој повртној боксерској рукавици.
Патлиџан боксерска рукавица израстао је
у башти Михајла Ђурића, пољопривредни-
ка из Доњег Жабара код Брчког. Помало
убражени, закључили смо да је природа
произвела овај неуобичајени облик из јед-
ног јединог разлога: да би се патлиџан
сликао и појавио баш у нашем листу.

Темпера против уља

 **Како темпере могу да се учине во-
доотпорним?**

ЗОРАНА
Сплит

Темпере, као и водене боје, за разлику од уљаних, нису отпорне на воду. Ако се ради јајчаним или казеинским темперима, оне су нешто издржљивије од

обичних које се мешају с водом. Иначе, ако желиш да осигураш слику урађену температурама, можеш да је лакираш, или заштитиш, у раму, стаклом или плексигласом.

Гладијатори, други пут

У броју 1920. у рубрици „Некадашња занимања” писао си о гладијаторима. „Ако су махали марамицом, палца подигнутог увис, поражени је добијао милост. Ако је палац био окренут доле, уз повик „лугула” (закољи), побеђеном није било спаса”. Ја сам прочитала у неком часопису да је палац окренут нагоре значио осуду, а надоле – помиловање. И да је заблуда о супротном значењу настала отуда што су, својевремено, погрешно били преведени текстови римског писца Плинија о циркуским борбама. Шта је тачно?

ХЕЛЕНА
34000 Крагујевац

Питали смо нашег сталног сарадника Ратка Јанковића, који је рубрику о гладијаторима написао за „Забавник“, и добили одговор да нисмо погрешили. Пишући о овим древним забавама, тачније о гладијаторима, Ратко Јанковић се, између осталих извора, служио и књигом „Рим у раздобљу највишег успона Царства“ од Церома Каркопина (Загреб, 1981) и тачно пренео како су владари и гледаоци одлучивали о судбини гладијатора.

Муке са сочивима

Добила сам сочива светлоплаве боје. Плашим се да их носим јер сам једног дана изгубила једно. Онда ми је мама поручила резервна. Ја знам да би требало да их носим, али не могу, бојим се. Кад их ставим у очи, гребуцкају ме. Шта да радим?

ИВАНА СВЕТЛИН,
Фрушкогорска 35
21000 Нови Сад

Код сочива, „наочара које се стављају у очи“, најважнији је, кажу офталмолози, мотив да би се она прихватила. А основни мотив је велика кратковидост или далековидост која повлачи слабији вид и са најбољим наочарима. Јер, никад не може да се постигне таква корекција вида са наочарима као са сочи-

вима. Друго, велика ствар је и естетика. Неко воли баш наочари, а неко сматра да му оне кваре лице уз све пропратне негативне појаве: „улегнуће“ код носа, стакла која се магле кад се, на пример зими, уђе у аутобус или неку загрејану просторију. С обзиром да су сочива, што се каже, страно тело, на почетку ћеш их осећати и све време мислити да ли ће ти испати, да ли ће се померити. А онда, временом, саживиш се с њима и она постану део тебе. И гребуцкање ће се изгубити. Ако заиста желиш да их носиш, помири се да ће прилагођавање трајати месец – два а онда ћеш и ти и сви око тебе заборавити да си некад имала било каквих тешкоћа. Веруј, ово ти говоримо из искуства.

Заборављена вештина писања – писама

Сви смо мислили, људи много мање пишу писма, много им је лакше да окрену телефон. Изгледа да смо се преварили јер наши читаоци све више желе да се дописују са младима из Југославије, а све више и са онима из света. Због тога објављујемо још једну контакт-

-адресу коју нам је послао Грегори Скокандич са Новог Зеланда. Она гласи: **Contact Club New Zealand, 15 Acacia Drive, Seadown RD 3, Timaru, New Zealand.**

Италија, не зна се тачно када

Да ли знаш тачан датум почетка Светског фудбалског првенства и да ли ће бити обезбеђен директан тв-пренос?

ИЛИЈА
24220 Чантавир

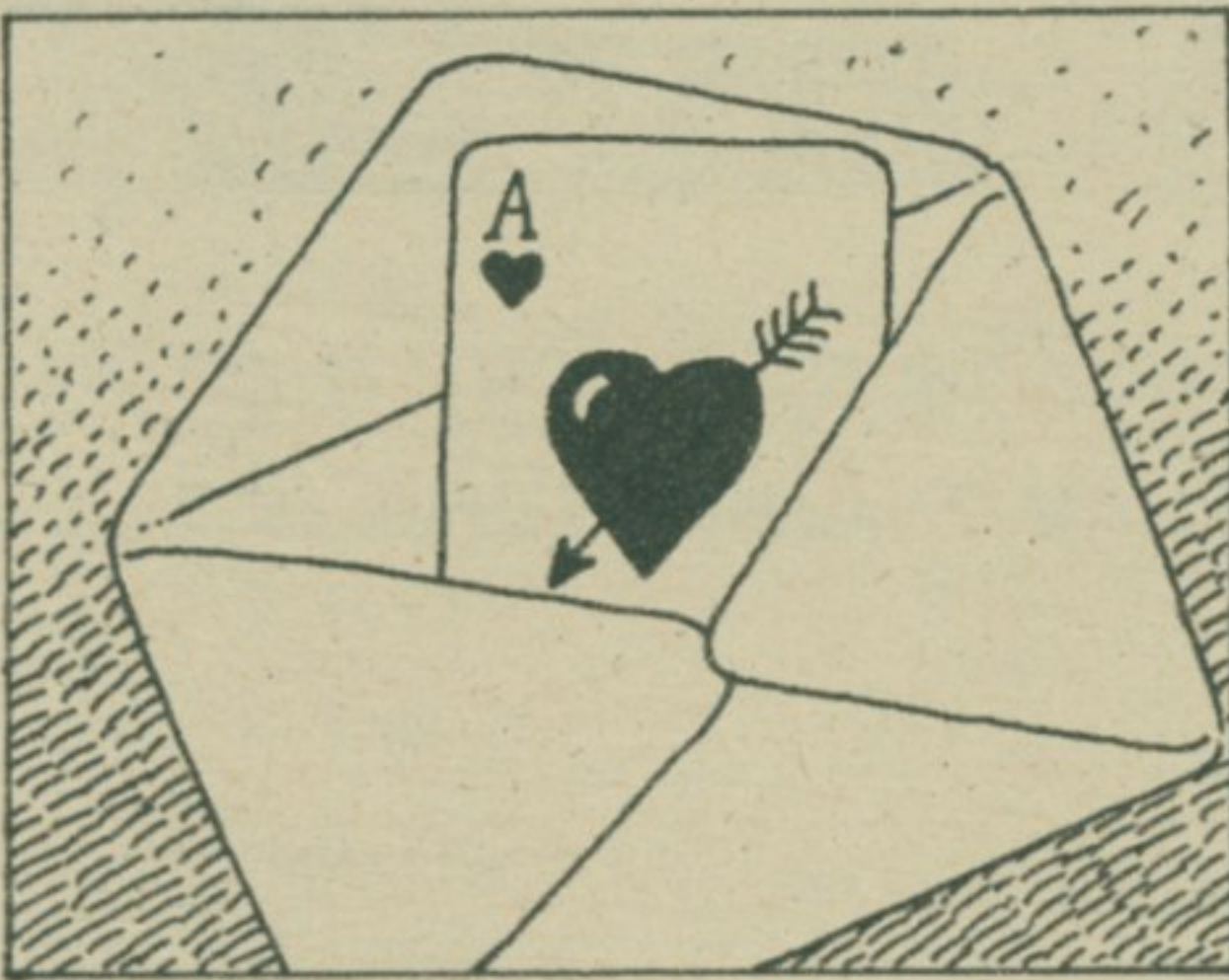
За сада је једино извесно да ће се Светско фудбалско првенство одржати 1990. године у Италији. Такмичења су у

јуну и јулу, али се још не зна тачан датум почетка. Од телевизије смо сазнали да се за овако важне спортске догађаје обично обезбеђује пренос.

Горане, јави се!

Волела бих да ми се јави Горан из Бајмока који је овог лета био у Ловрану, да бар дописивањем наставимо

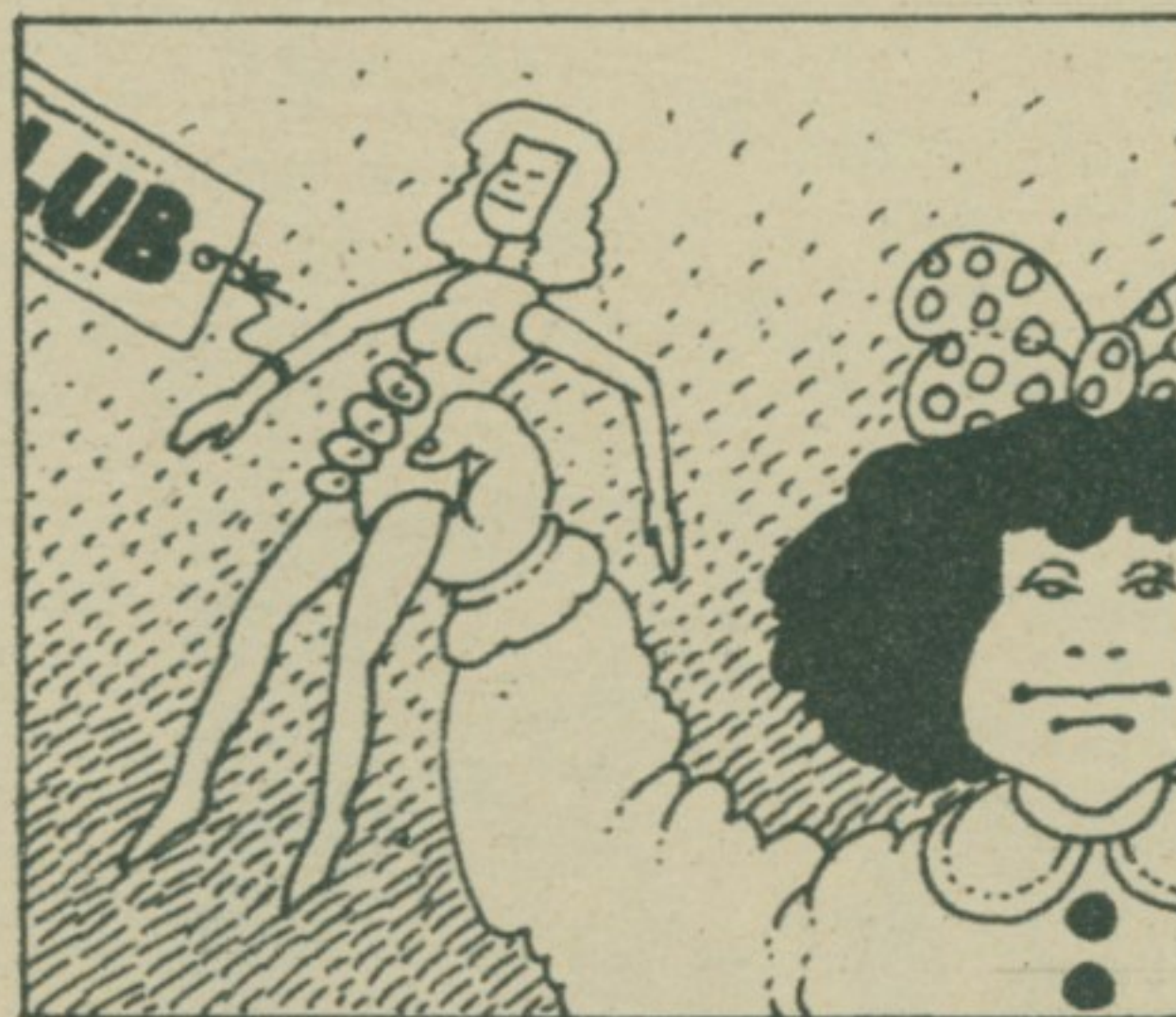
наше дружење. Упознали смо се на Локви крај Теине куће, а касније смо играли карте и ја сам седела до њега. Надам се да ће ме се сетити јер смо се друго јутро заједно купали на „мулу“. Рекао ми је да стално купује „Забавник“ (као и ја), па сам сигурна да ће ово прочитати.

IRIS NENADICH
Ј. П. Камова 80,
51000 Ријека

Волите Барбику? Учланите се у клуб!

Сви који воле популарну лутку „Барби“ нека се јаве на адресу дописног клуба „Барби“. Будући чланови биће обавештени о раду клуба кад се јаве на адресу: Андрије Антића 57, 51266 Селце.

Председништво клуба

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Симплон, пораст, Азраил, Роберто, звер, Тауерн, рп, венац, Лино, Мел, Еша, Иран, крило, жт, епитаф, Аким, Ђармати, облице, ајкула, анласер.

ЗАГОНЕТНА СИЛУЕТА: видите цртеж!

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Сања Жидић, Гарсије Лорке 5, 11000 Београд – 13 година, воли забавну музику, сакупља постере певача, обожава животиње.

Cecilie Hauge, Ulsetskogen 176, 5095 Ulset, Norway – 15 година, свира флауту, воли скијање и музику. Језик дописивања енглески и норвешки.

Ермин Зуко, Марцела Шнајдера 1/1, 71000 Сарајево – 13 година, сакупља постере певача и глумаца, навија за ФК Жељезничар и КК Босну.

Драгана Ковач, Јосипа Цазија 2, 56230 Вуковар – 11 година, воли музику, спорт и забаву.

Андријана Мазић, Пера Будмани 22, 50000 Дубровник – 14 година, воли море, дружење, музику и дописивање.

Ана Ђурковић, Браће Тасковића 23/38, 18000 Ниш – 14 година, жели да се дописује с младима из Пуле, Сарајева и Загребача.

Маја Тодоровска, Благоја Тоски 35/32, 91220 Тетово – 15 година, воли музику, дописивање и кошарку.

Heike Schneider, Mühlenstrasse 16, 9625 Ruppertsgrün, DDR – 18 година, воли спорт и музику, језик дописивања немачки и енглески.

Дијана Абазовић, Раките 2/7, 85330 Котор – 13 година, воли спорт и музику, сакупља салвете и постере.

Александра Петровић, Војвођанска 3, 25000 Сомбор – 13 година, воли музику и свира клавира, сакупља марке.

Александра Бенцан, Нас. 14 див. 13, 69000 Мурска Собота – 15 година, сакупља постере, воли музику, путовања и дружење, тренира одбојку.

ПЛАНИНЕ КРАЉИЦЕ И ВЕЛИКЕ ЗМИЈЕ

ЗОВУ ИХ ОЛГА

Милионима година скривале су причу о свом настанку. За оне који су им најближи и данас су тајанствене јер „у њима живи циновски рептил Ванамба”

Скуп планина сасвим необичног имена, негде у средини Аустралије, у великој Западној пустињи, издалека личи на пластичне хангаре. У ствари, поједине „кугле” овог масива, до пола утонуле у песак, високе су и до 600 метара. Необичне су и у предвечерје кад им сунце дарује јаку црвену боју цигле и ствара упечатљив утисак од кога, кажу, застаје дах. Само прошле године више од 500 хиљада људи превалило је дуг и доста тежак пут само да би могло изблиза да ужива у јединственом призору.

Планине које видите у свему су другачије од осталих, али геолози за то већ имају научно објашњење. Довољно је, вратити се уназад за петсто до шесто милиона година кад је ту било море чије су струје доносиле талог са југоистока и, правећи вртлог, сакупљале га управо на месту где се данас уздижу висови.

Камене громаде које су се ту већ налазиле песак је повезао у целину и на неки начин зацементирао. Бесконечним кружењем воде, таложењем и уобличавањем

створене су планине које су изашле на видело кад се море повукло. У сваком случају, коначан облик дали су им ветрови тако што су одували сав песак који је прекривао очврсли део, и још више заоблили површину, створивши истовремено правилне процепе који раздвајају појединачне врхове.

Они који су их избројали кажу да овај венац сачињава тачно тридесет једна планина и да заузимају површину дужине девет и ширине пет километара.

Чувар Амадеус

Чудесни споменик природе први је угледао европски истраживач Ернест Џајлс 1872. године. Дивио му се али није могао да му се приближи, јер се између њега и црвених купола испречило велико блатно и слано језеро. После више узалудних покушаја, Џајлс је морао да се преда. Међутим, није пропустио да свом открићу да име. Језеро је назвао Амадеус, у част ондашњег краља Шпаније, док су планине добиле име Олга –

по великој руској војвоткињи Олги Константиновој, супруги тадашњег грчког краља Џорџа I.

Није се предавао и није хтео да верује да је с „пустињским грбама” све завршио. Чим је чуо да се истраживачи Ворбатон и Гос спремају за успон на планину Олга, Џајлс је организовао нову експедицију с намером да их предухитри. То му није пошло за руком. Гос је 8. августа 1873. први успео да савлада мочварно језеро и да се непосредно приближи жељеном циљу. Али не и да се попне на неки од врхова. Недостајала му је одговарајућа опрема.

Најзад, 1889. ранији помоћник Џајлса, по имену Вилијам Тајткинс, кренуо је у планине Олга као вођа прве научне експедиције... Утврђено је да су планине вулканског порекла и да садрже пуно кристалних шкриљаца.

Нема више Пунгалунге

Аустралијски домороци ове планине зову именом Катађута, што значи „многе гла-

ве”. За њих су оне одувек биле нешто тајанствено – извориште хиљаду и једне легенде и мноштва митова. Најпознатији од њих говори о циновској змији Ванамби која живи у једној пећини и кад се разбесни шишти тако силно да се у Долини ветрова све усковитла као да ће смак света.

Али, Ванамба није једини митски становник ових крајева. Помиње се и човек-кенгур који је пре више хиљада година, после сукоба са дивљим животињама, смртно рањен дошао да ту умре, на рукама своје сестре. По једној другој легенди, читава западна страна планине Олга није ништа друго до окамењено тело чудовишта Пунгалунге – људождера и прогонитеља домороца.

Изненађени научници закључили су да на стенама готово нема цртежа праисторијског човека. Изузетак је само део западне стране где се може наћи понеки цртеж стилизоване животиње, иако на том месту стене уопште нису погодне за графите.

У овој области годишње падне око 200 милиметара кише по квадратном метру, што свакако није много, али је довољно за одржање биљног и животињског света. Има грабљиваца и мноштво ситних птица чија јата понекад, попут облака, заклањају сунце изнад Олге. У пукотинама стена крију се отровне змије и гуштери. Прави живот животиња одвија се тек ноћу кад дивљи пас динго, лисице и дивље мачке почну да се отимају о плен...

* * *

Данас планине Олга посебно привлаче алпинисте који су се определили за „слободно пењање”.

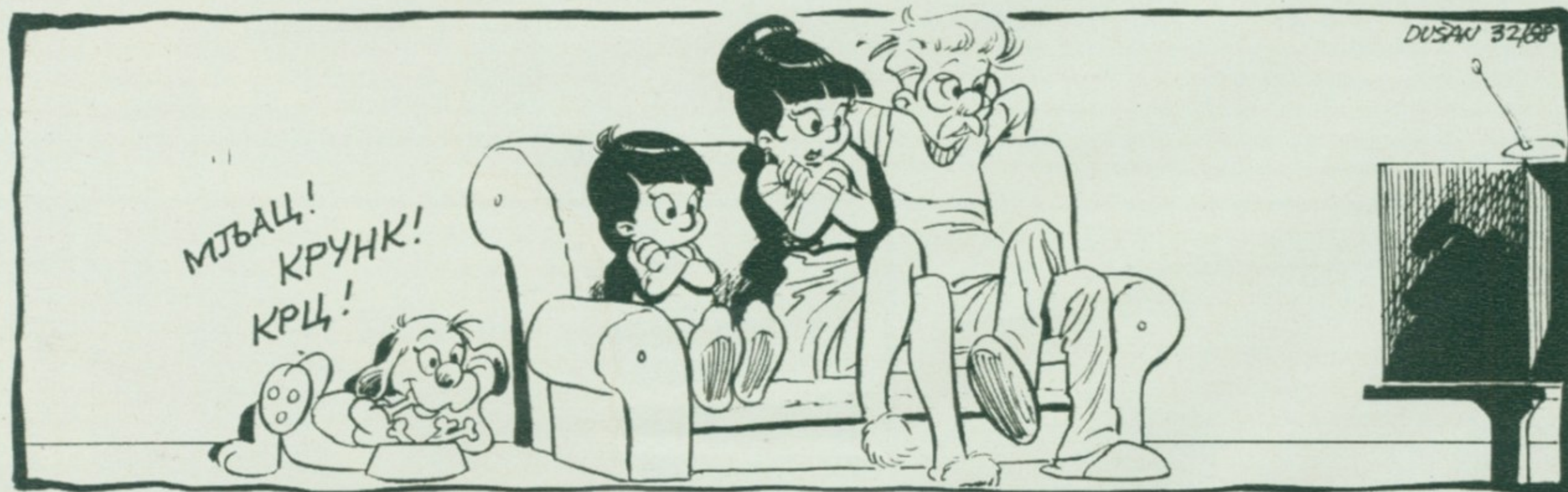
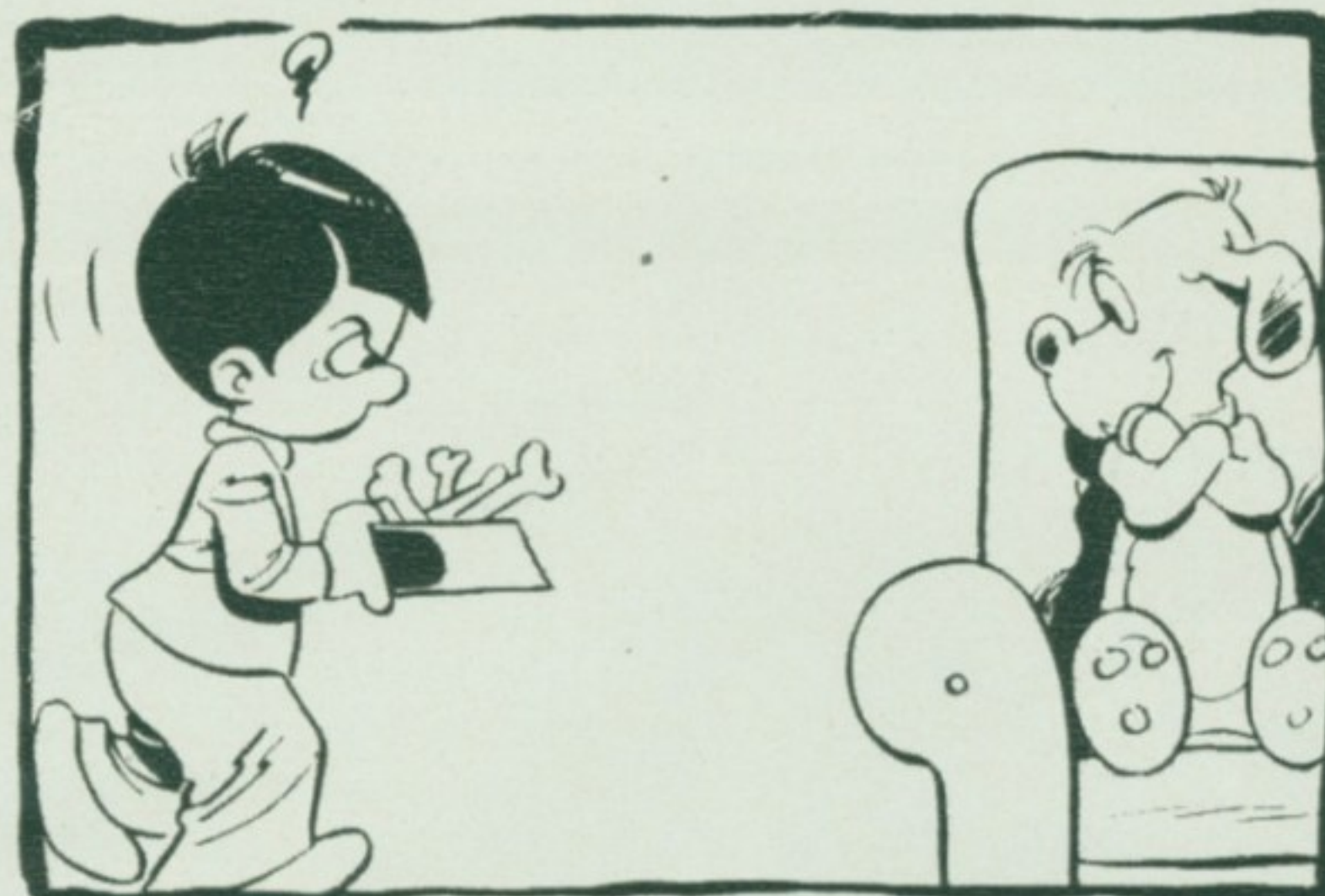
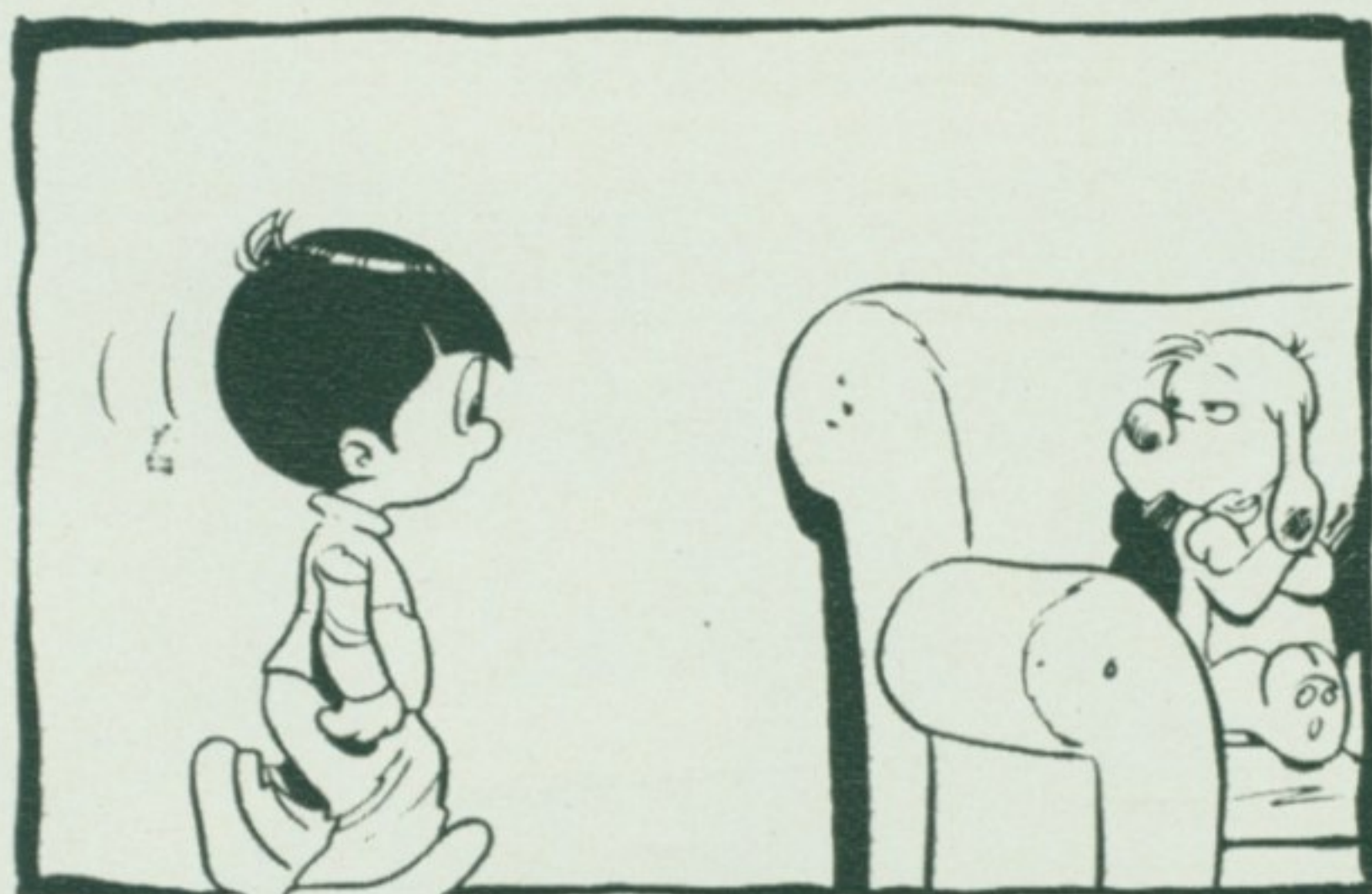
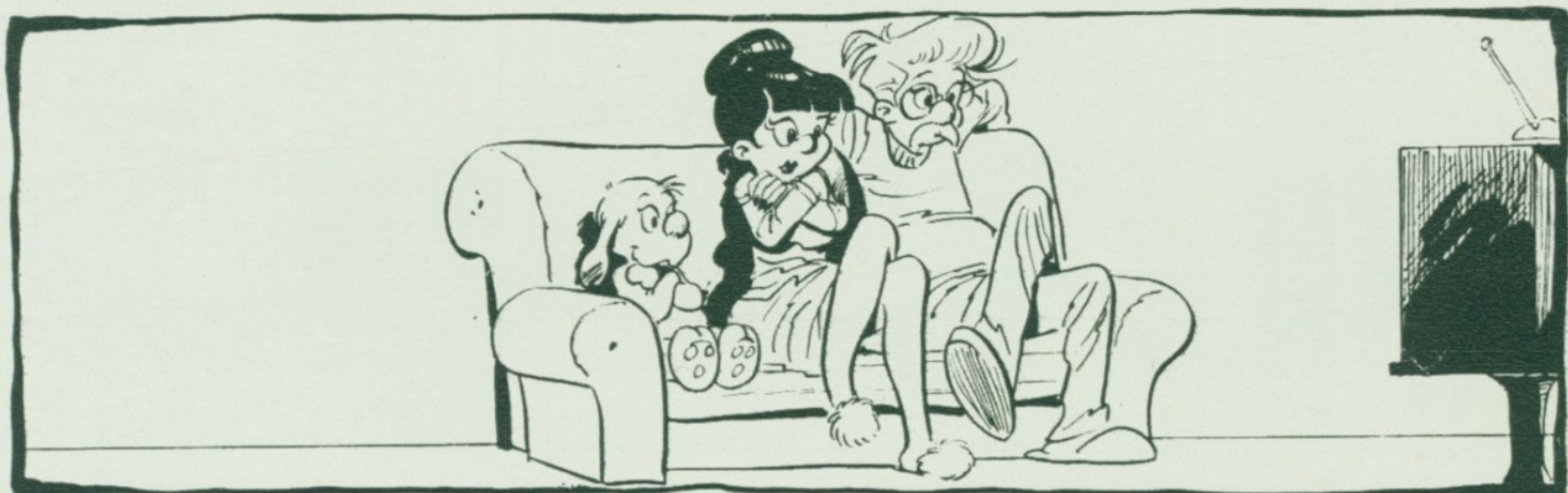
Д. В.

Долина ветрова. Домороци кажу да Ванамби овде најчешће искаљује свој бес.

ДУШАН
РЕЉИЋ

Дружина КАМКЕР

НАГРАДНА ИГРА ПОЛИТИКИНИ **ЗАБАВНИК** **airline** „АВИОНОМ У СВЕТ”

Добитнике награда (путовање за две особе у Египат и седмодневни боравак за две особе на Копаонику) из „Поли-
итикиног Забавника” бр. 1925 објавићемо у следећем броју.

